

52. møde.

Torsdag den 4. april kl. 10.

Formanden:

Fra medlem af folketinget *Arentoft* har jeg modtaget meddelelse om, at han som følge af deltagelse i AFNORTH informationsrejse til Berlin, Bonn og Bruxelles ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv fra og med den 18. april samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Fra medlem af folketinget *Knud Thomsen*, der har haft orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 10. april atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Flemming Jensens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Den eneste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til undervisningsministeren af Maigaard, Kurt Brauer, Kristine Heltberg, Morten Lange og Gert Petersen:

„Med hvilken begrundelse agter ministeren at standse det planlagte forsøg med en ny læreruddannelse på RUC?“

(Foresp. nr. III).

Ordføreren for forespørgerne (*Maigaard*) (SF):

Baggrunden for denne debat, debattens tema, om man vil, er spørgsmålet om læreruddannelserne på Roskilde universitetscenter. Jeg understreger: spørgsmålet om læreruddannelserne.

Det er ikke et spørgsmål om Roskilde universitetscenter som sådant. Det er ikke en debat om påstandene om, hvordan et mindretal på centeret skulle søge at rejse revolutionen fra centeret, således at Roskilde kom til at spille den samme rolle for en dansk samfundsomformning som Sierra Maestra har gjort det for det cubanske samfund og Hunan for det kinesiske. Det er ikke en debat om det.

Det er heller ikke en diskussion, hvor fristende det end kunne være, om en fordomsfuld konservatisme, som igennem nogle år har søgt at slå partipolitisk mønt gennem angreb på universitetscentrene, angreb, der mere har været præget af fordomme end af saglig indsigt i spørgsmålet. Det er dette heller ikke en debat om.

Nej, dette her er en debat om et af de væsentligste led i uddannelsessystemet, det er en debat om læreruddannelserne. Det er en debat om, hvordan vi skal uddanne lærere. Det er en debat om, hvordan vi skal forny læreruddannelsen. Det er en debat om, hvordan vi kommer videre frem med en videreudvikling af uddannelsessystemerne.

Jeg håber — og jeg ser over til højre side af salen — at det lykkes at fastholde denne debat som en uddannelsesdebat.

Efter den beslutning, som regeringen har truffet om, at der ikke skal uddannes lærere ved universitetscentrene, mener jeg, at vi skal følge det op med at drøfte 3 temaer i dag, således at regeringen må give offentligheden en forklaring på, hvad den har gjort, og regeringen må give tinget en redegørelse for, hvilken politik den vil føre i tiden fremover på dette område.

De tre temaer, som jeg mener at debatten skal dreje sig om, er for det første en diskussion om læreruddannelserne, ikke mindst om den såkaldt integrerede læreruddannelse, altså den læreruddannelse, der søger at forene det, vi i dag kalder folkeskolelæreruddannelse og gymnasielæreruddannelse, i én uddannelse. Det er det første tema.

Det andet tema, som skal drøftes, er tanken om uddannelsescentre. Er man for den, er man imod den? Hvordan vil man virkeliggøre den?

Og det tredje tema, vi skal drøfte, og som vi ikke kommer uden om at drøfte, er spørgsmålet om det beslutningsgrundlag, regeringen har haft, da den traf sin beslutning om ikke at lave læreruddannelse ved Roskilde universitetscenter, og det er et spørgsmål ikke alene om grundlaget, men også om den metode, regeringen traf sin beslutning på, og om regeringens, og ikke mindst denne regerings, forhold til folketinget som sådant.

Det er, så vidt jeg kan se, de ting, som må være aktuelle nu.

[Maigaard.]

Først nogle ord om læreruddannelsen. Her vil jeg gerne bygge min fremstilling på den tidligere rektor for Roskilde universitetscenter, Erling Olsens, tanker, idet Erling Olsen jo har været en af de varme fortalere for en læreruddannelse ved Roskilde universitetscenter. Han skulle den 25. oktober 1972 have holdt et foredrag i skoleinspektørforeningen i Ålborg, men han blev forhindret på grund af arbejde i tinget, som han på det tidspunkt var medlem af, og foredraget blev så på hans vegne og med hans godkendelse holdt af en af hans medarbejdere, Dan Christensen. Foredraget har siden været offentliggjort i Dansk Pædagogisk Tidsskrift, nr. 1, fra 1973, og jeg skal sige, at jeg i alt væsentligt — der er en enkelt reservation — men i alt væsentligt er enig med Erling Olsen i den udmærkede advokatur for læreruddannelser ved centrene, som han her lægger frem.

For det første siger Erling Olsen, at 1966-loven rent faktisk har ført til — og det kritiserer han den for — en disintegration mellem det faglige på den ene side og det pædagogiske på den anden side.

For det andet fremhæver han, at loven har vist sig utilstrækkelig, hvad angår den pædagogiske virksomheds sammenhold med de samfundsmæssige aspekter. Han peger på, at man også må betragte barnet og skolebarnet som et socialt væsen, ikke alene som et socialt væsen, men også som et socialt væsen, og det er ikke kommet frem i 1966-loven.

For det tredje fremhæver han som en mangel, at lærersamarbejdet om tværfaglige undervisningsforløb ikke har muligheder efter den gældende lov.

For det fjerde fremhæver han, at den gældende lov er for detaljeret og dermed hindrer en demokratisering omkring uddannelsen. Loven er for bundet.

For det femte — og det er her, min dissens kommer ind — mener han, at 1966-loven, som indførte eksamenssystemet i fuldt

omfang, ikke passer med de tanker, som gør sig gældende på forskoleområdet. Deri er jeg enig. Men jeg mener, at et uddannelsesforløb, som giver erhvervskompetence, bør sluttes med en eksamen. Jeg vil gerne drøfte dets former, evalueringen, men Erling Olsen gør sig altså til talsmand for en kritik af eksamenssystemet som sådant.

Jeg mener, at de fem punkter, Erling Olsen her lægger op, er punkter, som jeg for de fires vedkommende vil støtte, og som jeg synes er en fornuftig kritik af den gældende lovgivning.

På den baggrund stiller Erling Olsen seks krav til en ny læreruddannelse.

Han siger, at en ny læreruddannelse — og den vil han gerne være med til at lave på Roskilde — for det første må sætte lærerne i stand til at realisere undervisningsforløb i linjefagene på samtlige udviklingsstrin i den danske folkeskole med henblik på at give eleverne mulighed for at tilegne sig viden og færdigheder, varierede arbejdsmetoder og udtryksformer.

Han siger for det andet, at de må være i stand til at realisere undervisningsforløb for elever på begynderniveau i såvel modersmålsfærdigheder som matematik.

Han siger for det tredje, at lærerne må være i stand til i samarbejde med elever og kolleger at gennemføre pædagogisk-psykologiske overvejelser, således at skolemiljøet tilrettelægges på en måde, der giver mulighed for alsidig udvikling og social sammenhæng.

Han peger for det fjerde på, at lærerne bør være i stand til at tilrettelægge og gennemføre tværfaglige undervisningsforløb.

De skal for det femte være i stand til at inddrage samfundsmæssige overvejelser i deres undervisning.

Og de skal for det sjette være i stand til at samarbejde med andre personer og institutioner, som optræder i elevernes sociale miljø. På det punkt, må jeg sige, er jeg fuldstændig enig med Erling Olsen, og jeg synes, at de indstillinger, vi har fået fra det faglige

[Maigaard.]

udvalg, den blå bog, vi har fået, på god vis lever op til disse hovedkrav til en læreruddannelse.

Det særlige, som jeg gerne vil fremhæve, — idet jeg altså erklærer mig enig i disse seks punkter — er ikke mindst denne integration af uddannelserne, altså dette, at man prøver at gøre læreruddannelsen sådan, at folkeskolelæreruddannelsen bliver en uddannelse i sig selv og samtidig et led i uddannelsen til det gymnasiale trin.

Det er meget vigtigt, fordi det bygger på et syn på undervisningssystemet, hvor de gymnasiale trin, altså de 16-19-åriges trin i vores uddannelsessystem, er åbnet nedadtil, hvor der altså efter folkeskolen er frit valg opefter, hvor man ikke sorterer ved eksamen og man derfor må have lærere, som kender hele forløbet, som netop er integreret uddannet, for at de kan bistå eleverne i de valgfagførelser, de kommer ind i, når de skal op i et 16-19-årigt system, et gymnasialt system, hvor der skal vælges. Det forudsætter — og det er derfor, den integrerede uddannelse er så vigtig, når vi ser den i relation til de uddannelser, vi ellers laver — at man har kendskab til hele forløbet.

Hertil kommer så ting, som taler for den integrerede uddannelse, og som seminariefolk vil nikke genkendende til, nemlig det spild af menneskelige ressourcer, der går tabt ved, at mange unge, der påbegynder en akademisk uddannelse, ikke magter at gøre den færdig og så begynder på seminarierne. Det var måske fornuftigere, om man startede med mellemuddannelsen og så gik videre med den akademiske uddannelse siden hen, men det er meget normalt, at det modsatte er tilfældet, og det er menneskeligt synd og samfundsmæssigt spild.

Så meget om læreruddannelserne. Derfor er det efter vores mening vigtigt, at tanken om en integreret læreruddannelse fastholdes, at den ikke strander.

Dernæst et par bemærkninger om center-tanken.

Jeg går ud fra, at argumentationen for disse centre er kendt også i undervisningsudvalget. De bygger jo på tanken om, at uddannelserne skal bygges op af moduler, som skal give den nødvendige fleksibilitet, således at man får et smidigere system og en kortere uddannelse.

Det, der har relation for os nu i den debat, vi fører, er, at hvis et center skal virke med basisuddannelser og overbygninger, så skal der være en bred vifte af tilbud i overbygningen, for at basisuddannelsen kan have en realitet. Hvis basisuddannelsen følges af et smalt tilbud i overbygningen, altså i 3. og 4. uddannelsesår, kan det ikke virke. Derfor er det afgørende og vigtigt, at der er et bredt tilbud oven på basisuddannelsen, og det er grunden til, at regeringens beslutning er en trussel mod centertanken som sådan, fordi den fjerner det ene af de to store overbygningstilbud, der skulle være på basisuddannelsen. Derfor er regeringsbeslutningen en trussel mod centertanken som sådan, og derfor må centertanken med ind i debatten her.

Det andet, som jeg gerne vil fremhæve, er, at regeringens beslutning ikke alene rammer Roskilde universitetscenter, men også det arbejde, der er i gang i Ålborg, og vel også det arbejde, der er i gang i Odense. Dette er altså ikke bare en debat om Roskilde universitetscenter, det er en debat om centrene som sådan, fordi de er truet i kraft af regeringens beslutning.

Jeg understreger, at den debat, som tinget bør føre, er en uddannelsesdebat, en debat om forholdet mellem centrene og læreruddannelsen, mere end det er en snæver debat om Roskilde universitetscenter.

Dernæst vil jeg gå over til det tredje tema: spørgsmålet om regeringens beslutningsmetode.

Regeringen var klar over, at folketingets undervisningsudvalg ønskede at diskutere spørgsmålet om integrerede læreruddannelser, før beslutningen blev truffet. Ikke desto mindre traf regeringen sin beslutning henover hovedet på folketinget, og den har dermed givet endnu et bidrag til det mønster, vi har set, hvor vi har en regering med den smallest tænkelige parlamentariske basis, som ikke desto mindre bruger den udøvende magts beføjelser i fuldt omfang. Jeg synes, det er en meget stærk optræden, regeringen her har vist. En lille, en smal regering, som ved, at folketinget ønsker at diskutere en ting, træffer sin beslutning hen over hovedet på tinget. Det er ikke klogt, men vi har desværre set mange eksempler på det.

Dernæst om beslutningsbaggrunden. Der tales jo om et fagligt niveau på Roskilde

[Maigaard.]

universitetscenter. Når man drøfter regeringens beslutningsbaggrund, kunne man stille sig spørgsmålet, om ikke også regeringen skal have et vist fagligt niveau, når den træffer sine beslutninger, for det interessante er — og det er måske grunden til, at regeringen ikke har villet give folketinget en redegørelse for sin beslutning — at beslutningsbaggrunden har været mere end spinkel. Man kan måske bittersødt sige: er det så i orden, at man laver økonomisk politik på den måde? Det plejer vi jo at gøre, men vi plejer at være mere omhyggelige, når vi laver uddannelsespolitik, det gør vi faktisk.

Ministeren har i et brev til undervisningsudvalget den 26. marts — det er bilag 55 — fremhævet to ting. Hun siger for det første, at hun ikke mener at kunne få en lov om en læreruddannelse på Roskilde universitetscenter igennem folketinget. Jeg vil ikke tvistes om det formelle spørgsmål, om der er lovmæssig baggrund eller ej. Jeg vil bare konstatere, at ministeren i alt fald ikke har prøvet at få en lov igennem: Det skøn, der fremlægges, er ganske interessant naturligvis, men hun har ikke prøvet det. Ministeren fremhæver herudover — og det vil jeg godt have lov at citere — nogle ganske bestemte betragtninger, idet hun siger:

„Hertil kommer, at der har dannet sig et almindeligt indtryk — et indtryk, jeg deler — af, at basisuddannelserne ved RUC endnu ikke har nået en tilstrækkelig fasthed og ensartet kvalitet, og at de i et vist omfang har været præget af en ideologisk ensidighed, som ikke er i overensstemmelse med læreruddannelsens mål.“

Jeg beder tinget om at mærke sig, at ministerens argumentation er følgende: hertil kommer, at der har dannet sig et almindeligt indtryk — et indtryk, jeg deler etc. etc.

I et andet brev fra den 12. marts til undervisningsudvalget taler ministeren om de uformelle informationer, der har været baggrunden for hendes beslutning. Det, der er karakteristisk ved uformelle informationer, er jo, at de ikke kan underkastes offentlig debat og demokratisk kontrol. Jeg synes, at hvis folketinget efter at have accepteret regeringens fremgangsmåde post festum godtager et svar af denne type, så kan folketinget lige så godt lade være med at være folketing, så er der ingen grund til at være

her længere, for hvis vi tager et svar af den art fra en regering, så tager vi hvad som helst.

Jeg synes, at det spørgsmål, vi drøfter her, er et spørgsmål, som kræver offentlighed, og som kræver klarhed. Derfor vil jeg gerne slutte med at stille et par spørgsmål, som jeg synes det kunne være interessant at få belyst i debattens løb.

For det første var det interessant at høre, hvilken holdning regeringen har til center-tanken. Er det, der er sket i Roskilde, led i en salamtaktik, sådan at der næste gang, man har behov for det, skæres endnu et stykke, eller hvordan skal det opfattes? Er det kun noget, der vedrører læreruddannelser? Altså hvordan stiller regeringen sig til centertanken?

For det andet: agter regeringen at videreføre uddannelsen af gymnasielærere på Roskilde universitetscenter efter sommerferien, eller rammes den også af den ideologiske ensidighed, man henviser til?

For det tredje: ministeren har i et brev af 12. marts i år til formanden for det koordinerende udvalg, det faglige udvalg, som skulle samle alle disse ting, som man havde forberedt til folkeskolelæreruddannelsen, bedt om, at dette udvalg gjorde sit arbejde færdigt. Jeg spørger så: hvad vil regeringen bruge dette færdige arbejde til? Har regeringen nogen holdning til integreret læreruddannelse, eller er det bare for sjov, det skal gøres færdigt?

Disse 3 spørgsmål vil jeg håbe vi får belyst i debatten.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Til indledning vil jeg gerne fastslå, at den forespørgsel, hr. Maigaard m. fl. har stillet i dag, sådan set kommer meget belejligt, idet den kan give mig mulighed for at fjerne en række af de misforståelser, som har verseret i denne sag, ikke mindst i dagspressen. Derfor er det af betydning for regeringen, at jeg her har mulighed for at fremsætte en række betragtninger, som kan overbevise om, at min afgørelse vedrørende folkeskolelæreruddannelsen ved RUC i øjeblikket er den sagligt set rigtige, og at vi også hermed får debatten bragt ind på det spor, hvor den rettelig hører hjemme.

Med hensyn til forespørgslen formulering vil jeg gerne lige hæfte mig ved udtrykket

[Undervisningsministeren.]

„en ny læreruddannelse“. Jeg vil her gerne understrege, at det ikke — og det er også et svar på det spørgsmål, hr. Maigaard lige for et øjeblik siden stillede — er min hensigt at røre ved uddannelsen af lærere til gymnasiet og lærere til HF. Disse uddannelser skal gennemføres, som planen har været, ved centeret. Det har alene været folkeskolelæreruddannelsen, som jeg har udtalt mig om ved at sige, at regeringen ikke vil fremsætte et lovforslag om en folkeskolelæreruddannelse ved RUC.

Jeg er godt klar over, at der hermed lige i øjeblikket sættes bom for et forsøg med en integreret læreruddannelse for begge skoleformer, men jeg vil gerne gøre opmærksom på — og det er igen et svar på det spørgsmål, hr. Maigaard for et øjeblik siden stillede — at min interesse for tanken om den integrerede uddannelse af lærere er uændret på trods af den afgørelse, der er truffet på nuværende tidspunkt. Det er nemlig min opfattelse, at tanker om integreret læreruddannelse må gennemarbejdes meget grundigt, inden vi iværksætter planer for den. Hermed har jeg altså ikke taget afstand fra selve tanken om, at vi på et eller andet tidspunkt, når grundlaget virkelig er i orden, når planerne er gennemarbejdet, kan gennemføre en integreret læreruddannelse.

Herefter kommer jeg til selve spørgsmålet om begrundelsen for at standse det planlagte forsøg med folkeskolelæreruddannelsen i Roskilde. For at forstå regeringens og min stilling i denne sag er det nødvendigt at gå lidt tilbage i historien.

Det er rigtigt, at det med starten af RUC har været tanken at arbejde med de lange og de mellemlange uddannelser ved centeret, men jeg må også minde om, at en af grundtankerne med centeret i Roskilde også var, at det nye universitet skulle være en aflastning af universitetet i København, og denne aflastningsproblematik har intet med den integrerede læreruddannelse at gøre.

Man kan så diskutere, hvad der var hovedhensigten med RUC, men jeg føler i hvert fald, at der fortsat må være et grundlag for dette universitetscenter, selv om den trufne beslutning om standsning af læreruddannelsen på nuværende tidspunkt har fundet sted.

På RUC har man ganske rigtig siden

starten i 1972 arbejdet med planer om en overbygning efter basisuddannelsen, der kunne føre frem til en folkeskolelæreruddannelse, men først med nedsættelsen af de faglige udvalg i oktober måned 1973 kom ministeriet for alvor ind i planlægningen, og det er min bedømmelse, at dette er sket på et alt for sent tidspunkt. Det kan man naturligvis ikke laste den nuværende regering for, og jeg skal ikke kunne bedømme, i hvilken grad mine forgængere kunne have grebet ind på et tidligere tidspunkt, men det er i hvert fald mit indtryk, at der noget før burde have været større indsigt med planerne for en læreruddannelse.

I denne forbindelse må man nemlig ikke glemme, at det altid har været folketinget magtpåliggende at lovgive for folkeskolelæreruddannelsen, al den stund denne uddannelse giver ret til ansættelse i folkeskolen, hvori langt den overvejende del af børnene modtager deres undervisning. Her må jeg så også erindre om, at mine forgængere havde stillet et lovgivningsinitiativ i udsigt, og det vil sige, at man altså også i socialdemokratiet havde erkendt, at skulle det foregå en folkeskolelæreruddannelse i Roskilde, skulle der lovhjælpes til.

Det er nødvendigt at erindre om dette faktum, fordi så mange tilsyneladende har overset, at læreruddannelsen er og altid har været et stort og stærkt folketingsanliggende.

Parentetisk vil jeg gerne minde om, at så sent som i sidste samling havde vi lærerloven til behandling her i tinget i forbindelse med nogle detailændringer angående tredje linjefag og frivillig musikundervisning, og selv om disse ændringer kunne forekomme bagatelagtige, blev de behandlet med meget stor grundighed i tinget. Derfor kan jeg ikke stærkt nok minde om, at det ville være en usædvanlig og helt utraditionel fremgangsmåde, hvis RUC havde påbegyndt en læreruddannelse, uden at folketinget havde skabt det nødvendige lovgrundlag.

Med disse bemærkninger har jeg ikke udtrykt noget om, i hvor høj grad tinget skulle have medvirket hertil, eller hvor mange detaljer man skulle have beskæftiget sig med, men jeg har blot ønsket at pointere, at det ville være en absolut nødvendighed, at tinget havde medvirket til at fremskaffe en hjemmel, som skulle sikre, at de unge, der

[Undervisningsministeren.]

blev uddannet ved RUC, kunne anvendes og ansættes i folkeskolen. For sagen er jo også den, at den eneste normale vej til ansættelse i folkeskolen er uddannelsen på et seminarium, jfr. folkeskolelovens § 23. Alene af den grund var det nødvendigt at fremskaffe en hjemmel, men dette har naturligvis ikke været kernepunktet i min begrundelse for at standse projektet.

Jeg gentager, at det var nødvendigt at fremsætte et lovforslag om folkeskolelæreruddannelsen ved RUC, hvis denne uddannelse skulle finde sted dér. Regeringen har ikke ønsket at fremsætte dette lovforslag.

Begrundelsen for vores afgørelse skal, ud over hvad jeg allerede har sagt, findes i det syn, som jeg har på den 2-årige basisuddannelse ved RUC. Selvfølgelig kender jeg den ikke på første hånd, det er der ingen af os her i tinget der gør, for så skulle man følge det daglige arbejde time for time, men her deler vi alle samme kår. Jeg har efter bedste evne forsøgt at skaffe mig kendskab til det, der foregår, før vores afgørelse blev truffet, og det er min opfattelse, at denne basisuddannelse, som jeg ved er et forsøg og noget ganske nyt i det danske uddannelses-system, ikke har haft den bredde og den alsidighed, som jeg mener må være rimelig for at kunne danne basis for en overbygning til en folkeskolelæreruddannelse. Her skal man huske på, at hele uddannelsen i alt skulle vare 3½ år, og da basisuddannelsen er normeret til 2 år, er der kun 1½ år tilbage til den egentlige læreruddannelse.

Det kunne måske have været tilstrækkeligt, hvis basisuddannelsen havde været bredere og mere alsidig, og hvis den havde været vendt imod den folkeskole, som de kommende lærere skulle virke i, men ud fra de rapporter, som har været tilgængelige for mig om arbejdet på RUC, har jeg ikke kunnet overbevise om, at basisuddannelsen var et tilstrækkelig lødigt grundlag at etablere overbygningen på. Situationen er her, at vi må tage den 2-årige basisuddannelse, som den er, jfr. bekendtgørelsen herom, og kun i overbygningen kan aftagerne stille kravene med hensyn til relevans til det kommende arbejde.

Foruden den nævnte manglende alsidighed og bredde har det også været min opfattelse, at basisuddannelsen har manglet en

del i det, som man kalder faglig substans. Det er sværere at definere helt præcist, fordi basisuddannelserne netop ikke er fagligt styrede, men problemorienterede, og det bliver nemt en diskussion om pædagogiske opfattelser. Men det er altså min mening og min opfattelse, at basisuddannelsen, sådansom jeg har iagttaget den, ikke har haft et tilstrækkelig fagligt indhold. Det er en opfattelse, som jeg ikke er alene om at have, idet jeg ved læsning af RUC-Nyt også har kunnet konstatere, at lærere ved centeret — og her tænker jeg ikke blot på hr. Erling Olsen, men også på andre — har givet udtryk for de samme tanker.

Hvad jeg her har sagt, kan sammenfattes i dette, at det er min mening, at basisuddannelsen simpelt hen ikke har været kvalitativt tilfredsstillende som grundlag for en folkeskolelæreruddannelse. Hermed har jeg ikke sagt, at den ikke kan blive det, for det er da indlysende, at man første gang man sætter så stort et forsøg i gang, også må gøre en række negative erfaringer, som senere kan nyttiggøres i positiv retning, men jeg finder det blot ikke forsvarligt på nuværende tidspunkt at lade et så usikkert forsøg danne grundlag for en læreruddannelse med 1½ års overbygning. Det er mit håb, at jeg med denne redegørelse har besvaret de stillede spørgsmål, og det er også mit håb, at jeg må have fjernet de misforståelser, som har været omkring denne sag.

Selvfølgelig har afgørelsen været en skuffelse for de implicerede studerende. Derfor har det også været regeringen magtpåliggende, at det utilstrækkelige forsøgsgrundlag ikke skulle gå ud over de studerende, og derfor har ministeriet sørget for, at der blev tilbudt de pågældende, der skulle ønske at uddanne sig til folkeskolelærere, en 2-årig overbygning på et seminarium, hvis de virkelig ønskede at blive folkeskolelærere. Beslutningen er truffet af hensyn til folkeskolen, af hensyn til dens elever og af hensyn til de forældre, der sender deres børn til folkeskolen. Det er jo af hensyn til skolen og af hensyn til eleverne og forældrene, at vi uddanner lærere. Vi skal passe på ikke at flytte problemerne hen, hvor de kun tilsyneladende findes. Vi skal løse dem dér, hvor de reelt findes. I denne sag har man hørt meget lidt om skolen og dens elever og elevernes forældre, men til gengæld har man hørt

[Undervisningsministeren.]

utrolig meget om de RUC-studerende. Tingene må ses i en sammenhæng, og det har været min mening med denne redegørelse også at fremhæve den indre sammenhæng, som må og skal være mellem skolen og læreruddannelsen.

Ordføreren for forespørgerne (Maigaard) (SF):

Jeg vil gerne takke ministeren for redegørelsen og hæfte mig ved to punkter i den.

Det første er ministerens karakteristik af den basisuddannelse, som er foregået på Roskilde. Den mangler, så vidt jeg opfattede ministeren, bredde, alsidighed og faglig substans, og den var simpelt hen ikke lodig nok. Til det har jeg to bemærkninger. Der har siddet en række faglige udvalg, og der har siddet et koordinerende udvalg under Rikard Frederiksens ledelse, som skulle prøve at lave overbygningerne. Og det interessante er, at disse mennesker, som har arbejdet med overbygningerne, fremragende navne inden for den danske uddannelse, har fundet basisuddannelserne gode nok til at danne grundlag for en overbygning. De har ikke været i tvivl. De mennesker, som har arbejdet med tingene, som har indsigt, og som den tidligere regering har bedt om at lave uddannelserne, har altså ment, at de godt kunne stille noget op, som man kunne bygge overbygningerne på, og de har kunnet bruge den foreliggende basisuddannelse.

Jeg skal naturligvis ikke benægte ministerens ret til at træffe politiske beslutninger, men når de faglige folk mener, at de kan bruge basisuddannelsen, så er der for os andre grund til at drage to konklusioner af ministerens redegørelse. Den ene er, at den ikke har bygget på nogen særlig solid faglig baggrund, for der findes formentlig kun den store blå redegørelse, vi har fået.

Den anden er, at det er en ren og skær politisk beslutning, der er truffet. Den saglige baggrund er mindre end spinkel, og det synes jeg skal siges meget præcist.

Det var den ene ting. Den anden ting er, at jeg kunne ønske, at ministeren — og statsministeren for den sags skyld, hvis han skulle have lyst til at deltage i debatten — gik op og gjorde rede for de fremragende faglige krav, som vore seminarier opfylder. For et af problemerne med læreruddannel-

sen er, at seminariebilledet er meget, meget spredt. Der er seminarier, som har en meget høj faglig standard — jeg behøver ikke at nævne navne — og der er seminarier, som sandelig har meget svært ved at leve op til det, ministeren kalder faglige krav. Derfor kunne man jo bede ministeren — jeg vil da faktisk være så ond at gøre det — gå op og forklare, hvad det er for faglige krav, man ikke kan honorere i Roskilde, men som man kan honorere på en række af de private seminarier, vi kender i dag, og hvem min takt forbyder mig at nævne ved navn. Jeg vil gerne som et menneske, der har været ansat i seminarieverdenen, sige, at jeg synes, man skal sidde på den meget høje faglige hest, hvis man peger fingre ad RUC og fremhæver seminarieverdenen som sådan på RUCs bekostning.

Det ene, jeg vil sige af bemærkninger om basisuddannelsen, er altså, at det er en politisk beslutning, der er truffet. De folk, der har siddet i de faglige udvalg, har ikke ministerens opfattelse, de mener, de kan bruge basisuddannelserne til en overbygning. Det andet er, at de meget stærke faglige krav kunne man godt ønske blev ført bredt igennem i hele seminarieverdenen; så var der hoveder, der ville rulle. Der var sandelig også hoveder, der ville stå sig godt, ingen tvivl om det, men at der var hoveder, der ville rulle, er der ingen tvivl om.

Jeg er jo i et lyst humør, det ved ministeren godt, så derfor har jeg også glædet mig over de åbninger, der lå i indlægget. For det første var der en kendelse til integrerede læreruddannelser. Nu siger ministeren: de må gennearbejdes først, før vi kan søsætte dem. All right, det er et synspunkt jeg kan acceptere. Vi har altså en tanke, og vi er enige om, at vi gerne vil have den arbejdet igennem. Når den så er gennearbejdet, når brødet er bagt, så fører vi det ud i livet. Det er et standpunkt, jeg kan forstå. Men så synes jeg, at man må spørge ministeren, nu vi har fået denne sidste betænkning, som kom i går, hvis jeg ikke husker fejl, om der er forberedelser til at gennemføre en integreret læreruddannelse, der mangler, der ikke er gjort, eller har vi nu med den betænkning, vi fik i går, og med det arbejde, der er gjort på RUC, tilstrækkeligt materiale til at kunne begynde den politiske diskussion om de integrerede uddannelser. Altså om mini-

[Maigaard.]

steren mener, at man i regeringen mangler materiale for at belyse problemerne omkring den integrerede uddannelse.

Desuden er der tiden. Hvor lang tid skal det efter ministerens mening tage, før vi kan have gennemdiskuteret og gennemført lovgivning — jeg vil ikke ind i diskussionen om, hvorvidt der er lovgivningsmæssig baggrund eller ej, jeg synes, det afgørende er realiteterne — før vi har mulighed for at gennemføre en integreret læreruddannelse? Ministeren vil altså ikke møde modvilje i mit parti med et synspunkt om, at tingene skal gøres ordentligt. De skal gøres grundigt, det er helt i orden, men så vil vi gerne have oplyst, hvilke forberedelser vi mangler, og hvor lang tid ministeren forestiller sig der skal til, før vi kan gennemføre en lovgivning om disse ting.

Jeg hæftede mig ved, at ministeren i sin efter min mening urimelige kritik af basisuddannelserne på Roskilde universitetscenter føjede til, at de simpelt hen ikke var lødige nok, men hun føjede til: men hermed er ikke sagt, at de ikke kan blive det. Jeg tror, det er interessant for læreruddannelsen, men i og for sig også for regeringens holdning til uddannelsesspørgsmål, at få uddybet det dér. Hvad er det, vi mangler, hvad er det, vi skal igennem, før vi kan samle et rimelig bredt flertal her i tinget — jeg ved ikke, om fremskridtspartiet skal med, så bliver det svært, men ellers i øvrigt et rimelig bredt flertal — omkring uddannelseslovgivningen for at komme videre?

Det er de betragtninger, jeg gerne vil lægge frem, altså en polemik mod ministerens karakteristik af basisuddannelserne og et ønske om at få uddybet den principielle interesse for integreret læreruddannelse, og erkendelsen af, at man på Roskilde universitetscenter måske nok engang kan komme frem til et standpunkt, hvor vi kan samles om at lave disse læreruddannelser. Hvilke forberedelser, hvor lang tid? Må vi ikke få et svar?

Ritt Bjerregaard (S):

Til indledning skal jeg præcisere, at socialdemokratiet ikke har ønsket den debat, vi skal have her i dag. Vi mener, at beslutningen om, at der ikke skal være læreruddannelse ved Roskilde universitetscenter, er

truffet af undervisningsministeren, og vi har tidligere undersøgt, om der var et flertal i folketinget for, at ministeren skulle ændre denne beslutning, og det var der ikke. Folketinget trænger med sin nuværende sammensætning ikke til debatter, men til politiske beslutninger. Vi havde ønsket en anden beslutning, men denne debat giver os jo ikke mulighed for at ændre den trufne beslutning, og derfor mener vi, at debatten er ufrugtbar.

Men da vi skal have den, har jeg selvfølgelig med stor interesse lyttet til ministerens redegørelse, så meget mere som ministerens udtalelser har været af meget skiftende og svingende kvalitet lige fra: åh, har vi ikke alle hørt og læst et og andet om Roskilde, til følelseladede udtalelser om, at folkeskolelærere kun skulle uddannes på et seminarium. Det er vel ikke, hvad vi plejer at kalde begrundelser, og derfor var jeg glad for at høre ministerens redegørelse her i dag. For den lever nemlig ikke op til venstres traditioner for åbenhed og frisind over for uddannelsesvæsenet. Om ikke andet så har den nuværende undervisningsminister klart dokumenteret, at venstres tilknytning til høj- og friskolen ikke giver sig praktiske og nutidige udslag, men alene er noget, der kan trækkes frem ved festlige lejligheder. Det er trist, for det var måske ellers her, socialdemokratiet og venstre kunne og stadig kan finde hinanden.

Debatten i dag bliver næppe præget af noget vidsyn eller nogen åbenhed, men alene af en ministers uovervejede forsøg på at standse en udvikling, også venstre burde ønske, og som jeg forstår på ministerens redegørelse her i dag at venstre måske også på længere sigt ikke står så fremmed over for. Opbremsninger og bekæmpelse af nye tanker ud fra en vis usikkerhed og uopfindsomhed har ellers været udtryk, der har dækket den nuværende ministers aktivitet på uddannelsesområdet. Stoppet for læreruddannelsen på Roskilde universitetscenter er blot en lille, om end væsentlig del, og det skal jeg selvfølgelig holde mig til her i dag.

Roskilde universitetscenter er startet ved loven af 4. juni 1970 af VKR-regeringen under stærk modstand fra socialdemokratiet, der ønskede et universitetscenter i Ålborg. Det var også VKR-regeringen, der i oktober 1970 nedsatte interimstyret samt

[Ritt Bjerregaard.]

modtog indstillinger om basisuddannelserne. Den forcerede planlægning omkring Roskilde universitetscenter skyldtes VKR. Allerede i 1972 skulle centeret kunne modtage ca. 700 studerende til basisuddannelse. At det betød en stærkt forhastet og dermed selvfølgelig overfladisk planlægning, er vel unødvendigt at tilføje. Det blev socialdemokratiske undervisningsministre, der skulle råde bod på dette hastværk, og det blev gjort, lige så vel som socialdemokratiet i sin regeringsperiode afholdt sig fra demonstrati-onspolitik. Socialdemokratiet fortsatte udbygningen af Roskilde universitetscenter, selv om vi havde ønsket udviklingen i Ålborg. Vi vedstod tidligere politiske beslutninger.

Havde den siddende regering på samme måde levet op til sine politiske forpligtelser, havde vi ikke haft debatten her i dag. Læreruddannelsen var jo nemlig hele tiden med i planerne for udbygningen af Roskilde universitetscenter.

Allerede i betænkningen af 18. maj 1966 vedrørende uddannelse af lærere til folkeskolen nævnes de integrerede læreruddannelser, og i loven af 4. juni 1970 formuleres ønsket om at få belyst problemerne omkring folkeskolelæreruddannelsen ved centrene, og dette ønske kan føres tilbage til adskillige debatter igennem 1960'erne. Det medførte, at den daværende undervisningsminister i maj 1972 nedsatte et udvalg til at gennemarbejde problemerne omkring læreruddannelse og lærerbehov. Dette udvalg har netop afgivet betænkning, og det er interessant læsning på baggrund af beslutningen om, at der ikke skal være folkeskolelæreruddannelse ved Roskilde universitetscenter. Udvalget lægger bl. a. op til en folketingsbeslutning, der tager sigte på en samordning af læreruddannelsen, og punkt 7 lyder — jeg citerer:

„Ministerens bemyndiges til at iværksætte forsøg med koordinerede læreruddannelser, bl. a. ved universitetscentre i Odense, Roskilde og Ålborg.“

Ak ja, ministerens embedsmænd i dette udvalg handlede selvfølgelig i god tro.

Man kunne så spørge, hvorfor socialdemokratiet mener, at det er vigtigt, at der foregår læreruddannelser ved universitetscentre.

For det første ønsker vi smidiggjort uddan-

nelsessystemet, og vi tror, det dels kan ske ved, at der bliver overgange fra én uddannelse til en anden, det er f. eks. ikke hensigtsmæssigt, at studerende skal begynde helt forfra, hvis de ønsker en anden uddannelse, dels ved, at der skal være sammenhæng i uddannelsessystemet. Hvorfor oprettholde skarpt adskilte læreruddannelser, når vi ved, at uddannelsessystemerne lapper over hinanden, og vi i øvrigt også ønsker forskellige læreruddannelser i de enkelte uddannelsesforløb?

For det andet vil det for at leve op til de problemer, der både rejses i perspektivplan II og i helhedsplanen, være nødvendigt at realisere centertankens ideer om kortere uddannelser og flere forskellige afgangsniveauer. En integration af læreruddannelsen kunne give disse muligheder.

For det tredje har vi brug for erfaringer fra forsøg inden for læreruddannelsesområdet, når vi skal revidere læreruddannelsesloven. Af undervisningsministerens udtalelser omkring Roskilde universitetscenter kunne man få det indtryk, at hun mener, at læreruddannelsen ved seminarierne fungerer godt nok. Det mener vi ikke. Vi ser frem til en revision af denne lov, men vi ønsker erfaringer fra andre læreruddannelser, så vi har mulighed for realistiske ændringer.

For det fjerde anser socialdemokratiet forsøgs- og udviklingsarbejde inden for uddannelsessektoren for uhyre vigtigt. Et stagnerende uddannelsessystem ville gøre det vanskeligt at leve op til nutidens og fremtidens krav.

Der er altså mange gode grunde til at ønske sig læreruddannelse ved Roskilde universitetscenter, mens det har været uhyre vanskeligt at mobilisere argumenterne imod. Havde undervisningsministeren så blot forsøgt at løse problemerne omkring Roskilde universitetscenter, men det er der jo ikke engang tale om. Ved at bremse læreruddannelsen og tilbyde de studerende eftermiddags- og aftenundervisning ved københavnske seminarier har ministeren handlet overilet. Problemerne er blot blevet udskudt. Hvis det er basisuddannelserne, ministeren mener er for dårlige, så var det her, der skulle sættes ind, og socialdemokratiet har givet ministeren muligheder for at styre, sidst ved skrivelsen af 19. september 1973, hvor daværende undervisningsmini-

[Ritt Bjerregaard.]

ster Knud Heinesen strammede op omkring basisuddannelserne.

Jeg har ingen steder hørt om ministerens planer om at undersøge, om basisuddannelserne er for ringe, og heller ikke, om ministeren overvejer at ændre dem, og slet ikke om, hvordan ministeren nu vil bruge den tidligere regerings muligheder for at gøre det.

Resultatet af ministerens beslutning om at bremse læreruddannelsen ved Roskilde universitetscenter har givet anledning til almindelig forvirring og også øgede udgifter. Udgifterne for staten har jeg netop redegjort for i et indlæg i Aktuelt, og det skal jeg ikke gentage. Forvirringen viser sig ved, at ingen rigtig kender ministerens saglige indvendinger mod Roskilde universitetscenter. Hvorfor har ministeren egentlig ikke rettet henvendelse til Roskilde universitetscenter og fået præciseret sin skepsis? Det var vel mere relevant end almindelige rygter om, hvordan det var. Og hvis det særlig drejede sig om forholdet imellem Roskilde universitetscenter og seminarierne, hvorfor har ministeren så ikke bedt en gruppe sagkyndige om at udarbejde en sammenligning mellem Roskilde universitetscenter og et almindeligt seminarium?

Socialdemokratiet ønsker meget kraftigt at understrege, at det er ministerens opgave at sikre, at det, der foregår på Roskilde universitetscenter, er rimeligt, såvel som det, der foregår på de andre universiteter inden for styrelseslovens rammer. Vi forærede ministeren disse styringsmuligheder gennem nedsættelse af de faglige udvalg, hvor ministeriet i alle udvalg havde flertal, og hvor formanden skulle udpeges blandt ministeriets repræsentanter, og hvor skrivelsens slutbemærkning lød:

„Kan udvalget ikke nå til enighed om en indstilling, vil aftagerinstitutionens indstilling være vejledende for ministeriets stillingtagen.“

Som tidligere nævnt har ministeren også styringsmulighederne for basisuddannelserne. Vi ønsker, at undervisningsministe-

ren lever op til sit ansvar, at udviklingen bliver styret, og at der bliver bremset op, når det er nødvendigt, men ikke i panik. Socialdemokratiet ønsker en nuanceret stillingtagen, der ikke bremser forsøg, men heller ikke lader dem løbe løbsk.

Vi påtager os gerne ansvaret for udviklingen under den socialdemokratiske regering, men vi ser med nogen bekymring på den sidste tids udvikling, der hverken giver garantier for forsøg eller styring.

Halygaard (FP):

Trods det, at hr. Maigaard åbenbart ikke ønsker fremskridtspartiet inddraget i disse drøftelser, tillader jeg mig alligevel at tage ordet.

Som nyt medlem af folketinget og uden at have deltaget i tidligere debatter om Roskilde universitetscenter har det været besværligt at nå frem til et sagligt, tydeligt og klart billede af forholdene omkring dette center. Det har været nødvendigt systematisk at arbejde sig igennem det materiale, som har været tilgængeligt i form af betænkninger og vurderinger afgivet af de lærere, som har arbejdet på centeret. Ikke mindst har det også været nødvendigt at gennemarbejde den korrespondance, som er ført mellem undervisningsministeriet, planlægningsrådet for de højere uddannelser og Roskilde universitetscenter, fordi ansvaret for hele eksperimentet hviler på disse 3 instanser.

Det er et tungt ansvar over for de 1.217 elever, som det påstås studerer dér, og som nu har brugt 1 eller 2 år af deres tid og troet på, at de fik noget, som de alligevel ikke fik, og det er en hån mod skatteyderne, der er tvunget til at betale for et sådant eksperiment. Jeg henviser til fhv. rektor Erling Olsen, der har betegnet den 2-årige basisuddannelse som spild af de studerendes tid og af skatteydernes penge.

Jeg har i min vurdering af Roskilde universitetscenter for det første bestræbt mig på en pædagogisk og saglig vurdering af basisuddannelsens indhold og for det andet af

[Halvgaard.]

de tanker, man specielt har gjort sig med en overbygning i form af en læreruddannelse.

Vedrørende studieplansagen udtaler planlægningsrådet for de højere uddannelser i en skrivelse af 6. juni 1972, at de foreliggende forslag til indretning af uddannelserne ved Roskilde universitetscenter har deres særkende ved, at der fastlægges 3 hovedområder, et humanistisk, et samfundsvidenskabeligt og et naturvidenskabeligt, de såkaldte basisuddannelser af 2 års varighed.

En basisuddannelse skulle være første led i samtlige uddannelser inden for hovedområderne. Det bemærkelsesværdige er, at disse basisuddannelser i den udformning, de har fået i forslagene fra Roskilde universitetscenter, foreligger stærkt afvigende fra de basisuddannelsesforslag, som rådet oprindeligt havde færdigudarbejdet.

I basisuddannelserne lægges der vægt på en anden strukturering af det faglige indhold. Der lægges ikke vægt på en faglig opdeling, men en metodetræning med henblik på løsning af konkrete tværfaglige problemer. Den faglige viden bliver derfor fuldstændig tilfældig, alt afhængig af, hvad det har været nødvendigt at inddrage af faglige elementer til løsning af de opgaver, som man i de forskellige huse på Roskilde universitetscenter nu netop har fundet på at arbejde med.

Den faglige viden udvandes endnu mere, idet løsning af en selvbestemt opgave foregår gruppevis med lærerpersonalet som konsulenter. Som begrundelse for denne, må man nok sige, utraditionelle indlæring af et stof hævder man betydningen af den direkte forbindelse mellem de etablerede faglige teorier og metoder og den praktisk samfundsmæssige sammenhæng. Ved at frigøre læreren fra den traditionelle undervisningssituation påstås det at han kan individualisere undervisningen efter den enkeltes behov. Ved hjælp af disse nye pædagogiske principper regner man med et mindre studiefrafald. Det kunne i den forbindelse være interessant at høre undervisningsministeren redegøre for, om disse teoretiske slutninger er blevet til virkelighed.

Gennem en løbende bedømmelse, en evaluering, vil såvel læreren som eleven gennem hele studieforløbet være klar over stand-

punktet, og en traditionel eksamen vil derfor, fremfører man, være unødvendig.

Planlægningsrådet finder dog de fremlagte skitser til basisuddannelserne værdifulde i et forsøg på en fornyelse af studierne for videregående uddannelser og giver grønt lys for, at studierne ved Roskilde universitetscenter påbegyndes den 1. september 1972 til trods for den omfattende ændring af studieoplæggene, som de nyansatte lærere i samarbejde med professionelle studenterrepræsentanter for det såkaldte Danske Studerendes Fællesråd havde foretaget i foråret 1972.

Planlægningsrådet er dog tydeligt betænkelig ved de løse oplæg og påpeger nødvendigheden af en omhyggelig bedømmelse af forsoget. I henhold til de forelagte oplæg vil planlægningsrådet dog knytte nogle bemærkninger til visse forhold ved centeret.

Med hensyn til adgangsregulering anbefaler rådet lodtrækning i tilfælde af større tilmelding end 700. For studerende, der måtte have behov for supplerende undervisning for at kunne følge med i de såkaldte planlagte studier, bør en sådan undervisning etableres.

Ved en nærmere undersøgelse af netop dette forhold, bl. a. ved at læse det interne blad Roskilde Universitetscenter Nyt, og ved besøg på centeret, er jeg blevet bekendt med, at der gives en sporadisk supplerende undervisning, bl. a. gennem Arbejdernes Oplyningsforbund, og i den forbindelse vil jeg gerne spørge, om ministeren finder et sådant arrangement tilfredsstillende og tilstrækkeligt.

Ved bedømmelsen af det afsluttende projekt i basisuddannelserne har Roskilde universitetscenter foreslået alene at anvende de til husene knyttede lærere som censorer, og for den naturvidenskabelige basisuddannelse skal endvidere basisgruppen, der består af 10 studerende, fungere som bedømmere. Som undskyldning for ikke at bruge fremmede censorer udefra fremfører Roskilde universitetscenter, at da bedømmelsen sker ud fra hele arbejdsprocessen, vil det medføre, at censor skal være til stede i flere uger for at kunne bedømme dette forhold, og det kan være vanskeligt at frigøre censorer over en så lang periode og vil være forbundet med store omkostninger.

[Halvgaard.]

Det ville ligeledes i denne forbindelse være interessant at høre ministerens mening om, hvorvidt en bedømmelse af selve arbejdsresultatet ikke her er ladet for meget ude af betragtning, hvilket også forskellige lærergrupper ved centeret har påpeget over for ministeriet.

Et pointsystem baseret på normeret arbejdstid, som planlægningsrådet ønskede og foreslog, afvist af RUC til trods for dette systems udbredte anvendelse ved udenlandske universiteter med glimrende resultater.

Der lægges i forslagene fra Roskilde universitetscenter vægt på, at arbejdsformen bør være gruppearbejde, og her påpeger planlægningsrådet vanskeligheden for den studerende ved i studieforløbet at gå fra gruppearbejde til individuelt arbejde.

Efter planlægningsrådets vurdering indeholder de af Roskilde universitetscenter udarbejdede skitser til overbygning af basisuddannelserne så mange uafklarede punkter, at man ikke kan tage stilling til dem. Det påpeges, at studietiden for de enkelte videregående uddannelser fra RUC ikke må overstige studietiden for tilsvarende uddannelser fra andre institutioner.

Trods denne mængde af uklarheder og løse ender anbefaler planlægningsrådet de af RUC stillede forslag og indstiller til undervisningsministeriet, at der gives RUC søgsstatus, mod at forsøgene følges nøje, og man vil fremsætte forslag til organisation af en sådan undersøgelse. Undervisningsministeriet godtager i store træk projektet på grundlag af rådets indstilling.

Det er med beklagelse, man må konstatere, at der ikke, allerede inden den første årgang studerende begyndte ved RUC, blev fastlagt retningslinjer, ikke alene for selve basisuddannelserne, men også for, hvilke studier der skulle efterfølge eller bygges ovenpå og især indholdet af disse studier.

Nu kunne man imidlertid have håbet, at RUC fra den 1. september 1972, hvor de første 700 studerende ankom til centeret, rigtig have fået sat gang i det studieplanlæggende og det studietilrettelæggende arbejde. Men ak, sådan skulle det desværre ikke komme til at gå. En gennemgang af den bemærkelsesværdigt lange række af skrivelser, som har cirkuleret mellem undervis-

ningsministeriet og Roskilde universitetscenter, viser med krystalklar tydelighed, at centerets ledelse ikke har været opgaven voksen.

Undervisningsministeriet har i præcise vendinger gang på gang forlangt, at centeret indsendte detaljerede studievejledninger, og normalplaner. Klarest er dette kommet til udtryk i en skrivelse af 19. september 1973 fra undervisningsministeriet til RUC, hvori det hedder:

„Ved afslutningen af basisuddannelsen skal de studerende have opnået et fælles grundlag for den fortsatte uddannelse. Med fælles grundlag menes ud over træning i problemformulering, skriftlig og mundtlig udtryksfærdighed, relevant grundlag for erhvervsvalg, også et fælles fagligt grundlag, bestående af de væsentligste teorier og metoder i hovedområdet samt træning i anvendelse af de med disse metoder forbundne teknikker.

Dette fælles faglige stof kan eksempelvis opnås ved at arbejde med forskellige projekter. Det er i bekendtgørelsen forudsat, at projekterne vælges, således at hele fagkredsen dækkes. Da det enkelte projekt ofte kun vil give indsigt i et begrænset felt af et fagområdes teorier, kan det eksempelvis støttes ved kurser og seminarer, som giver et mere sammenhængende billede af fagområdets teorier og metoder.

Det bør af normalplanen og studievejledningen fremgå, hvilke metoder og teorier samt dertil knyttede teknikker de studerende efter afslutningen af basisuddannelsen skal have kendskab til og kunne anvende.“

Og til slut i citatet:

„Man skal anmode om snarest og senest 1. oktober at få tilsendt såvel normalplan som studievejledning for hver af de tre basisuddannelser.“

På grundlag heraf anmoder jeg ministeren om at give en redegørelse for, om RUC har opfyldt disse krav på en tilfredsstillende måde.

Regeringens beslutning om at standse eksperimentet med læreruddannelsen ved RUC kan jeg kun se som den eneste ansvarlige løsning på problemet, både af hensyn til de studerende og af hensyn til, at man nu forhåbentlig for alvor må gå i gang med en virkelig planlægning og styring af vort uddannelsesapparat.

[Halvgaard.]

Der må virkelig tages fat på løsningen af dette problem uden skelen til partipolitiske manøvrer. Og det er på tide, at visse studenterorganisationer bliver sat på plads og deres indflydelse bliver væsentligt reduceret. Derfor vil fremskridtspartiet støtte de bestræbelser, der er i gang med henblik på, at styrelsesloven tages op til revision. De ensidige marxistiske strømninger, som det såkaldte Danske Studerendes Fællesråd har ført ind i den danske universitetsverden, er langt fra i overensstemmelse med den danske befolknings grundsynspunkter.

Mere alvorligt ser jeg i dag på situationen ved vore universiteter ud fra de synspunkter, Danske Studerendes Fællesråds formand, Anders Stig Møller, giver udtryk for i Jyllands-Posten den 31. marts — jeg citerer:

„Han erklærer, at han vil søge nye og mere slagkraftige aktionsformer gennemført. . .“

Og endvidere:

„De midler, vi selv har, kan være institutbesættelse, som vi tidligere har set. Man kan også tænke sig, nogle ophidsede studenter kunne komme til at slette edb-bånd. Som reaktion på en adgangsbegrænsning kunne man tænke sig, at DSF organiserede, at folk mødte op alligevel.“

Der er toner, der ikke lyder godt i mine øren, og som man må tage op til vurdering på højeste sted.

Med hensyn til vore seminarier har vi i Danmark 29 forskellige, som efter ganske bestemte ministerielle retningslinjer varetager uddannelsen af lærere til folkeskolen. Disse seminarier er forskellige både med hensyn til idé, holdning og miljø trods den faglige ensartethed. Hvorfor skal man kvæle institutioner, som har tradition for at give en forsvarlig og grundig uddannelse af vore lærere i overensstemmelse med befolkningens og forældrenes ønsker? Skal der eksperimenteres med læreruddannelsen, må det være på seminarierne, det foregår.

En folkeskolelæreruddannelse skal baseres på de krav, forældrene stiller til de mennesker, der skal undervise deres børn i deres egen skole. Derfor skal en læreruddannelse ikke bygges op omkring mindre, utilfredse grupper i befolkningen med bestemte politiske anskuelser og forestillinger om, hvordan

netop de ønsker og kunne tænke sig fremtidens skole. Ønsker man at gå ind som lærer i folkeskolen, må man indordne sig under de krav, folket har opstillet for lærerens uddannelse og senere virksomhed.

Tidligere var man specielt på seminariet interesseret i manden, der kom fra ploven. Han kunne gennem en præparandklasse kvalificere sig til optagelse på seminariet. Jeg tror, det var en god og sund rekruttering, fordi de mennesker på forhånd vidste, hvad de gik ind til, og mange følte lærergerningen som et kald. De havde jordforbindelse.

Nu forlanger man som adgang til seminarierne studentereksamen, og på det allersejeste ønsker man uddannelsen henlagt til et universitetscenter og vil her forsøge en integration af uddannelsen af lærere til folkeskolen, gymnasiet og andre skoleformer. Jeg tror, det er uheldigt at binde folkeskolelæreruddannelsen til en sådan udvikling. Der er i dag i folkeskolen behov for at gøre undervisningen i 8., 9., 10. klasserne tiltrækkende for de ikke bogligt interesserede. Undervisningen skal være praktisk betonet. Derfor må der på vores seminarier skabes mulighed for, at der tilrettelægges en uddannelse for lærerstuderende, som virkelig kan give en praktisk betonet undervisning i 8., 9., 10. klasserne. Det er der behov for, og det er på det område, jeg mener man nu må sætte ind for netop at gøre undervisningen i den praktiske linje så tillokkende som muligt. Samtidig ville dette være en begyndelse til at lede flere og flere over i produktivt erhverv og praktisk arbejde. Kunne man så efterhånden, som jeg tidligere har sagt her fra talerstolen, skabe en mere retfærdig lønpolitik til fordel for håndens arbejde, ja, så havde vi mulighed for en bedre og sundere styring af de unges erhvervsvalg. Det unaturligt store pres på vore højere uddannelsesinstitutioner ville høre op, og hasarderede eksperimenter af den art, som vi nu har oplevet i Roskilde, kunne samfundet fritages for.

Jeg har selv en folkeskolelæreruddannelse og har undervist en del år i folkeskolen, men det er muligt, at man kun vil godtage en akademikers vurdering af forholdene ved centeret i Roskilde. Jeg vil alligevel — som barnet i H. C. Andersens eventyr „Kejserens nye klæder“ — til slut utdalt:

„Ja men han har jo ikke noget på!“

Brøndlund Nielsen (V):

Der er flere begrundelser for, at vi fra venstres side ikke er tilhængere af, at der skal oprettes en læreruddannelse ved Roskilde universitetscenter. Det ligger både i vort syn på læreruddannelsen og i de konkrete forhold omkring RUC. Folketinget har gennem grundigt lovgivningsarbejde vedrørende læreruddannelsen sikret sig afgørende indflydelse på folkeskolen. Dette er i allernøjeste overensstemmelse med venstres ønske om, at befolkningen og forældrene skal bestemme over folkeskolen og dens undervisningsform og indhold. Vi vil ikke fravige dette princip, og det føler vi vil ske, hvis vi med en meget generel lovgivning henlægger en læreruddannelse til Roskilde universitetscenter.

Vi finder, at seminarierne hidtil har klaret opgaven med uddannelse af lærere godt. Jeg forstod nu for lidt siden, at det mente hr. Maigaard ikke. Hr. Maigaard sagde noget om, at der var nogle steder, hvor der var tale om en meget lav undervisningsstandard på seminarierne, men hr. Maigaard sagde også, at hans høflighed, eller hvad det nu var, forbød ham at nævne navne på disse seminarier. Jeg vil gerne her sige til hr. Maigaard, at hensynet til respekten for, hvad der foregår herinde, og hvad der bliver sagt fra folketingets talerstol, dette hensyn tilsiger, at hvis hr. Maigaard ønsker at rette beskyldninger mod nogle seminarier — hvad der skete — så må vi have navnene frem og få klarlagt, om der er realiteter i det.

Vi mener altså, at seminarierne bør fortsætte den opgave, de er i gang med, og vi ser for os, at seminarierne kan overlades nye opgaver i den videre udvikling af vort uddannelsessystem. Deres uddannelse sigter specielt i alle fag på det pædagogiske, og når vort uddannelsessystem skal udvikles og forbedres, ja, så må seminarierne også spille deres rolle. Vi skal bl. a. sørge for, at der ikke bliver blindgyder, men at de, der uddanner sig, kan gå videre fra én uddannelse til en anden. Derfor må der også, for så vidt angår læreruddannelsen, være bedre muligheder for det, der kaldes meritoverførsel, dvs. at en uddannelse erhvervet ét sted kan danne basis for videreuddannelse et andet sted. Universitetscentre sigter bl. a. på at lette disse overgange, og det er udmærket, men overgangen kan lige så godt ske til og

fra bestående uddannelser, bl. a. læreruddannelsen ved seminarierne. Vi mener i den forbindelse, at det bør overvejes, om ikke seminarierne med deres specialisering i pædagogisk uddannelse vil være et naturligt sted at samle sådanne uddannelser eller pædagogiske dele af andre uddannelser — også andre end dem, der sigter mod folkeskolen.

Seminarierne bør også inddrages i videreuddannelsen af lærere. Det kan til dels gøres på en temmelig enkel måde ved, at færdiguddannede lærere følger undervisningen på seminarierne, hvor der tages nye eller mere vidtgående faglige og pædagogiske emner op, end lærerne oprindeligt har fået undervisning i. Dette kan også give en gavnlig, gensidig inspiration mellem de lærerstuderende, seminarielærere og de lærere, der har været ude i praksis eller er det for øjeblikket. I den forbindelse kan det nævnes, at Danmarks lærerhøjskoles lokale afdelinger arbejder i nær forbindelse med seminarier, og man kunne tænke sig en videre samarbejdning med henblik på pædagogisk videreuddannelse.

Det taler også for denne løsning, at seminarierne er placeret spredt i landet, så det vil være let for lærerne, uanset hvor i landet de bor, at søge supplerende uddannelse dér, noget, der betyder meget for en videreuddannelse, der naturligt søges af mennesker, der har etableret sig ret stedfast.

Tankerne om seminariernes rolle er altså klart begrundet i, at de er uddannelsespolitisk rigtige, men det er et positivt træk, at de også betyder andre fordele. Således vil der ligge besparelser i at benytte de bestående seminarier både med hensyn til praktiske faciliteter og med hensyn til deres undervisning. I en tid, hvor der er stærke ønsker om decentralisering i samfundet, er det værdifuldt, at vi i dag har de bestående seminarier liggende rundt om i landet, ofte i mindre samfund. Der er heller ikke tale om større styringsproblemer i forbindelse med dem. Disse problemer er til gengæld i høj grad til stede på de store uddannelsesinstitutioner inden for den højere uddannelse.

Når denne forespørgsel fra socialistisk folkeparti særlig drejer sig om, hvorfor der ikke igangsættes læreruddannelse ved Roskilde universitetscenter, kan jeg hertil sige, at vi i venstre ville være meget utrygge ved,

[Brøndlund Nielsen.]

om det skete, også ud fra vort kendskab til de særlige forhold omkring Roskilde universitetscenter. Vi har først lige for nylig fået indstilling fra de faglige udvalg, der skulle forberede det; disse indstillinger bærer præg af uenighed på vigtige punkter, og det fremgår, at de er blevet til under et meget betydeligt tidspres. Jeg har lyst, da der et sted i en indstilling står, at man i slutfasen har haft forhandlinger og læsning af kladde samtidig, at gøre den bemærkning, at sådan arbejder vi ikke engang i folketingsudvalgene i juni måned. Der er uenighed om så vigtige ting som uddannelsen i klasselærerfag og grunduddannelsesfag, om dansk og evaluering — det sidste betyder vist vurdering, for karaktergivning må man vel slet ikke tale om.

Fra Roskilde universitetscenter er det oplyst, at basisuddannelserne har været noget eksperimentprægede, og derfor nærer vi også betænkelighed ved, at de skal udgøre hovedparten af læreruddannelsen — og det vil de komme til, i hvert fald rent tidsmæssigt.

Dertil kommer, at den megen uro omkring RUCs virksomhed gør, at vi i venstre ikke mener, at dette center er et velegnet udgangspunkt for uddannelse af folkeskolelærere. Vi har modtaget mange tilkendegivelser fra befolkningen, der viser, at vide kredse deler dette synspunkt. Vi vil gerne fortsætte den linje, at et stort flertal i befolkningen og her i folketinget kan slutte op omkring folkeskolelæreruddannelsen, men det er ikke vort indtryk, at det kan ske bag en uddannelse på RUC.

På baggrund af det særlige præg, Roskilde universitetscenter har, må det også give anledning til betænkelighed, når man f. eks. i indstillingerne om læreruddannelsen ser, at netop alle RUCs repræsentanter alene indtager et andet standpunkt end det øvrige udvalg. Jeg antyder ikke her, at de pågældende ikke loyalt ville søge at følge de fastlagte retningslinjer, men personlighedspaltingen har nu engang sine grænser, og det er vel heller ikke særlig tiltalende at sætte noget i gang, som de, der skal arbejde med det, ikke kan tilslutte sig.

Endelig er der yderligere et forhold, der gør, at vi må være meget betænkelige ved at foretage en nyoprettelse af læreruddannel-

ser. Det er den udsigt, der er til, at der vil blive uddannet flere lærere, end der er beskæftigelsesmulighed for. I betænkning nr. 706, som vi lige har modtaget, og som fru Ritt Bjerregaard også nævnte, påpeges det, at der allerede i perioden 1973-77 bliver et overskud af lærere på 15-32 pct. af de nyuddannede, svarende til 3.000-6.000 lærere.

Senere står der:

„Den situation, som her tegner sig, er, at man må forudse, at der både på kortere og længere sigt vil opstå alvorlige beskæftigelsesvanskeligheder for folkeskolelærere.“

Og så er der heri endda ikke taget hensyn til, at der i 1976, hvis beslutningen blev gennemført vedrørende Roskilde, ville komme lærere herfra og fra 1978 fra Ålborg.

Der foretages beregninger over det fremtidige lærerbehold i betænkningen, og det kan selvfølgelig ikke gøres nøjagtigt, men der opereres med maksimums- og minimumsbehov. Under alle omstændigheder vil der være en overproduktion, og vedrørende minimumsbehovet siger man:

„Ved minimumsbehovet må der ske en drastisk reduktion af tilgangen til seminarierne.“

Der er altså mange forhold, der gør, at vi i venstre er meget tilfreds med ministerens indstilling i denne sag.

Edele Kruchow (RV):

Forespørgslen her i dag gælder først og fremmest standsningen af det planlagte forsøg med en ny læreruddannelse på Roskilde universitetscenter, og i det radikale venstre vil vi derfor med hensyn til den videre problemstilling omkring forsøg med integrerede læreruddannelser hæfte os meget ved ministerens udtalelse i dag om, at hendes interesse for den integrerede læreruddannelse er positiv. Ministeren ønsker tanker om den integrerede læreruddannelse gennemarbejdet meget grundigt, inden vi iværksætter planer for den, men understreger netop, at hun ikke har taget afstand fra selve tanken. Derfor vil det radikale venstre gerne have tilsagn om, at vi ved den kommende debat i maj om helhedsplanlægningen af de videregående uddannelser får oplysning om ministerens syn på de mange forskellige muligheder, der ligger i ordene „integreret læreruddannelse“, for det er jo et meget vidt begreb. Jeg føler mig ikke foranlediget til her i

[Edele Kruchow.]

dag at gå ind i diskussionen om de mange muligheder, det indebærer.

Tankerne om integreret læreruddannelse er, uden at være uddybet, nævnt f. eks. i forbindelse med læreruddannelsesloven fra 1966 — en lov, hvor venstre jo gik stærkt ind i debatten og prægede muligheden for nydannelse i læreruddannelsen på grundlag af denne lov. Siden har begrebet været diskuteret. Nu er vi så heldige, at vi her i folketinget i tirsdags modtog den betænkning, som også er nævnt af foregående ordførere, nemlig betænkningen om læreruddannelse og lærerbehov, nr. 706. Jeg synes, at de, der ikke har haft den betænkning i hånden, skal have at vide, at den er på over 300 sider.

Den er værdifuld på mange måder. F. eks. repeterer man ligefrem på siderne 42-45, hvad der fra folketingets side er udtrykt om integrerede læreruddannelser i forskellige bemærkninger og betænkninger om uddannelseslovgivning siden 1966, da vi fik læreruddannelsesloven. Vi er altså enige med ministeren i, at der tiltrænges en grundig behandling af, hvad der kan forstås herved i forbindelse med læreruddannelserne.

Vi ved, at der i hr. Heinesens og fru Ritt Bjerregaards ministertid er igangsat udvalgsarbejde om folkeskolelæreruddannelsens mulige indhold ved Roskilde universitetscenter efter et kommissorium, som folketingets uddannelsesudvalg blev bekendt med i oktober 1973. Det er indstillingerne fra de faglige udvalg om Roskilde universitetscenters læreruddannelser, som efter oktober er udarbejdet af de dengang nedsatte udvalg, som undervisningsministeriet, undervisningsministeren og regeringen så skrinlagde i begyndelsen af marts i år, fra ministerens side blot med den begrundelse, at der ikke forelå grundlag for at legalisere folkeskolelæreruddannelsen ved centeret.

Ministeren tog ikke stilling til indholdet af det omtalte udvalgsarbejde, som hun lige havde fået i hænde på det tidspunkt, hvor beslutningen blev truffet fra regeringens side. Fra det radikale venstre beklager vi meget, at ministeren ikke fandt anledning til nogen form for kontakt med folketingets uddannelsesudvalg i forbindelse med beslutningen, inden den blev truffet. Så tror jeg, mange misforståelser måske kunne være undgået. Ministeren nævnte jo også her i

dag, at ministeren var glad for denne lejlighed til nu at prøve at undgå misforståelser i fremtiden.

Imidlertid er man i det radikale venstre hovedsagelig af den opfattelse, at det formelle grundlag for at starte et forsøg med læreruddannelsen ved Roskilde universitetscenter i dag ikke er tilstrækkeligt og næppe heller vil kunne nå at blive det med henblik på start af en sådan uddannelse inden 1. september, selv om enkelte i det radikale venstre beklager dette.

De fremlagte indstillinger fra de faglige udvalg om Roskilde universitetscenters læreruddannelse er også af en betydelig størrelsesorden, nemlig på over 300 sider, som alle, der er interesseret i dette, fik udleveret her i midten af marts måned. Jeg mener, at et sådant arbejde bør vurderes nøje, inden man går over til en godtagelse eller forkastelse af dets indhold.

Vi kan vente krav om en meget bredere vifte med hensyn til læreruddannelser end hidtil om nogle få år, hvor vi i hvert fald ved at de erhvervsfaglige uddannelser for alvor kommer i gang. Vi synes derfor, at der hurtigst muligt bør skabes faste retningslinjer for etablering af forsøg med uddannelser af lærere til hele det nuværende skoleforløb, såvel lærere, der skal undervise de første 9 skoleår, som lærere, der skal varetage undervisning de sidste 4, hvad enten det nu drejer sig om undervisning i HF, gymnasium eller andre grupper. Får vi sådanne retningslinjer, undgår vi nemlig misforståelser af den art, som i dag er opstået blandt studerende ved basisuddannelserne i Roskilde universitetscenter, hvor flere for alvor har troet, at der var grundlag på vej, så de kunne fortsætte med læreruddannelser efter 1. september i år.

Jeg nævnte før, at vi havde modtaget den betænkning, som også blev nævnt af tidligere ordførere her i dag, om lærerbehovet, og jeg er ganske enig i de udtalelser, som venstres ordfører fremførte, med hensyn til, at vi klart får at se, at man mangler tilstrækkeligt uddybet viden i dag med hensyn til lærerbehovet. Vi understreger altså nødvendigheden af at finde frem til en landsdækkende plan for læreruddannelsen, hvor vi må finde veje til en regulering af tilgangen til folkeskolelæreruddannelsen, hvis vi ikke i løbet af få år skal få en ganske uanta-

[Edele Kruchow.]

gelig arbejdsløshed blandt unge, nyuddannede lærere, som vi selvfølgelig må være ansvarlig for, når vi har en betænkning som den, jeg her nævnte.

Jeg skal ikke gå i detaljer med hensyn til beregningerne, for det er gjort her i dag, men vi bliver altså, så vidt jeg kan se, i hvert tilfælde nødt til at sænke den årlige tilgang af nye lærerstuderende med over 1.000, hvis det ikke skal gå alt for galt. Tilgangen i 1973 til læreruddannelsen var 4.600, så det er altså ikke nogen ringe nedskæring, der måske kan blive tale om.

Set i dette perspektiv er det også afgørende for det radikale venstre, at fremtidige forsøg, hvor de end måtte sættes i gang, med hensyn til omfang ikke får en størrelse, der påvirker det samlede antal af lærerstuderende ud over, hvad der set ud fra et behovssynspunkt er ønskeligt. Jeg vil gerne sige, at når jeg nævnte tallet 1.000 før, så er der taget højde for, at der bliver brug for flere lærere inden for nye uddannelser, f. eks. de erhvervsfaglige uddannelser, og også for, at en række lærere allerede i dag finder anden beskæftigelse end ved undervisning.

Jeg mener, vi må interessere os for nyskabelser inden for læreruddannelserne, og de må selvfølgelig ikke bremses, uanset om de foregår på seminarierne eller uden for disse. Vi må blot grundigt forud have gennemarbejdet nogle generelle retningslinjer for, hvordan sådanne forsøg bedst kan vurderes både sagligt og uvildigt. Friheden omkring gennemførelsen af sådanne forsøg bør f. eks. ikke være større på nogle uddannelsessteder end på andre. Det er i forbindelse med de fremlagte planer om forsøg på Roskilde universitetscenter netop ikke tilstrækkelig klart, om disse planer ikke ville give både studerende og lærere en meget større bevægelighed, end det i øjeblikket er muligt at opnå på andre undervisningssteder, f. eks. på seminarierne.

Når det drejer sig om uddannelsespolitik, er der i det radikale venstre tradition for, at vi meget gerne vil have nye tanker gennemført på en sådan måde, at der er mulighed for at få bred samling om ideerne, inden man går i gang med gennemførelse af dem. Vi tror altså, at det arbejde, der er gjort i Roskilde universitetscenter, hvis det skal

have nogen betydning i fremtiden, er bedre tjent med ikke at komme overilet i gang, hverken på Roskilde universitetscenter eller andre steder, hvis der skal opstå tilstrækkelig bred tilslutning til nogle af ideerne. Denne tradition med hensyn til ønsket om at skabe bred samling og viden om, hvad nye tanker indebærer, var jo også det, der gjorde, at Jørgen Jørgensen ventede mange år, inden det efter årelange brydninger i 1958 lykkedes ham at skabe samling her i dette ting om folkeskoleloven af 1958.

Denne tradition vil vi også gerne leve op til i dag, når det drejer sig om fornyelser af enhver art inden for læreruddannelsen. Vi tror, det er til gavn for den danske skole og de mennesker, der har deres daglige gang i den, enten det nu er elever eller lærere — men selvfølgelig også de forældre, der med glæde og tryghed igennem mange år har sendt deres børn i skole i Danmark.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil gerne indledningsvis fastslå, at undervisningsministeren har hele den konservative folketingsgruppe bag sig i sin beslutning om, at der ikke skal finde nogen form for folkeskolelæreruddannelse sted på Roskilde universitetscenter. Vor principielle stilling er den, at vi ønsker, at folkeskolelæreruddannelsen vedblivende skal foregå på seminarierne og kun dér i overensstemmelse med loven om uddannelse af lærere til folkeskolen, ligesom vi har den indstilling, at det er folkettinget, der til enhver tid lovgiver for denne uddannelse. Skal der senere oprettes læreruddannelser andre steder, må det altså blive folkettinget, der skal vedtage denne form for uddannelse.

Selv om seminarieuddannelsen nok kan kritiseres på en række områder, så er der mange positive sider ved den, det har vi hørt både fra venstres og fra andre ordførere her i dag. Det er også vores opfattelse, at der er fuld tilfredshed hos forældrene og lærerne med den nuværende uddannelse. Vi har da mange gange hørt udtrykket, at det er en af de bedste læreruddannelser, vi har, og vi mener i hvert fald ikke, at den bør gøres til en akademisk uddannelse og dermed blive afskåret fra den forbindelse ud til befolkningen, som seminarieuddannelsen har igennem sine praktiklærere, øvelsesskolerne med deres elever og på andre punkter.

[Gerda Møller.]

I øvrigt finder vi, at vi kunne have været sparet for hele denne heftige debat, der har hersket omkring Roskilde universitet inden for de sidste år, og miseren omkring Roskilde universitet, hvis den ansvarlige minister — og her tænker jeg først og fremmest på hr. Heinesen — fra starten havde slået fast, at der ikke kan institueres nye uddannelser af lærere til folkeskolen uden om folketinget, og hvis folketinget havde haft større indflydelse på centerets faglige indhold og bevillingsrammen, end tilfældet har været hidtil.

Jeg vil gerne i anledning af de betragtninger, fru Ritt Bjerregaard var inde på om det ansvar, som den tidligere KVR-regering havde for Roskilde universitetscenter, sige, at da vi jo i vores gruppe var medansvarlige, vil vi gerne helt vedstå os vort ansvar med hensyn til Roskilde universitetscenters start. Det er da helt rigtigt, som fru Ritt Bjerregaard var inde på, at der var kort tid til planlægningen, men fru Ritt Bjerregaard må da ikke glemme, at der var hårdt brug for centeret som aflastning for Københavns universitet — derfor kom bestemmelsen om, at der skulle optages 700 studerende til basisuddannelse i 1972.

Jeg ved ikke, hvad det er for et hastværk, de socialdemokratiske undervisningsministre skulle råde bod på. Jeg tror, fru Ritt Bjerregaard glemmer, at den socialdemokratiske regering kom til allerede i september 1971, og hvis forvirringen var så stor, må man da spørge, hvorfor den nye socialdemokratiske undervisningsminister så ikke hurtigt fik fremsat lovforslag om de økonomiske rammer for Roskildecenterets opbygning, således som loven af 4. juni 1970 foreskrev. Det er klart, at en sådan rammelov primært har en planlægningsfunktion, og den ville have hjulpet til at sætte mange ting på plads inden for RUC. Men loven af 4. juni 1970 om Københavns universitets placering og universitetscentre blev altså ikke fulgt på dette punkt. Derfor er de økonomiske rammer for Roskildecenterets opbygning aldrig

blevet fastlagt ved lov, og derfor har folketinget ikke kunnet være med til at planlægge. Det har alene været finansudvalget, der har vedtaget bevillingerne, som det øvrige folketing, herunder undervisningsudvalget, har måttet tiltræde. Folketinget er heller aldrig blevet spurgt, hverken om basisuddannelsernes udformning, om, hvad der skulle bygges ovenpå, eller om, hvad uddannelserne skulle bruges til. Det må man da i hvert fald bebrejde de to sidste socialdemokratiske undervisningsministre, som godt nok orienterede folketingets undervisningsudvalg, men det var da først og fremmest, når vi stillede spørgsmål. Spurgt blev vi — jeg tør ikke sige aldrig, men i hvert fald meget sjældent.

I forbindelse med et spørgsmål, som fru Ellen Strange Petersen stillede til hr. Heinesen, undskyldte den daværende undervisningsminister sig i sit svar til hende med travlhed, men en sådan undskyldning mener jeg ikke bør gælde i et demokratisk samfund.

Den planlægning, der er foregået, er sket gennem andre instanser som planlægningsrådet for de højere uddannelser, RUCs ledelse og undervisningsministeren med ministeriets embedsmænd til praktisk bistand. Det er altså grunden til, at folketinget ikke har haft styr på alle de eksperimenter, der kører og har kørt oven i hinanden. Heller ikke planerne for overbygningsuddannelserne ved centeret har man følt sig foranlediget til at drøfte med folketinget. De blev drøftet med andre organer.

Dengang RUC blev vedtaget, skete det også, som jeg tidligere har sagt, for at det kunne betyde aflastning af Københavns universitet. Det fremgår udtrykkeligt af lovforslaget, bemærkningerne og forhandlingerne op til vedtagelsen af loven af 4. juni 1970. Det var ikke meningen, at RUC skulle aflaste seminarierne — for øvrigt heller ikke journalisthøjskolen, som man på visse tider har kunnet læse om det i dagspressen.

Både i folketinget og i det konservative folkeparti har der været stor interesse for at

[Gerda Møller.]

få trindelt undervisning med kompetencegivende afslutninger efter kortere eller længere åremål. Derfor har selve begrebet „basisuddannelse“ mødt stor velvilje. Men denne velvilje er blevet i høj grad misbrugt, mener vi, til at indføre nye undervisningsformer, nye prøveformer osv. uden lovmæssig baggrund.

Det er rigtigt, at der med de nye universitetscentre i Roskilde, Odense, Esbjerg og Ålborg opstod tanken om at udvikle en ny læreruddannelse, hvor lærerne skulle kunne undervise i et 12-årigt skoleforløb. Men indtil i dag er vi jo ikke kommet længere; vi har ikke fået belyst hverken de positive eller de negative konsekvenser af en integration af lærere til folkeskolen, gymnasiet og andre skoleformer, og derfor stiller vi os foreløbig afventende med hensyn til en sådan læreruddannelse.

Vi er ikke modstandere af eksperimenter og utraditionelle arbejdsmetoder, men vi er modstandere af, at det ikke er kontrollerede eksperimenter, og at de ikke ligger på et tilstrækkelig højt fagligt niveau. Det kan hverken de studerende, skatteborgerne eller det betalende samfund være tjent med, ligesom de heller ikke kan være tjent med, at basisuddannelserne har været præget af en vis ideologisk ensidighed.

Folk er blevet utrygge over, hvad der foregår på RUC, og de mange kritiske røster, der har løftet sig mod centeret, har bidraget hertil, ikke mindst Roskilde universitets første rektors, professor Erling Olsens, kritik af centeret, som i sidste omgang — han har jo kritiseret det i flere omgange — går på, at hvad der foregår der, ligger på et uantageligt lavt videnskabeligt niveau, og at der er en entydig politisk ensretning. Det kunne man læse, da den sidste kritik fra Erling Olsens side stod at læse i Weekendavisen den 1. marts i år.

Selv om der ifølge professoren også er godt at berette, så er hovedindtrykket rystende, det siger professoren også selv. Jeg vil godt have lov til fra denne talerstol at nævne ganske kort et af de projekter, der studeres i en af grupperne derude. Denne gruppe består af slumstormere. Den har gjort slumstormen til sit projekt og har fremlagt en rapport fra Bryggergården. Denne rapport betegnes indledningsvis som

et hjælpemiddel for slumstormere, men det understreges, at det vil være galmandsværk at forsøge slumstorm ud fra rapporten, man må også have en „marxistisk forståelse af boligproblemet“. Da professor Erling Olsen stillede krav om anvendelse af en videnskabelig teori og metode, fik han bare en hån-latter til svar, foruden at han fik at vide, at han ikke havde forstået noget af det hele, hvis han troede, at man skulle lave videnskabelig teori og metode på RUC, nej, man skulle lave politisk aktion.

Efter det konservative folkepartis mening er det et klart kritisk punkt i denne sag, at folketinget aldrig er blevet spurgt om RUC, og derfor er RUC blevet så dårligt forbedret, som tilfældet er. Bl. a. har man ikke, dengang man startede eksperimentet med de nye læreruddannelser, tilstrækkelig grundigt haft lejlighed til at diskutere for og imod læreruddannelserne på centrene. De er gået i gang på forventet efterbevilling, og det er den, de nu altså ikke har fået.

Som ansvarligt parti kan vi ikke sidde professor Erling Olsens rapport overhørig. Vi må nu kræve den nødvendige lovgivning gennemført, så arbejdet på RUC kan komme ind i fornuftige rammer, og indtil det forhåbentlig snart sker, er vi tilfreds med det første skridt i oprydningsarbejdet, standsningen af det planlagte forsøg med en ny læreruddannelse på RUC. I en tid, hvor der søges efter besparelser med lys og lygte, og hvor antallet af offentligt ansatte bør nedbringes, har vi simpelt hen ikke råd til at have sådan en kæmpesandkasse liggende.

Jeg må med professor Erling Olsen sige, at det nu må gøres klart, at RUC er skabt som et led i det danske uddannelsessystem og ikke for at finansiere slumstormere og andre politiske aktionsgrupper eller som optagelseshjem for vildfarne unge. Derfor må vi have en fuldstændig præcisering af studiernes faglige indhold og en effektiv styringsmekanisme, som kan sikre basisuddannelsernes faglige bredde og niveau, og der må arbejdes efter en ganske bestemt studievejledning og en normalplan, der præcis angiver, hvilke teorier, metoder og teknikker den studerende efter endt basisuddannelse skal beherske. Hvis ikke RUC vil forstå dette, så må pengeskassen simpelt hen smækkes i, og centeret må bruges til noget mere fornuftigt.

Ingolf Knudsen (CD):

Denne debat drejer sig om en forespørgsel om forsøg med en ny læreruddannelse, placeret på Roskilde universitetscenter. Det er altså meningen, at vi skal diskutere læreruddannelse i forbindelse med et universitetscenter, og det kan jo føre os vidt omkring.

Vi kan tage vort udgangspunkt i læreruddannelsesloven for at undersøge, om den er hensigtsmæssig og lever op til de krav, samfundet og dermed også skolen stiller. Vi kan også tage vort udgangspunkt i ordet „forsøg“ og prøve at analysere dette i forhold til folkeskolens krav med udgangspunkt i det, som er beskrevet i Roskilde, og det sidste er nok en analyse værd.

Men så kommer vi ikke uden om at se nærmere på, hvad indholdet i den ved Roskilde universitetscenter beskrevne læreruddannelse er, og hvad den bygger på. Det sidste er nemt besvaret. Den bygger på en 2-årig basisuddannelse. Det fører så over i næste spørgsmål: hvad er denne 2-årige basisuddannelse for noget? Hvad er det for et fundament, som skal danne udgangspunkt for denne påtænkte læreruddannelse? Hvordan er den beskrevet? Hvorledes er den opbygget? Hvad er indholdet?

Inden jeg prøver på at besvare disse spørgsmål, bliver jeg nødt til at opholde mig et øjeblik ved det, vi kalder centertanken. For at der ikke skal herske nogen tvivl, vil jeg gerne understrege, at den idé, der ligger til grund for centrene, kan jeg fuldt og helt gå ind for. Jeg mener, det er den eneste måde, på hvilken vi kan få hold på vore videregående uddannelser. Det er fortrinligt at forsøge at integrere de forskellige mellemuddannelser med de videregående på en måde, så man kan forlade systemet på forskellige tidspunkter med den uddannelse, eksamen, man ønsker. Der er mulighed for til stadighed at bygge oven på den uddannelse, man har erhvervet. Systemet er fleksibelt. Det kan bryde skranker ned. Vi kan undgå meget ressourcspild både af økonomisk og menneskelig art. Kort sagt, der er meget godt at sige om denne centeridé.

Men hvordan har den så virket i praksis i Roskilde? Hvem har haft indflydelse på udformningen og indholdet? Har samfundet? Jeg vover den påstand, at form, mål og omfang af vore uddannelser ikke bare kan være et selvstyreatliggende, men må være

et samfundsanliggende og dermed resultatet af en politisk beslutning. Har folketinget truffet en sådan beslutning med hensyn til mål og indhold? Svaret er nej og placerer dermed ansvaret tungt i denne sal. Ansvar for hvad? Ansvar for, at politikerne ikke har givet sig tid til og ikke har søgt indsigt til at træffe væsentlige beslutninger om mål og indhold af vore uddannelser, for det er et samfundsanliggende, hvad vi vil med vore uddannelser. Spørgsmål som: hvorfor uddanner vi mennesker? Hvad skal målet for disse uddannelser være? Hvorledes er sammenhængen, og hvordan undgår vi resourcespild? Hvad er undervisning, og hvad er forskning? Det er politiske spørgsmål og kræver dermed politisk afklaring, og jeg mener, at det er på høje tid, det sker.

For der er jo andre, som har beskæftiget sig med disse spørgsmål, og som har haft stor indflydelse på udviklingen i Roskilde, men deres udgangspunkt har været så entydigt politisk bestemt, at jeg ikke kan tage medansvar herfor. Ideen om, at basisuddannelserne skal tage deres udgangspunkt i de sociale omgivelser som projektorienterede gruppearbejder behøver ikke at være eneste udvej. Det kan oven i købet postuleres, at dette udgangspunkt er det dårligst tænkelige. I hvert fald er der ikke ført bevis for, at den projektorienterede undervisning giver ordentlige resultater og er eneste farbare vej som eksperiment.

Af vore uddannelsescentre må forlanges alsidighed i metode og form. Det er efter min vurdering ikke overholdt i Roskilde. Der må kunne forlanges et fagligt niveau; også her sættes store spørgsmålstejn.

Men spørgsmålet var: skal der være adgang til at erhverve læreruddannelse fra Roskilde universitetscenter? På længere sigt: ja, selvfølgelig. Det ligger som sagt i hele centertanken. Men nu? Her må svaret blive nej.

De planer, vi langt om længe har set beskrevet, er efter min opfattelse på mange områder udmærkede, så mit nej grunder sig mere i basisuddannelsesniveaue og frygt for, at udviklingen i Roskilde kan løbe løbsk på en måde, vi ikke kan og vil tage medansvar for. Det sidste er et alvorligt anliggende. Derfor ser centrum-demokraterne kun to muligheder: vi må sige stop for tilgang af nye studerende, indtil studierne mål og

[Ingolf Knudsen.]

indhold er beskrevet, eller vi må lade eksperimentet køre videre med alle risici og så beskrive mål og indhold undervejs.

Men samfundet må sikre sig alsidighed i uddannelserne og må sikre sig niveauet. Det sikres gennem krav om, at basisuddannelsernes spredning inden for discipliner og metoder beskrives og garanteres gennem ekstern evaluering i forbindelse med eksamener.

Centrum-demokraterne vil derfor foreslå undervisningsministeren, at hun nedsætter et ad hoc-udvalg til at analysere dette, så folketinget kan få truffet de beslutninger, som skal træffes omkring Roskilde universitetscenter.

Anden næstformand (Bay):

Jeg skal endnu en gang henstille til medlemmerne at være til stede, hvis man ønsker ordet, og markere dette.

Chr. Christensen (KrF):

I skrivelse af 4. marts d. å. til Ritzaus Bureau meddelte undervisningsministeren offentligheden, at regeringen havde besluttet ikke at fremsætte lovforslag om folkeskolelæreruddannelsen ved Roskilde universitetscenter, og dermed stoppede undervisningsministeren den uddannelse fremover. Ministeren har senere fremført den begrundelse, at uddannelsen savnede et tilstrækkelig fagligt grundlag, og det er en meget alvorlig sag. I et svar til undervisningsudvalget anfører ministeren således bl. a., at basisuddannelsen, der er 2-årig, ikke har haft den bredde og alsidighed, som ministeren kunne finde rimelig som baggrund for en overbygning på 1½ år indebærende en uddannelse til folkeskolelærer.

Denne beslutning har afstedkommet megen vrede og mange følelsesladede udtryk, især fra progressive skolefolk, studerende og marxistisk orienterede politikere.

I et svar til undervisningsudvalget om baggrunden for beslutningen om ikke at placere læreruddannelsen ved Roskilde universitetscenter har ministeren desuden anført, at uddannelsen af lærere til folkeskolen ikke kunne sættes i gang ved RUC uden folketingets medvirken. Jeg vil gerne sige, at vi deler fuldt ud denne opfattelse.

Ministeren har desuden anført, at en så-

dan uddannelse kun kunne iværksættes, hvis den vandt tilslutning fra store dele af folketinget. Det er en betragtning, som vi er meget glade for, for dermed holder ministeren den gode tradition ved lige, at love omkring skole og undervisning må have bred tilslutning i folketinget, hvis de skal gennemføres. Et lovforslag angående folkeskolelæreruddannelse ved Roskilde universitetscenter ville næppe have kunnet vinde den brede tilslutning her i tinget. Mit partis tilslutning ville efter de for os nu foreliggende oplysninger i alt fald savnes.

Efter min opfattelse er den påtænkte læreruddannelse ved RUC både et eksperiment og noget af en tilsnigelse. Roskilde universitet blev i virkeligheden planlagt som en aflastning for Københavns universitet, og da centertanken blev realiseret, havde vel de færreste tænkt sig, at man her skulle uddanne lærere til den danske folkeskole, oven i købet uden om den for seminarierne gældende læreruddannelseslov. Det skulle være et eksperiment, sagde man, et forsøg. Efter vor opfattelse har dette forsøg meget hurtigt udviklet sig hen til en alternativ læreruddannelse uden eksamen og uden de krav, som nu gælder for den almindelige læreruddannelse. Det kunne blive en nydelig, men ganske unfair konkurrence for de bestående seminarier.

Det er givetvis nødvendigt, at vi eksperimenterer med vor læreruddannelse. Det skal vi gøre for at få den endnu bedre og for at holde den i trit med udviklingen i samfundet. Men disse forsøg kan udmærket — og måske endda med større udbytte, set ud fra folkeskolens tarv — gøres i forbindelse med de bestående seminarier. Nødvendigheden af læreruddannelsen ved RUC som forsøgsuddannelse er derfor efter min opfattelse ikke fagligt begrundet og må derfor betegnes som økonomisk uforvarselig.

Af det materiale, der foreligger om uddannelsen i de to første basisår, får man desuden den opfattelse, at RUC har udviklet sig til en marxistisk legestue af en sådan art, at man kunne frygte, at vordende lærere herfra kunne fristes til at sætte en politisk — marxistisk — målsætning for deres arbejde i folkeskolen foran den rent faglige. Denne frygt bliver styrket, når man i en artikel af RUCs tidligere rektor og medlem af dette høje ting, hr. Erling Olsen, kan se, at den

[Chr. Christensen.]

rapport om slumstormerne, som blev nævnt af en tidligere ordfører, af den indbudte læreropponent blev karakteriseret sådan:

„Deres rapport indeholder ingen videnskabelig analyse i traditionel forstand, men det er heller ikke det, vi skal lave her på RUC. Vi skal fremstille værktøj, der kan bruges i et politisk arbejde.“

Denne opponert havde indledningsvis erklæret, at slumstormerne var landets revolutionære elite, som skulle føre os over i et nyt samfund. Jeg kan i al fald sige, at det er ikke denne form for folkeførere, vi har brug for i den danske folkeskole.

En talsmand for en anden gruppe på RUC udtrykte sig sådan, at RUC er en samfundskabt institution, hvorfra samfundet skulle bekæmpes. Man kom ikke på RUC for at dyrke videnskab, men for at lave politisk aktion. Hvad kan man ikke forvente sig i folkeskolen, hvis det skal være lærere med denne målsætning, vi nu skal ansætte fremover? Dette kan ikke være meningen.

Hvad med det faglige niveau? Undervisningsministeren har sammen med direktoratets topembedsmænd i et samråd svaret på et af mig stillet spørgsmål desangående, at uddannelsen på RUC af de vordende lærere i de 2 første basisår har været af en sådan art, at de ved en fortsættelse af undervisningen her ikke ville kunne opfylde de faglige krav, man måtte stille til en lærer i folkeskolen i dag. Det faglige niveau er altså efter ministerens opfattelse ikke i orden. Det er en væsentlig baggrund for vores stillingtagen til problemet.

Denne antagelse styrkes yderligere ved læsningen af den af tidligere rektor Erling Olsen skrevne artikel om RUC på skillelinjen. Han skriver her i sin omtale af den samfundsvidenskabelige basisuddannelse:

„Det faglige niveau er ganske enkelt så lavt og den politiske ensretning så tydelig, at jeg klart må sige fra.“

Videre skriver han:

„De bedste projekter ligger på et højt niveau, og der er rapporter, som er tilfredsstillende,“ — det anerkender vi også — „Men hovedindtrykket er rystende“.

Videre skriver han, at man „spilder de studerendes tid og misbruger skatteborgerne penge“.

Jeg lægger megen vægt på hr. Erling Ol-

sens udtalelser og bedømmelser. Som tidligere rektor må hans udtalelser være sagligt begrundede, hvad hr. Maigaard også anerkendte i sit indlæg. Derfor måtte denne læreruddannelse stoppes.

Den megen forargelse over, at ministerens beslutning nu forhindrer, at nogle unge får en læreruddannelse, kan jeg ikke dele. Rektor Thomas Webbs besvarelse af ministerens spørgsmål om, hvor mange studerende der ønsker at modtage uddannelsen på andre seminarier, viser, at antallet ligger på omkring 14-20 ud af ca. 180. Ser man så efter, hvilken generel begrundelse de unge giver for ikke at ville modtage denne uddannelse, ser man, at det er, at man var kommet til RUC for at få en tværfaglig, problemorienteret uddannelse, som man ikke forventer at kunne få i den tilbudte nødløsning eller — følger man til — i en almindelig seminarieuddannelse. Altså står det for mig sådan, at spørgsmålet ikke i første omgang er at få en læreruddannelse for disse unge, men at få en anden læreruddannelse end den almindelige læreruddannelse, som folketinget har lovgivet om.

Det kan desuden virke tåbeligt efter min opfattelse, at man kan ofre store summer på en sådan læreruddannelse på RUC og på den i visse tilfælde tilsvarende på Det Nødvendige Seminarium i Madum, hvortil man har bevilget 5 mill. kr., mens de bestående seminarier endnu ikke har fået de nødvendige bevillinger til at bringe læreruddannelsen dér i overensstemmelse med læreruddannelsesloven af 1966.

Læreruddannelsen på RUC og i Madum kan derfor af de bestående seminarier kun opfattes som et angreb på deres fortsatte virke, ikke mindst seminarierne i de tyndt befolkede egne. De må være truet. Her kunne det passende være godt at tale om nærdemokrati og om det lokale seminariums tilknytning til og betydning for den egn, hvori det ligger. Jeg tror ikke, det er lykken at samle de unge pædagogstuderende i store uddannelsescentre. Det er min opfattelse, at vil man skabe afstand mellem skole og hjem, så skal man bare give folkeskolen akademisk uddannede lærere. Uddannelsen på et seminarium er jordnær. Eleverne kommer i kontakt med den pågældende egns befolkning, dens særpræg, dens problemer og de forventninger til skolen, foræl-

[Chr. Christensen.]

drene har. Universitetscentrene giver ikke disse fordele, men de giver større frihed for de studerende med deraf følgende større vanskelighed ved at kontrollere læreruddannelsens egentlige indhold.

Folkeskolen er forældrenes skole. Lærerne er forældrenes medhjælpere i opdragelsen og undervisningen af deres børn. Derfor skal forældrene også have noget at skulle have sagt med hensyn til seminarieuddannelsen. Skole og Samfund har i en udtalelse om læreruddannelsen i Madum og på RUC udtalt, at de ikke kan acceptere, at der kommer lærere ud i folkeskolen, der ikke er uddannet efter en lov vedtaget i folketinget.

Forældrene ønsker lærere, der fagligt er i stand til at undervise deres børn. Disse forældre har en rimelig garanti for, at en lærer uddannet på et seminarium har tilegnet sig en kontrolleret viden, inden han eller hun går i gang med at undervise deres børn.

Udbyg de bestående seminarier, så de kan opfylde 1966-lovens krav, først, og lad så eksperimenter og forsøg, der er nødvendige med læreruddannelsen, som hovedprincip udvikle sig i forbindelse med de bestående seminarier. De har større fornemmelse for, hvilke krav forældre og børn har at stille til deres kommende lærere.

Da de bestående seminarier desuden er i stand til fuldt ud at dække læreruddannelsesbehovet i Danmark mange år frem, må man håbe, at folketinget for samfundets, men også specielt for folkeskolens og dens børns og for skatteborgernes skyld vil bakke op om den beslutning, undervisningsministeren har taget ved at stoppe dette misforståede eksperiment, som læreruddannelsen på RUC i virkeligheden er.

Må jeg med disse bemærkninger på mit partis vegne komplimentere undervisningsministeren, fordi ministeren havde mod til at føre denne beslutning ud i livet. Det har glædet mig og mit parti, men jeg ved også, at det har glædet mange ud over det ganske land.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg synes, at det er rimeligt i denne forbindelse at gøre nogle bemærkninger om centertanken og om, hvordan den er opstået i det hele taget.

Det står vist de fleste klart, at den tradi-

tionelle form for højere uddannelse ikke længere er i stand til at opfylde de krav, som udviklingen stiller. Det ligger bl. a. i, at de traditionelle faggrænser danner barrierer for det komplekse syn på problemerne, der er en nødvendig forudsætning for at løse de spørgsmål, der rejser sig i den videnskabelige erkendelse på nuværende tidspunkt. Med udviklingen af den teknisk-videnskabelige revolution bliver disse faggrænser til hæmmende bånd for udviklingen, og kravet om, at de skal nedbrydes, vokser i styrke.

Det er også bemærkelsesværdigt, at der opstår nye videnskaber som kybernetik og operationsforskning og andre, som netop er en følge af behovet for en hensigtsmæssig regulering af de komplicerede produktionsprocessers mange enkeltdele. Det er således reelle tværvideenskabelige tendenser i selve den materielle produktion, der har rejst kravene om nydannelser i uddannelse og forskning.

Dertil kommer, at den eksplosion på uddannelsesområdet, der prægede 1960'erne, efterhånden har rejst krav om større effektivitet og fleksibilitet i uddannelsessystemet, og fremfor alt har i vort samfund erhvervslivet krævet, at uddannelsen skulle være målrettet, så den gav netop den viden, som der var brug for i den praktiske produktion og dens videre udvikling.

Alt dette er baggrunden for, at de eksperimenter, som allerede i længere tid har været i gang i udlandet, også blev indført i vores land i midten af 1960'erne. Hensigten var at skabe grundlaget i uddannelsessystemet for korte, effektive tværfaglige uddannelser, der i første række kunne imødekomme de krav, som samfundet og det dominerende erhvervsliv stillede.

I overensstemmelse hermed gik man i gang med at udforme uddannelserne ved de nye universitetscentre, og man begyndte meget fornuftigt helt fra grunden med læreruddannelserne, som skulle integreres for et 12-årigt uddannelsesforløb med muligheder for de studerende for at træffe valg på et sent tidspunkt af studieretning og med muligheder for udnyttelse af uddannelsen til erhvervsarbejde og senere genoptagelse og udvidelse af studiet.

Men som sagt ligger der i den teknisk-videnskabelige udvikling objektive krav om en ændring af uddannelsen, og derfor er vi

[Freddy Madson.]

enige i, at det er fornuftigt at gå i gang med nye eksperimenter på det grundlag. Der er meget, der taler for, at udviklingen af centertanken med dens tværfaglige basisuddannelser indeholder meget godt, selv om den også kan have sine svagheder. Men det synes jeg det er rimeligt at vende tilbage til under den store uddannelsesdebat om de højere uddannelser.

Med hensyn til læreruddannelsen i forbindelse med opbygningen af det nye undervisningssystem synes jeg, at det er rigtigt at lave den integrerede læreruddannelse, og jeg er her vidtgående enig med det, hr. Maa-gaard har sagt.

Men hvad er så årsagen til, at vi nu diskuterer disse problemer, hvad er årsagen til, at dette eksperiment så at sige sættes i stop på halvvejen? Den tror jeg man skal søge i, at det ikke blev det helt velfriserede system, som man fra planlæggernes side havde håbet på forhånd — der er endda nogle, der svinger sig op til, også i debatten her i dag, at sige, det løb løbsk — at det under alle omstændigheder ikke gik helt, som man havde forudset.

Nu er man så, på trods af at man måtte være klar over, der var tale om et eksperiment, i gang med en voldsom kritik af det arbejde, som er foregået på Roskilde universitetscenter. Jeg synes, det er typisk også for de kritiske indlæg, som har været holdt her i dag mod uddannelsen på Roskilde universitetscenter, at sådan set det eneste vidne, man har ført i marken, har været hr. Erling Olsen og de bemærkninger, han er fremkommet med. Man lukker helt åbenbart ørerne for, at der foreligger en lang række andre udtalelser fra andre mennesker, som også kender forholdene omkring Roskilde universitetscenter, og som har sagt noget ganske andet i den sag. Jeg vil gerne på grundlag også af de samtaler, jeg har haft med mennesker, som kender forholdene omkring centret, sige nogle bemærkninger om den kritik, som især har været rejst.

Det har bl. a. i kritikken af basisuddannelserne ved Roskilde universitetscenter været fremført, at arbejdet på centret var præget af slendrian. Dette indtryk har formentlig dannet sig hos besøgende, fordi de aldrig har set en uddannelsesinstitution, der bygger på gruppearbejde i faste grupper

med fast arbejdsplads i grupperum. Disse rum kan naturligvis også være præget af det arbejde, som man sidder med, og det er ikke altid, der er læsende og diskuterende studenter i dem. Men dette er ikke tegn på, at de studerende ikke bestiller nok. Sammenlignet med andre uddannelsesinstitutioner kan man sige, at arbejdsmoralen på dette trin af uddannelsen er forbløffende høj, og at lærere såvel som studerende har lagt et betydeligt arbejde i at få centret op at stå under næsten umenneskelige vilkår.

Det må nemlig heller ikke glemmes, at man også på det område fra myndighedernes side som sædvanlig har været for sent ude. Man må således tage i betragtning, at centret blev planlagt på mindre end to år, og lærerne blev ansat, mindre end et halvt år inden undervisningen skulle begynde. Under disse vilkår har det været umuligt at afklare alle problemer og planer, inden de studerende ankom den 1. september 1972. Herefter har både lærere og studerende måttet klare arbejdet med en helt uvant studieform løbende og deltage i den nødvendige diskussion og kritik af studieformerne, samtidig med at de måtte ofre en væsentlig arbejdsindsats på at planlægge de uddannelsesforløb, som skulle følge efter.

De studerende har deltaget i det arbejde, i det omfang de kunne overkomme det, samtidig med at de arbejdede med deres studium, som ligger i meget strammere rammer end det, man kender fra studierne ved de øvrige universiteter, idet man jo her forlanger også faste arbejdstider. Studerende, som ikke deltager aktivt, eller som ikke kan klare tempoet, får tidligt i studiet taget deres problemer op til drøftelse, og de forlader centret hurtigt, hvis der ikke kan findes en løsning på deres problemer.

Den stramme studiegang er i øvrigt endnu et eksempel på, at Roskilde universitetscenter på et tidligt tidspunkt er blevet underkastet netop meget stramme vilkår for at forhindre, som det er sagt, at det skulle løbe løbsk.

I forbindelse med de økonomiske problemer omkring centret og den kritik, der er rejst af arbejdet dér, må det også nævnes, at den lave uddannelsesstøtte også på dette område har gjort det vanskeligt for de studerende ved centret at følge uddannelsen i det omfang, som faktisk var forudsat og

[Freddy Madsen.]

planlagt. Med den stramme styring af studiedeltagelsen på stedet betyder det, at mange står i en evig konflikt mellem studierne og det nødvendige erhvervsarbejde, som de simpelt hen må have for at leve.

Det er blevet kritiseret, at det faglige niveau var for lavt. Det er da en påstand, som er overordentlig vanskelig at diskutere, fordi det er vanskeligt at finde et rimeligt sammenligningsgrundlag med noget helt nyt. Hvis den betyder, at de studerende ikke laver videnskabeligt funderet arbejde, må den afvises som irrelevant. Basisuddannelserne skal ikke gøre de studerende til videnskabsmænd, men til almindelige lærere o. lign., som behersker en videnskabelig arbejdsform i deres fortsatte studium og i deres senere erhverv. Det betyder, at de selvstændigt kritisk kan sætte sig ind i og anvende ny viden.

Hvis påstanden betyder, at de studerende i bestemte fag ikke kan det samme som studerende ved de gamle universiteter på samme studietrin, må den også afvises, fordi de to studieformer ikke kan sammenlignes på den måde. I Roskilde får de studerende en bred faglig basis og vil derfor ikke kunne det samme som studerende, der har arbejdet inden for et snævert fagligt speciale. Men da formålet med basisuddannelsen jo netop er at give de studerende en bredere orientering uden for det egentlig valgte faglige speciale, må man også tage en mindre dybtgående orientering i de enkelte fagområder med i købet.

Det er klart, at der i opbygningen af noget nyt her har været svagheder, og det må man vel også have kunnet forudse; de, der planlagde centret, må have vidst, at sådan måtte det være.

Nu fremfører ministeren som grundlag for sin beslutning hensynet til folkeskolen: man kan ikke forsvare, at folk med den uddannelse kommer ud i folkeskolen. Der synes jeg da nok, det er værd at lægge mærke til, at der faktisk i indstillingerne fra de faglige udvalg om Roskilde universitetscenter er stillet meget stramme krav med hensyn til faglig uddannelse, med hensyn til eksamen osv., og det må da i den forbindelse tages i betragtning, at indstillingerne er udarbejdet af en række udvalg, som blev nedsat under den forrige undervisningsmini-

ster. I alle udvalgene sad der repræsentanter såvel for direktoratet for folkeskolen og seminarierne som for direktoratet for gymnasieskolen og HF. I alle udvalgene var Roskilde universitetscenters repræsentanter i mindretal. Og for yderligere at sikre aftagernes indflydelse fremgik det af udvalgenes kommissorium, at ministeriet i tilfælde af uenighed i udvalgene ville følge direktoratsrepræsentanternes indstilling. Man gik således både med livrem og seler i den sag. Man kan vanskeligt forestille sig en større sikring af omverdenens indflydelse.

Man er altså i stand til at sikre sig, at de faglige kvalifikationer hos dem, der vil have en folkeskolelæreruddannelse ved Roskilde universitet, også virkelig er i orden. Der er således efter min mening ikke større svagheder i det hidtidige arbejde ved Roskilde universitetscenter, end det er rimeligt at forvente ved et nyt eksperiment af den art. Som sagt, da man planlagde centeret og begyndte dets opbygning, må man have været klar over, at vanskeligheder kunne opstå hen ad vejen; alligevel besluttede man det.

Jeg tror da heller ikke, at det er her, man skal søge de afgørende årsager til, at regeringen har standset dette eksperiment på halvvejen; sandheden skal snarere søges i det af hr. Maigaaard fremdragne citat af ministerens svar til folketingets undervisningsudvalg af 26. marts i år, nemlig at basisuddannelsen i et vist omfang har været præget af ideologisk ensidighed. Andre har jo sagt det mere barsk. Erling Olsen har talt om en marxistisk missionsskole, og også i debatten her i dag har det jo føjet om ørerne med beskyldninger for denne ensidige marxisme.

Nu er det som bekendt ikke alt, der glit- rer, der er guld, og det er heller ikke alt, der kalder sig marxisme, der har noget med en videnskabelig marxistisk opfattelse af gøre. Jeg ser ikke bort fra, at der i Roskilde såvel som på andre universiteter findes små grupper, der nærer en romantisk forestilling om, at de er kommet for at lære at udføre direkte aktioner i klassekampen. Disse mennesker er derigennem med, også fordi de gerne råber højt op, til at give et falsk indtryk af den virkelige tilstand på læreanstalterne, og de kaster dermed også skygge over det store arbejde, der udføres af lærere og

[Freddy Madsen.]

studenten, der arbejder seriøst med videnskabelige opgaver, og det er da klart, at den slags må man tage afstand fra.

En anden sag er, at der både i Roskilde og på andre læreanstalter findes et stigende antal lærere og studenter, der forstår, at den marxistiske metode til erkendelse af virkeligheden er et holdbart grundlag for videnskabeligt arbejde. Årsagerne til det er de samme, som jeg var inde på i mine indledende bemærkninger: over for de komplicerede problemer, som udviklingen i teknik, videnskab og samfund fører med sig, er de gamle metoder ikke længere tilstrækkelige, men bryder sammen af sig selv. Derfor er det helt naturligt, at man søger nye veje, og på mig kan det ikke virke overraskende, at mange ad den vej finder frem til netop et marxistisk grundlag.

Man skal i den forbindelse mærke sig, at mange fremragende videnskabsmænd i denne verden har opnået betydelige resultater ved at arbejde netop på dette grundlag. Det er klart, at der må være strid og meningsforskelle om den ting også i denne sag. Men når man taler om, at man er imod ideologisk ensidighed, må man vel også dermed anerkende retten til, at man kan nå uddannelsesmæssige og videnskabelige resultater ud fra forskellige ideologiske udgangspunkter. Det ville i den forbindelse være meget rart, om undervisningsministeren som repræsentant for en regering udgået af Danmarks liberale parti ville præcisere sin stilling på dette område.

Må jeg i øvrigt til slut sige, at der i denne debat har været fremført meget mærkeligt om, hvad forskellige folk mente om Roskilde universitet, og der har været fremført slumstormere og andet som vidnesbyrd om alt det forfærdelige, der skete. Jeg synes, det er mærkeligt, at ingen i debatten har nævnt, at f. eks. arbejderbevægelsens organisationer i Køge-Roskilde, som har nær forbindelse med universitetscenteret, og som jeg med mit kendskab til fagbevægelsen kan forsikre ikke kan henregnes til slumstormere og sligt, har

udtalt sig anerkendende om Roskilde universitetscenter. Jeg synes, det er værd at bemærke, at Danmarks Lærerforening, Danmarks Gymnasielærerforening og Dansk Magisterforening, som sikkert heller ikke regnes til de mest revolutionære i dette land, over for regeringen har protesteret imod, at man opgav læreruddannelsen. Det synes jeg man også skulle tage med i sine betragtninger.

Flygaard (DR):

Der sker immervæk noget nyt, sagde konseilspræsident J. C. Christensen. Det tør nok antydes, at hans ord passer den dag i dag. Det står heller ikke skrevet nogen steder, at alt skal forblive ved det gamle, ligesom det heller ikke står skrevet, at alt nyt er godt. Disse ord passer på situationen omkring RUC, der jo både blev bygget som en aflastning for Københavns universitet og for at prøve noget nyt.

Lad det med det samme være sagt, at vi ikke vil være med til at stoppe læreruddannelsen på RUC, men at vi forlanger, at en række forhold bliver ændret. Det er retsforbundets opfattelse, at man ved at lukke af for læreruddannelsen på RUC i realiteten bryder et løfte, som man har givet de unge, der startede på RUC. Vi ønsker derfor, at forsøget føres til ende for de studerende, der er begyndt, men at man ikke fortsætter uddannelsen af folkeskolelærere, før man har indhøstet de nødvendige erfaringer. Når man har gjort det, kan man så tage stilling.

Dernæst ønsker vi at pege på, at der ikke opnås særlig meget, hvis kun meget få ønsker at benytte sig af ministerens tilbud om at kunne tilendebringe en uddannelse som folkeskolelærer på eftermiddags- eller aftenhold i København. Det ser ud til, at mange vil vælge en længere uddannelse på RUC. Det står ikke skrevet noget sted, at læreruddannelsen alene bør foregå på seminarierne, man må også prøve noget nyt.

Nu ved jeg godt, at mange vil sige overproduktion, men dette problem tror vi ville løse sig selv, hvis de boglige uddannelser

[Flygaard.]

ikke blev favoriseret på bekostning af de ikke-boglige uddannelser. Sagt på en anden måde: studiestøtten i form af stipendier bør konverteres til studielån. Vi ønsker, at der skal være frihed til at vælge uddannelsesform, altså også en anden end den traditionelle.

Det ligger selvfølgelig klart, at der uanset uddannelsesformen må stilles krav om, at der læres noget. Det er givet, at der har manglet meget i en fornuftig tilrettelæggelse af starten på RUC. Man må lære teori og metode, begreber og teknik, før man bliver i stand til bare at gøre et forsøg på at løse problemerne. Vi tror ikke på, at en tilfældig viden på ét eller flere områder giver nogen uddannelsesmæssig identitet, og den er derfor heller ikke noget videre at bygge videre på.

Et af de forhold, man har drøftet meget, er spørgsmålet om den politiske ensretning, man har mødt på RUC. Den vil vi ikke acceptere; vi ønsker, der skal herske frie studie- og forskningsmæssige forhold.

Jeg vil gerne komme med et par bemærkninger om det politiske universitet. Det er almindelig kendt, at der, lige fra det øjeblik tanken om et universitet i Roskilde blev udtrykt, har været røre om det, og uanset under hvilken vinkel diskussionen har bevæget sig, har meget af den altid været politisk eller haft et politisk sigte, selv om retning og styrke har skiftet fra tid til anden.

Røret fik tidligt en vældig impuls, da det blev udtalt, at universitetet skulle være kritisk over for samfundet. Det passede godt ind i den diskussion, der føres i disse år, fordi det virkede som en indbydelse til at lave et politisk universitet. Et sådant universitet vil være konsekvensen af den ideologiske holdning til samfundet, der går ud fra, at værdifri videnskab ikke eksisterer. Man opfinder begrebet værdifri videnskab og filosoferer sig derefter frem til, at det ikke eksisterer. Det giver mulighed for at påstå, at alle handlinger er politiske, også det ikke at handle. Konklusionen drages herefter hurtigt og let: videnskab er politik, og universiteterne arbejder for det etablerede samfund, formålet må være at få dette ændret til fordel for folket. Ak ja, var det bare så nemt.

Denne holdning er kommet mest markant til udtryk hos medlemmer af Danske Studerendes Fællesråd, som fra allertidligste tid har influeret på opbygningen af RUC, mest udpræget og skæbnsvangert efter oprettelsen af interimstudienævnene.

Allerede i oktober 1972 gjorde daværende rektor Erling Olsen opmærksom på faren ved denne ensidighed. Det kostede ham rektorstillingen. Kort tid efter at RUC havde valgt egne styrende organer, rejste administrator H. Engberg-Pedersen og gjorde ved sin afgang tydeligt opmærksom på, hvem det var, der havde overtaget magten: RUC går nu fra oldtiden ind i sin middelalder, sagde han, med alt, hvad dette indebærer. Det var der åbenbart ikke mange der tog notits af. Det var der heller ikke i verdenshistorien; først da den var overstået, blev man klar over, at den havde været der. Vi må så håbe, at magtkampen i RUCs middelalder ikke fører til et nyt blodgilde i Roskilde, men holder sig til de politiske studiehändler, selv om de er uhyggelige nok i sig selv.

Tredje gang der gøres opmærksom på årsagerne til RUCs vanskeligheder, var i april 1973, da professor Bent Elbek direkte skrev, at årsagerne er knyttet til DSF-folkene i interimstudienævnene. I Aktuelt for onsdag den 3. april i år under Fri debat har rektor Thomas Webb en interessant artikel. Han skriver bl. a.:

„Hvis man har læst Olsens „Synspunkt“ opmærksomt, vil man se, at han alene taler om den samfundsvidenskabelige basisuddannelse. Det er en indrømmelse af, at han intet kender til, hvordan basisuddannelserne har udviklet sig inden for det humanistiske og naturvidenskabelige hovedområde. Det kunne tyde på, at dér kan han ikke finde på noget at beklage sig over.“

Man skal høre og læse meget nu om dage, inden ørerne falder af; man må håbe, at bunden nu i hvert fald må være nået. Enten må rektor tale af uvidenhed, eller også må han tale mod bedre vidende, når han kan skrive noget sådant. På alle basisuddannelserne har man haft store problemer med det til følge, at folk er rejst eller er blevet frosset ud. Også som en bemærkning til den kommunistiske ordfører, hr. Freddy Madsen, kunne jeg godt lide at pege på følgende sag, som jeg nu skal komme ind på, idet jeg vil

[Flygaard.]

understrege, at det jo ikke alene er hr. Erling Olsen, der har rejst kritik eller forsøgt at rejse kritik.

Da professor J. B. Skou trak sig tilbage fra Roskilde universitetscenter pr. 1. september 1973, afleverede han en større rapport om sine bevæggrunde til undervisningsministeriet og til RUCs ledelse. Vi finder det rimeligt, at denne rapport kommer til alle implicerede og interesserede parter kendskab. Skou klausulerede rapporten mod offentliggørelse i 14 dage for at give de berørte parter tid til at studere den forinden. Ved denne tidsfrists udløb traf rektor Thomas Webb og Skou en ny aftale, der gik ud på, at Holmstrømgruppen på grundlag af rapporten skulle stille nogle spørgsmål til besvarelse i det naturvidenskabelige hovedområde. Den nødvendige tid hertil blev anslået til 2 gange 14 dage; inden for den tid skulle rapporten ikke offentliggøres. Besvarelserne er aldrig blevet udfærdiget, og på enhver måde har ledelsen søgt at holde rapporten hemmelig, så det stadig er et fåtal af lærere og studerende, der har kendskab til dens indhold. Samtidig er det kendt, at brudstykker af rapporten dukker op her og dér løserevet fra deres sammenhæng.

Da rapporten os bekendt er konstruktiv i sin kritik og tillige omtaler positive sider ved RUC, er de nævnte forhold ganske utilfredsstillende for alle, der skal eller ønsker at danne sig et forsvarligt billede af RUC.

RUC er åbenbart begyndt at udsende en serie skrifter under betegnelsen Uddannelsespolitiske skrifter fra RUC. Det vides, at der er gjort forsøg på at få professor Skous rapport offentliggjort ad de samme kanaler, men der blev svaret, at det havde RUC ikke kapacitet til, og desuden var rapporten forældet. De to argumenter lyder ikke rimelige, især ikke det sidste, da Skous rapport dækker det samme tidsrum som den rapport, der lige er kommet. Der kunne vel være det i denne side af sagen, at Skous rapport burde suppleres med årsagerne til, at den endnu ikke, næsten et halvt år efter dens aflevering, er kommet til de implicerede og interesserede parter kundskab.

Vi vil anse det for en selvfølge, at der drages omsorg for, at den omtalte rapport kommer til almindeligt kendskab hurtigst

muligt. Det er en omfangsrig rapport, det er en indholdsrig rapport, der belyser spørgsmål omkring RUC på en virkelig positiv måde, men også kræver frihed for andre end dem på bjerget til at fremføre synspunkter.

Til sidst skal jeg gøre den bemærkning, at flere af de problemer, der her er afdækket omkring Roskilde universitetscenter, finder man også på en række af vore andre undervisningssteder; den politiske infiltrering er en stor fare, som det må være en opgave at bekæmpe, så vi kan bevare et frit studie- og forskningsmiljø. Det er selvfølgelig ligegyldigt, om denne infiltrering kommer fra højre eller venstre, den er og bliver af det onde.

Birgit Busk (U):

Al begyndelse er svær, og alt nyt bliver sædvanligvis mødt med en vis portion skepsis; her har Roskilde universitetscenter ikke været den undtagelse, der bekræfter reglen.

Så at sige siden centret blev taget i brug, har det ligget badet i offentlighedens projektørlys, og det har næppe været muligt at lukke en dør derude, uden at det er blevet endevendt. Selv om offentlighedsprincippet i sig selv er ganske udmærket, kan det somme tider udvikle sig til at blive noget af en belastning. Det tror jeg det er blevet for universitetscentret i Roskilde, og det har betydet, at centeret ikke har haft den fornødne ro til at udvikle sig. Man har i vid udstrækning været tilbøjelig til at sammenligne dette projekt med de veletablerede universiteter i København og Århus, og det har ikke været meningen fra begyndelsen, at man skulle det.

Roskilde universitetscenter repræsenterer en uddannelsesform, som hidtil har været ukendt, men som i princippet kan være ønskværdig både for de uddannelsessøgende og for os, som skal være med til at betale for tingene. Vi lever i et samfund, hvor det er nødvendigt med eksperter; den tid er for længst forbi, da en sagfører simpelt hen er en sagfører, som kl. 10 forsvarer en pyroman i landsretten, kl. 12 medvirker ved en skilsmisssag og kl. 14 skriver skøde til en ejendomshandel. Det kunne lade sig gøre engang, da man blot rettede sig efter det en gang vedtagne uden smålig skelen til nuancerne. Men det er nu sådan — om man kan

[Birgit Busk.]

lide det eller ej, er en anden sag — at imellem sort og hvidt er der en uendelig række grå farvetoner, og de har alle deres fulde berettigelse.

Således også i samfundet og i undervisningen. Hidtil er en mængde studerende blevet overkvalificerede; det kan ingen være tilfreds med, hverken de studerende, som måske spilder år på at sætte sig ind i ting, de aldrig får brug for, eller vi, der skal betale for, at de unge mennesker bliver udstyret med al denne, jeg kunne fristes til at sige overflødige viden.

Grundideen bag Roskilde universitetscenter var netop at undgå dette spild, og den idé er god. Desværre kørte det meste bare af sporet, men det behøver ikke nødvendigvis at være sporets skyld, det kan lige så godt være det, der kører på sporet, der har skylden, og jeg tror, det har været tilfældet i Roskilde. Boulevardpressen har skrevet spalte op og spalte ned om de uhyrligheder, der vitterlig er forekommet derude. Ideen bag det hele har man lykkeligt glemt, og lige pludselig er foretagendet blevet en politisk kastebold, og det er det blevet, før vi overhovedet har set resultater derfra.

Jeg mener, at vi skal vente med at hakke, indtil vi har set konkrete resultater; lad os se nogle hold studenter ude i samfundet og i erhvervslivet, inden vi begynder at tale om, at nu må universitetscenteret i Roskilde lukkes. Man kan ikke uden videre stoppe et eksperiment, som der en gang er vist politisk velvilje over for. Lad os se, om det ikke hen ad vejen ved hjælp af selvjustits kan få de folk ud, som bare går der, fordi de ikke har andet at lave. Der er omkring 1.200 studerende på Roskilde universitetscenter. Lad så være, at kun de 700-800 er indstillet på at få noget godt ud af det, dem kan man ikke bare droppe, og man kan slet ikke gøre det bare, fordi der er god politik i sagen. Der må være andre muligheder for partierne for at skaffe sig den goodwill, som de efterhånden i så sørgelig grad mangler.

Uddannelse, god uddannelse, er samfundets garanti for fremtiden, negativt vrisende bagstræv er det ikke. Det, der mangler på RUC, er en målsætning og en plan til gavn for samfundet som helhed; man skal være kritisk, men man skal samtidig være kritisk på en positiv måde.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.

Mødet udsat kl. 12.30.

Mødet genoptaget kl. 14.

Forhandlingen genoptoges.

Heinesen (S):

Jeg skal udelukkende gøre nogle bemærkninger til fru Gerda Møller, som var så elskværdig at inddrage mig i debatten. Det, fru Gerda Møller sagde, var ikke særlig elskværdigt, men fru Gerda Mølle havde jo også i dag den opgave at løfte arven efter fru Ellen Strange Petersen, og det er en tung arv, som ikke kunne undgå at belaste fru Gerda Møllers indlæg.

Fru Gerda Møller nævnte, at folketinget aldrig var blevet spurgt om læreruddannelserne ved Roskilde universitetscenter, og det bebrejdede hun mig. Her skal jeg for det første henvise fru Gerda Møller til de betænkninger af 18. maj 1966 og 15. maj 1970 fra folketingsudvalg, de betænkninger, som allerede er omtalt flere gange i dag. Her har folketinget selv ytret sig, og det skal jeg ikke repetere.

Det er også mere væsentligt at minde fru Gerda Møller om, at jeg i 1973 meddelte både folketingets finansudvalg og folketingets undervisningsudvalg, som fru Gerda Møller jo er medlem af, at jeg ville fremsætte lovforslag om læreruddannelserne ved RUC, inden en sådan uddannelse blev påbegyndt, og herigennem ville folketinget have fået mulighed for nøjagtig den stillingtagen til dette spørgsmål, som fru Gerda Møller efterlyste uden grund.

Fru Gerda Møller var heller ikke tilfreds med det bevillingsmæssige grundlag. Her vil jeg først erindre om, at finansudvalget har tiltrådt alle dispositioner i forbindelse med opførelsen af RUC, og at det legale grundlag for samtlige udgifters afholdelse er blevet tilvejebragt på de årlige finans- og tillægsbevillingslove med det konservative folkepartis stemmer.

[Heinesen.]

Imidlertid var fru Gerda Møller utilfreds med, at der ikke var blevet fremsat lovforslag om en samlet bevillingsramme for Roskilde universitetscenter. Jeg skulle ifølge et svar til fru Ellen Strange Petersen have undskyldt mig med, at jeg havde travlt, og det fandt fru Gerda Møller var uacceptabelt; det synes jeg i og for sig er forståeligt, hvis det var det, jeg havde svaret, men det var ikke det, jeg svarede fru Ellen Strange Petersen. Jeg svarede, at det hang sammen med den forrige regerings og de daværende regeringspartiers ønske om, at Roskilde universitetscenter skulle påbegynde sin virksomhed pr. 1. september 1972, og den forrige regerings forudsætning om, at centeret skulle begynde sin virksomhed i permanente bygninger. Og jeg citerer:

„Arbejdet med at planlægge, projektere og opføre de første etaper af centerets bygninger og med at planlægge centerets uddannelser har på ovennævnte baggrund været ganske overordentlig forceret. Man har indtil nu ikke haft mulighed for at udarbejde en generalplan for det samlede byggeri, der dels kunne angive forudsætningerne for, at Roskilde universitetscenter i overensstemmelse med udvalgsflertallets ønske i betænkningen af 15. maj 1970 kunne have 6.000-8.000 studerende i 1980, og dels give grundlag for en beregning af det samlede beløb, som skulle indgå i et lovforslag om den samlede bevillingsramme for Roskilde universitetscenters udbygning“.

Dette svar er en meget venlig måde at fortælle fru Ellen Strange Petersen på, at man aldrig her i landet har truffet beslutning om at starte et universitet på et grundlag, som var så slet forberedt, så mangelfuldt og så forjasket, som VKR-regeringens beslutningsgrundlag var, og det er det, vi lider under den dag i dag. Det er jo ganske enkelt umuligt at komme med en rammelov, før man kender de fysiske rammer, og man kan ikke udforme de fysiske rammer, før man kender uddannelsernes indhold.

Først den 28. juni 1972, altså 2 måneder før centeret skulle starte, forelå planlægningsrådets indstilling vedrørende basisuddannelserne, og med den forcerede procedure, som VKR-regeringen havde fastlagt, kunne denne indstilling fra planlægningsrådet ikke foreligge før; der er intet som helst

at bebrejde planlægningsrådet i denne sag. RUCs hæsblæsende tidsplan er VKR-regeringens og herunder det konservative folkepartis ansvar.

Folketingets uddannelsesudvalg fik ikke noget at vide, og i hvert fald måtte udvalget hale svarene ud af mig, sagde fru Gerda Møller. Det er jo ganske enkelt ikke rigtigt. Uddannelsesudvalget blev holdt løbende orienteret i et hidtil ukendt omfang; det tror jeg andre medlemmer af dette ting vil kunne bekræfte, og jeg tror også, at en gennemgang af udvalgsbilagene vil overbevise fru Gerda Møller i så henseende.

For fuldstændighedens skyld skal jeg tilføje, at jeg i det tidligere nævnte svar til fru Ellen Strange Petersen i sommeren 1973 lovede den bebudede rammelov i indeværende samling. Vi kunne have haft den i denne samling, men heller ikke før. Jeg kan have været uopmærksom, men jeg hørte ikke, at fru Gerda Møller benyttede en ellers nærliggende lejlighed til at efterlyse den endnu en gang.

Jeg kan godt forstå, at fru Gerda Møller måske kan have et behov for at vaske hænder i denne sag, men jeg synes ærlig talt ikke, det er passende at anvende vores kumme til denne aftvætning. Det var VKR-regeringen, der traf beslutningen om RUC, og det var VKR-regeringen, der traf beslutningen om RUCs tidsplan, det var socialdemokratiet, der stemte imod; jeg synes, det er en grundlæggende kendsgerning, som fru Gerda Møller skulle tilegne sig.

Morten Lange (SF):

Der har været talt en del i dag naturligvis om indholdet og strukturen og arbejdsformen ved Roskilde universitet, og jeg er ikke i tvivl om, at der kan siges meget om den uddannelsesform, man har valgt ved det nye universitet. Jeg havde nær sagt heldigvis; det værste man kunne sige om et nyt universitet, var, at det gjorde ligesom de andre, så var der egentlig ingen grund til at omtale det, og det har da i hvert fald ikke hæftet i særlig grad ved Roskilde universitet.

Det er også interessant at bemærke, at det, man dér eksperimenterer med, er på den ene side basisuddannelse og på den anden side det, der hedder en problemorienteret undervisning. Begge dele er ting,

[Morten Lange.]

som indgår meget centralt i nyere debat om undervisningsformer ikke mindst i den højere uddannelse. Man kan måske betragte det som en modepræget bevægelse, som dog nok vil vise sig ligesom alle andre bevægelser at sætte sig nogle frugter, give nogle resultater og på en eller anden måde bidrage til syntesen af det, som på længere sigt bliver udviklingen i de højere uddannelser.

Derfor er det helt klart, at der fra mange af mine kolleger i universitetskredse og andetsteds naturligvis har været en skepsis over for konkrete holdninger ved Roskilde universitet. Men det er lige så klart, at det er lykkedes for undervisningsministeren — ved sin beslutning om at afbryde i realiteten det, som er det mest spændende i dette eksperiment — at få selv, jeg havde nær sagt den sidste eller dog den næstsidste modstander af Roskilde universitet inden for universitetskredse til at sige: undskyld, men det var nu alligevel ikke meningen. Jeg har i hvert fald kunnet notere mig undervejs, at det har været en helt påfaldende og efter min opfattelse både korrekt og forståelig reaktion.

For det er jo bare de sædvanlige bølger af nydannelse inden for universiteterne, der i særlig skarp grad har ramt Roskilde universitet i dets eksperimentelle udførelse af noget; det kunne næsten ikke være anderledes, og det skal man ikke lade sig forskrække af. Jeg er da fuldstændig klar over, at talsmanden for kristeligt folkeparti kan finde frygtelige eksempler, man kan bære hjem, og jeg er da også klar over, at hvis man er positivt indstillet, kan man finde nogle gode. Men det er ikke spørgsmålet om disse enketholdninger, det er spørgsmålet om, at man prøver på at finde en sti fremad.

Det gælder jo for alle eksperimenter, at de starter i en eller anden form for kaos og derfor altid er kritisable, men hvis man vil have en nydannelse af en eller anden slags, får man den altså med størst besvær, hvis man bare vil lave et af den gamle type om på en eller anden måde.

Jeg tror, det er meget vigtigt at hæfte sig ved denne ganske almindelige ting, også ganske vigtigt at huske, at på vej under diskussionen om Roskilde universitet talte man jo i lange tider om, at det under en eller anden form skulle være et filialuniversi-

tet i forhold til Københavns universitet. Det blev med vilje forkastet. Det havde været nemmere. Det havde måske endog været billigere. De havde ikke fået så mange smæk. Men om de havde lavet så mange nydannelser, kan man tvivle på, og hvis blot et fåtal af disse nydannelser består, så får vi altså alligevel noget for pengene.

Så er det altså især bekymrende — og det var det, jeg egentlig gerne ville have understreget med særlig præcis håndskrift — at det, som man her lukker ned, er det første forsøg på at lave en integreret læreruddannelse, som er det, vi allermost savner i hele det danske uddannelsessystem. Der er blevet talt pænt i dag om læreruddannelsesreformen af 1958. Det er fuldstændig rigtigt. Med den lykkedes det at ajourføre læreruddannelsen omtrent op til 1958-niveauet. Det er korrekt, og det må vist allerede betegnes som en heldedåd. Men nok skal vi glæde os over tidligere tiders helte, men bevare mindet om dem så stærkt, at vi ikke udvikler deres værk, det vil være en meget dristig gerning og ikke klog.

Så jeg vil blot benytte denne lejlighed til meget skarpt og præcist at understrege, at en fortsættelse af eksperimenter med en integreret læreruddannelse til hele det uddannelsessystem op til det 12 års niveau, som vi mere eller mindre søgende stræber henimod, er fuldstændig væsentligt at få klarlagt nu. Der må arbejdes på det med al den il og iver vi kan, ellers vil vi opdage, at der sker det sædvanlige, at når vi engang har reformerne parat for vores skole og vores uddannelse, så har vi ikke de lærere, der skal bruges til det. Læreruddannelsen skal gå forud for en virkelig skolereform. Vi har næsten altid lavet den bagefter, og dette er, som enhver kan se, upraktisk.

Jeg mener, at vi ikke bør fortabe os i diskussionerne om, hvordan Roskilde universitet har forsøgt at gøre sig selv til mobile marxister og andet, som i forhold til selve eksperimentet er utrolig ligegyldigt. Vi skal bare se, at her er man begyndt på at bearbejde noget, og denne udvikling må føres videre.

Det er op til ministeren at lægge de endelige rammer for uddannelsens indhold og form. Det er op til ministeren at sørge for, at vi har et lovgivningsmæssigt grundlag, som kan holde, men hvis man bliver skrækslagen

[Morten Lange.]

af, at der sker nogle eksperimenter på et eller andet felt, og derved cutter af, klapper ned på det hele, så har man på frygtelig vis afkræftet mulighederne for en udvikling, der er mere nødvendig end noget.

Jeg kom lidt sent til morgen her, netop fordi jeg deltog i et møde et andet sted, hvor jeg har min arbejdsplads. Det var som så hyppigt for netop denne sag, der var på dagordenen, netop den, som er kernepunktet i al mulighed for at udvikle den højere uddannelse i Danmark, og hvis det forskertses, fordi man er blevet bange for et eller andet futtog, som kører i Roskilde, så har man gjort stor skade ved sin angst. Man skal huske, at et af de første futtog, der kørte i dette land, tilfældigvis kørte i Roskilde i 1848.

Brøndsted (V):

En af de ting, som i både hvad der er skrevet, og hvad der er talt omkring RUC, tydeligst træder frem, er manglende tillid til RUC. Man står famlende, og man står usikkert over for at vurdere, hvad dette uddannelsescenter er, og hvad det egentlig skal blive til. Vi kan vel også sige, at debatten i dag er præget af en hel række af påstande: der er modvilje, og der er optimisme over for, hvad det kan blive til, men den helt eksakte kendskab og viden er det vel noget magert med.

Men vi har dog nu kørt med basisuddannelsen i Roskilde i 2 år, og denne basisuddannelse, der i meget høj grad er bygget op i grupperes aktiviteter og arbejde, arbejde, der er endt med rapporter, skulle jo være til at vurdere. Samtidig er det blevet påstået, at basisuddannelsen som idé er rigtig, men som den er udformet, skulle den være aldeles værdiløs.

Basisuddannelsen er jo ikke alene grundlaget for den uddannelse, der eventuelt skulle have været baggrund for en læreruddannelse til folkeskolen. Basisuddannelsen vil også blive baggrunden for den videre uddannelse, hvor vi har haft lejlighed til at se nogle særdeles gode og optimistiske planer for uddannelse til lærere på gymnasier og HF osv. osv., højere uddannelse.

Men hvis disse planer skal kunne indfries på den forholdsvis korte tid, der er lagt op til — der er lagt op til, at det skal kunne

gøres på 6 semestre med måske et halvt semester oveni for dem, der skal have en pædagogisk uddannelse — stiller det utrolige krav om, at basisuddannelsen er god og er i orden. Jeg mener, planerne er meget optimistiske, hvis man skal kunne nå disse ting på så korte perioder som 6 semestre.

Derfor mener jeg, at vi i høj grad må have opmærksomheden henvendt på, hvad basisuddannelsen har givet i den tid, der er forløbet, og det er dog et forhold, man skulle synes ret let kunne undersøges.

Som sagt ved vi, at der er lavet rapporter fra disse basisuddannelsesgrupper. Der må ligge hundreder af rapporter ude på RUC, og jeg vil derfor meget stærkt anbefale, at ministeren sørger for at få disse rapporter udleveret 100 pct., så man har dette vurderingsgrundlag. Og jeg mener, det da skal være en meget positiv vurdering, for det kan være bestemt af, hvilket tidspunkt det er blevet udarbejdet på, af gruppernes igangsættelse, og der vil altid i en fri undervisning være perioder, hvor det er svært at få tingene til at glide; derfor skal det være med forståelse af arbejdssituationerne. Der kan også være grupper, der er gået i gang med opgaver, som viser sig ikke egnet til gruppen eller i det hele taget som et studieobjekt.

Men alt, hvad der ligger af rapporter, må ministeren kunne få udleveret, og så må ministeren nedsætte et udvalg — hvordan det skal sammensættes må blive ministerens sag — et udvalg, der skal gennemgå disse rapporter; på dette grundlag kan vi så få fornemmelsen af, hvad basisuddannelsen i den forløbne tid har kunnet give.

Det må være den eneste måde at få et billede på, og det må være den eneste vej til at skabe den tillid, som centeret skal have, for at eksperimentet kan glide over til at blive mere end et eksperiment.

RUC skal blive en nydannelse i dansk uddannelsespolitik, og det er en tiltrængt nydannelse. Og så må vi se, hvor meget denne basisuddannelse kan bære af forskelligartede undervisninger efterhånden. Men undersøgelsen må være en forudsætning.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg vil gerne begynde med at udtrykke min store tak til undervisningsministeren, fordi hun understregede meget kraftigt, at

[Inger Stilling Pedersen.]

det var skolen, eleverne og forældrene og ikke de studerende ved Roskilde universitet, det drejede sig om.

Men samtidig vil jeg gerne have lov at sige noget andet. For når man sidder her og følger debatten, kan man nok høre nogle udtrykke sig for og andre imod, men der er én gruppe, det er gået ud over, og det er de studerende derude. Jeg kan ikke andet end udtrykke min beklagelse over, at man ikke for længst har standset det derude eller sørget for, at basisuddannelserne fik et sådant indhold, at det ville være forsvarligt nu at lave en overbygning derude.

Jeg ved ikke, om man kan placere skylden hos de lærerstuderende, dem, der altså har forventet at få en folkeskolelæreruddannelse, eller hvem der har ansvaret for det.

Jeg vil også sige, at jeg var meget glad for at få lov til at besøge centeret derude, og jeg ved godt, man kan sige, meget måske er planlagt til sådan en dag, men jeg har indtryk af, at i den gruppe, jeg var, var der virkelig arbejdet meget målbevidst og de havde fået noget ud af det.

Men så kommer spørgsmålet, hvad det var, man havde fået ud af det, og hvad man havde ventet af det, man havde undersøgt i den tid. Og så kan man sætte spørgsmålstejn ved, om man havde fået sådan et grundlag, at man havde fået kundskaber nok til at kunne bygge en læreruddannelse ovenpå, og det vil jeg gerne have lov til — altså ikke ud fra besøget, der var for kort, men ud fra rapporter o. lign.

Der er også en anden ting, jeg gerne vil have lov at understrege, og det er, at vi må stille de krav til læreruddannelsen, at man har et nogenlunde ens grundlag, når man skal ud og søge, at man ikke skal komme i den situation, at man kommer fra et center og er stillet ringere, fordi man måske har fået en anden uddannelse. Jeg ved også, at det allerede i dag er svært for de ansøttende myndigheder at vurdere ud fra de ansøgninger, man får fra kommende lærere: hvad kan de, hvilke kundskaber har de egentlig?

Det sidste, jeg gerne vil berøre, er spørgsmålet om de akademiske lærere på baggrund af det, der har været fremme om, at der er lang afstand i skolen, at læsevanskeligheder bl. a. skyldes, at elev og lærer ikke forstår hinanden, specielt at man ikke skulle

forstå arbejderbørn. Det mener jeg ikke bedres af, at man så ansætter lærere, der har tilbragt deres tid med akademiske studier.

Kravet til den kommende læreruddannelse må altså være, at vi får ensrettede krav også om kundskaber, sådan at forældrene ved, hvad man kan forlange af de lærere, der kommer ud fra læreanstalterne.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Der har fra langt de fleste af ordførernes side været udtrykt tanker gående ud på nogle af de ting, jeg var inde på i mit indlæg, bl. a. at det var meget nødvendigt, at vi først fik et virkelig grundigt arbejde, før vi tog skridtet til en integreret læreruddannelse. Jeg er glad for, at der har været så stor en forståelse for dette, og jeg er også glad for, at man er indstillet på at gå ind i dette arbejde.

Det er meget vigtigt, at vi ved, hvad det er, vi gør den dag, vi går i gang, og jeg har også ønsket i mit indlæg at understrege, at jeg netop ikke på nogen som helst måde har villet tage afstand fra, at vi på et vist tidspunkt går over til en integreret læreruddannelse.

Jeg har også gerne villet understrege, at jeg mener, der er noget godt og noget fornuftigt i centertanken, som vi må gøre hvad vi kan for at redde. Der må vi alle hjælpe til.

Flere af ordførerne har fremhævet den betænkning, der for ganske nylig er kommet om læreruddannelsen, og dér vil jeg da gerne sige, eftersom jeg i dag til morgen i Politiken, tror jeg det var, læste, at jeg skulle have tilbageholdt denne betænkning, at den er bestemt ikke tilbageholdt, tværtimod er den kommet frem så hurtigt, som det overhovedet kunne lade sig gøre.

Denne betænkning kan netop være med til at danne et grundlag for den vigtige diskussion, vi må have, før vi finder frem til, hvor vi står. Betænkningen er indtil nu udarbejdet på embedsmandsplan; der er ikke taget stilling til den i ministeriet, der er ikke taget politisk stilling til den, forskellige organisationer er ikke blevet hørt. Men jeg mener alligevel, den er en vægtig del i den debat, vi nu skal ind i, for at vi virkelig har en baggrund, for at vi virkelig ved, hvad der sker den dag, vi går i gang med den integrerede læreruddannelse.

[Undervisningsministeren.]

Jeg håber, at det dermed skulle stå klart også for hr. Maigaard, at jeg bestemt ikke er modstander af, når tiden er inde, at gå i gang med en integreret læreruddannelse.

Hr. Halvgaard spurgte mig, hvad der var kommet ud af den skrivelse, som hr. Heinesen i sin tid, den 19. september 1973, sendte til RUC angående normalplan og studievejledning. Der ligger det sådan, at ministeriet fik disse planer i oktober 1973, men disse planer var ikke endelige. Der kom endelige planer ind til ministeriet i februar måned i år, og disse planer er gået ind i de faglige udvalgs materiale. Jeg kan ikke på nuværende tidspunkt sige, hvilke konsekvenser disse ting skal have for reglerne om basisuddannelsen, men det vil der blive taget stilling til i forbindelse med fagudvalgenes forslag om faste forudsætninger i basisuddannelsen.

Det er nogle af disse ting, man vil se nærmere på i et koordinerende udvalgs indstilling, men der er altså kommet et resultat ud af det.

Flere af ordførerne har været inde på det faglige indhold; jeg mener også, at en af de ting, vi må sikre os — og det var jeg inde på fra starten — er, at der er et virkelig fagligt indhold, og at der også er en alsidighed i det.

Så var hr. Brøndsted til sidst inde på, at nu har man altså kørt i snart 2 år med en basisuddannelse, og at man må have fået nogle erfaringer, og hr. Brøndsted foreslog, at jeg lod nedsætte et udvalg, som skulle gennemgå de mange rapporter, man har fra RUC. Dertil vil jeg sige, at jeg er positivt indstillet over for dette forslag, jeg vil gerne medvirke til at nedsætte et udvalg. Jeg mener ikke, at jeg øjeblikkelig i dag hverken kan eller skal tage stilling til, hvilket kommissorium og hvilke medlemmer et sådant udvalg skal have, men jeg vil meget gerne være med til, at vi ser på disse rapporter, at vi ser på, hvad der virkelig er blevet arbejdet med i disse to første år. For det er jo netop en forudsætning for, at vi kan gå vi-

dere og få noget positivt ud af det, at vi lægger alle kræfter i, at vi lærer af de erfaringer, vi har fået i de to år, der er gået. Jeg vil som sagt meget gerne se på disse ting.

Fru Inger Stilling Pedersen var til sidst inde på, at det var meget vigtigt, at skolen, eleverne og forældrene blev draget stærkt med ind i billedet, og det kan jeg ikke noksom understrege; derfor er det så vigtigt, at vi får disse ting diskuteret virkelig igennem, før vi går i gang. Det er et meget vigtigt anliggende for befolkningen i det hele taget, og det har vi altså lagt megen vægt på.

Så skal jeg blot til allersidst sige om den snak, der har været om politisk indoktrinering, at man bedes bemærke, at det ikke har været nogen bevæggrund for os; det har været det lovmæssige: at der skal være en forudsætning for, at befolkningen ved, hvad der ligger i uddannelsen. Men selvfølgelig må det også være klart, at rent politisk må der være en alsidighed, og det skulle også være i alles interesse.

Formanden:

Vi går derefter til anden omgang, hvor jeg skal fastsætte en taletid på indtil 10 minutter. Jeg beder de ordførere, der ønsker ordet, om at melde sig.

Ordføreren for forespørgerne (Maigaard)
(SF):

Først vil jeg godt sige, at man vel ikke kommer ud af denne debat uden at sige et par ord om det, man kan kalde Erling Olsen-syndromet. Der forekommer marxisme på Roskilde universitetscenter, siger man. Hertil vil jeg som marxist gerne sige, at jeg synes, udtalelser af den art er synd for Karl Marx. Jeg synes ærlig alt, at højresiden af salen skænder de døde, nemlig Marx, ved at kalde det dér for marxisme. Jeg er så meget marxist, at jeg holder for, at arbejderklassens frigørelse er arbejderklassens eget værk; jeg tror ikke, man kan læse sig til en omformning af samfundet på et universitetscenter, og derfor skal man ikke kalde det marxisme. Når man hævder, at man forbere-

[Maigaard.]

der revolutionen på Roskilde universitetscenter, må jeg sige for mit vedkommende, at det er jeg imod, det synes jeg er synd for revolutionen.

Jeg vil godt sige noget om det bilag i undervisningsudvalget, som Erling Olsen har lagt navn til, men tiden tillader det ikke, altså denne beskrivelse, som har spillet en så stor rolle for nogle udvalgsmedlemmer; jeg vil blot bemærke her, at folk, der har undervist på seminarier, fuldstændig genkender situationen for folk, der studerer 1. og 2. år. Der er intet nyt i, at der er alt for stor iver, og at man engagerer sig alt for stærkt, og at lærerene skal diskutere meget, meget energisk for at få det, Erling Olsen kalder videnskabssteori, til at stå fast. Altså, når man læser dette bilag, som nogle ordførere har været inde på, er der ikke noget nyt i den beskrivelse, der gives; det sker også på de meget omtalte seminarier, det er en proces, man skal igennem, og hvor læreren skal spille sin rolle gennem debat med de studerende. Der er ikke noget nyt i det.

Så har en række ordførere, herunder hr. Brøndlund Nielsen og fru Edele Kruchow, været inde på problemerne omkring overskud på lærere: der er ingen grund til at gå i gang i Roskilde, vi får for mange lærere.

Dér vil jeg godt bede om, at man, inden dette dogme sætter sig, er så venlig at huske på den måske vigtigste uddannelseslov, vi har behandlet her i tinget det sidste par år, nemlig omlægning af erhvervsuddannelserne, det, man kalder de erhvervsfaglige forsøgsuddannelser, dette, at vi afskaffer mesterlæren og får et nyt system ind for læreruddannelserne.

Det er sådan, at vi frem til 1975 efter en lov, som blev vedtaget med et bredt flertal her i tinget — ja, fremskridtspartiet havde ikke fornøjelsen dengang, men det blev dog vedtaget med et bredt flertal endda — skal uddanne 6.000 unge inden for rammerne af de erhvervsfaglige grunduddannelser, og så skal vi efter det, der var enighed om i tinget, på 3 år foretage det store spring fremad og i 1978 uddanne 30.000 efter denne nye ordning. Når man så kigger i tabellerne i betænkningen om læreruddannelse og lærerbehold, der er afgivet af et udvalg, der blev nedsat af ministeriet den 23. maj 1972 — det er herfra, prognoserne stammer —

kommer man til, at disse prognoser forudsætter, at 35 pct. af en årgang går ind i det her. Men hvis vi prøver at sammenholde det med de erhvervsfaglige grunduddannelser, så er det et langt, langt større procenttal af en årgang, der skal uddannes i et 16-19-årigt system. Det er langt, langt større. Og derfor vil jeg godt sige — jeg var ikke forberedt på, at jeg skulle ind i den del af debatten — at inden dogmet om overproduktion sætter sig, skal man lige regne tallene igennem set i lyset af det vigtigste, vi har lavet i dette ting de sidste par år uddannelsesmæssigt, nemlig loven om de erhvervsfaglige forsøgsuddannelser. De vil skabe et lærerbehold, hvis vi fører loven ud i praksis, og det bør vi gøre, som vil stille disse prognoser i et ganske særligt lys. Jeg tror altså, at inden man slår fast, at her i kongeriget hedder dronningen Margrethe og vi får overskud af lærere på et eller andet tidspunkt, skal man gå disse tal igennem.

Så er der sagt meget om det faglige, og det er ligesom slået fast, at de ikke er rigtig faglige nede i Roskilde. Må jeg først sige, at de mange udvalg, der har siddet og arbejdet med overbygningen — jeg kan ikke nævne alle navnene, for der er utallige kyndige mennesker, der har arbejdet med det — har fundet, at basisuddannelserne var tilstrækkelige at gå videre på, og de har i den anledning lavet denne, man kan vel ikke kalde den „blå betænkning“, men blå er den i alt fald. Den hedder „Indstillinger fra de faglige udvalg om RUCs læreruddannelser“, og det er den, der så er kommet til det koordinerende udvalg. Dette koordinerende udvalg består af 7 medlemmer. 3 er fra RUC, så de er selvfølgelig partiske, det er røde lejesvende, dem behøver vi ikke at snakke om, men 4, altså flertallet, er udnævnt af ministeriet. Det drejer sig om undervisningsinspektør Rikard Frederiksen, undervisningsinspektør Stig Obel, undervisningsinspektør Tage Kampmann og konsulent Kamma Struwe. En hel pyramide af folk, der har arbejdet med dette med disse folk i toppen som koordinatorer, har fundet, at man kunne lave en overbygning på grundlag af den basisuddannelse, der foregår. Jeg synes lige, man skal have det med, inden man får slået fast, at det faglige, som man kalder det, har taget skade nede i nærheden af Roskilde. Man skal lige have det med, at en række umåde-

[Maigaard.]

lig seriøse mennesker inden for det danske uddannelsessystem — jeg vil gerne se, hvem af de tilstedeværende, inklusive statsministeren, som smiler så venligt, som vil påstå, at det ikke er seriøse folk, der har arbejdet med det — disse mennesker har ment, at basisuddannelsen kunne bruges. All right, det mener man ikke i regeringen, men så kom og sig fra regeringens side, at det her er politik, at det ikke er et fagligt standpunkt, at det ikke er et sagligt standpunkt, men et politisk standpunkt. Jeg skal ikke bebrejde en højreorienteret regering, at den træffer højreorienterede beslutninger, men lad være med at komme og sige, at det er sagligt, lad være med at komme og sige, at det er grundigt gennemarbejdet, for det er det ikke, det er politik.

Og så om det politiske. Jeg har spurgt mig selv, hvordan man skulle undersøge, om en institution fik politisk slagside, hvordan man skulle kontrollere det. Jeg synes nemlig, det var lidt spinkelt, når ministeren fortalte os, at hun havde et indtryk osv. jeg synes, det var lidt spinkelt. Hvordan skal man undersøge det?

Jeg kan se to måder at gå til problemet på: Man kan se på ansættelsesproceduren, og man kan se på de projekter, der er lavet dernede.

Hvad ansættelsesproceduren angår, så ansættes man på RUC efter de normale regler her i landet. Der er offentlighed hele vejen frem, ansøgerne kan protestere led for led, hvis de føler sig urimeligt behandlet. Der er ikke tale om protester mod ansøgningsproceduren og afgørelserne i et omfang, der væsentligt adskiller sig fra det, vi kender andre steder. På ansættelserne kan man altså ikke se noget særligt. Man kan tværtimod se, at jeg tror, det er første runde af ansættelserne, der er blevet checket efter i ministeriet, ministeriet har gået hele dyngen igennem, inden man traf beslutningerne. Det gør man ikke normalt, men det har man gjort på RUC. Der er altså ikke noget at sætte fingeren på her.

Det andet er de projekter, man arbejder med. Er der tale om, at der er en ensidighed, som det hedder — her i landet er vi jo alsidige, kan jeg forstå — er der tale om, at der er en ensidighed i projektvalget? Jeg syntes, det var lidt lidt med disse indtryk;

hvis jeg må have lov, så har jeg gjort mig den ulejlighed at gå fortegnelsen over projektarbejder igennem. Jeg har kun kunnet gå fortegnelsen igennem, for jeg har hverken tid eller lyst eller kræfter til at gå projekterne igennem, og en række af dem kunne jeg i øvrigt ikke forstå, det er jo naturvidenskab og den slags. Men jeg har gået fortegnerne igennem, og jeg vil godt have at vide, hvad det egentlig er, der er så skævt i dem. Det er da ikke påfaldende. Det er da meget rimeligt, at man beskæftiger sig med den slags ting. Jeg kan i alt fald ikke se det påfaldende. Kan ministeren? Hvis ministeren kan, synes jeg, at ministeren skulle fortælle tinget det.

Endelig må jeg sige om det politiske, at hvis der er politisk slagside på Roskilde universitetscenter, var det dog mærkeligt at standse folkeskolelæreruddannelsen og lade gymnasielæreruddannelsen fortsætte — og vi har jo ministerens ord for, at gymnasielæreruddannelsen fortsætter. Det er vel lige så galt, at en gymnasielærer bliver indoktrineret, som at en folkeskolelærer bliver det, så derfor synes jeg nok, at denne politiske diskussion trænger til et korrektiv.

Jeg har spurgt ministeren, som jo havde så megen velvilje tilovers for disse integrerede uddannelser, selv om jeg synes, det knob med at have den i noget konkret og præcist: hvad savner man af materiale for at kunne tage stilling til disse læreruddannelser? Jeg har ikke fået svar. Jeg har spurgt: hvor lang tid skal regeringen have til at forberede en stillingtagen til disse integrerede læreruddannelser? Hvis man holder så meget af dem, må man vel have gjort sig nogle tanker om dem. Hvor lang tid skal man have? Jeg har ikke fået svar. Og jeg har spurgt: hvornår agter regeringen at komme med tanker om den integrerede læreruddannelse her i tinget? Jeg har ikke fået svar.

Jeg mærkede mig, at fru Edele Kruchow spurgte: kunne vi få nogle planer i maj, når vi skal diskutere disse ting, måske ikke planer, men så overvejelser? Hvilket materiale skal vi have frem, hvilken takt skal vi bearbejde det i? Vi har ikke fået svar. Derfor må jeg sige, at jeg synes, ministerens svar er mig lidt vel løst. Hvis ministeren og regeringen mener, at der er noget i integrerede læreruddannelser, må man i hvert fald kunne sige: det tager 1, 2, 3 år at bage det brød,

[Maigaard.]

vi skal igennem så og så meget materiale, vi kommer på det og det tidspunkt til folketinget, og så kan vi få en demokratisk debat om det. Men intet kan vi få at vide bortset fra florumvundne sympatierklæringer.

Da vi gerne vil have klare svar — og vi har ventet på ministerens svar — vil vi gerne fremsætte et forslag om *motiveret dagsorden*, som lyder:

„Idet folketinget opfordrer undervisningsministeren til at forelægge planer for en koordineret uddannelse af lærere til folkeskolen, gymnasiet og HF ved universitetscentre i Odense, Roskilde og Ålborg for folketinget, går tinget over til næste sag på dagsordenen“.

Jeg skal føje til, at hvis vi kan få klare svar fra ministeren — det er det, vi er ude på — så trækker vi gerne dagsordensforslaget tilbage, men vi vil gerne have mere end disse florumvundne bekendelser til integreret læreruddannelse. Vi vil gerne have noget, der ligner planer, der ligner tidstabeller. Får vi dem, så trækker socialistisk folkeparti gerne sit dagsordensforslag tilbage.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Ritt Bjerregaard (S):

Som jeg sagde i mit første indlæg her i dag, har det været rart at høre ministerens redegørelse. I særlig grad har jeg hæftet mig ved ministerens bemærkninger om, at hun ikke er modstander af integrerede læreruddannelser. Det lover godt for det videre arbejde omkring de tanker, der sidst er fremlagt i betænkning nr. 706, som også mange ordførere har været inde på. Det ville være rart, om ministeren her i dag kunne redegøre lidt klarere for planerne for det videre arbejde, således som hr. Maigaard også efterlyste det. I alle tilfælde må jeg forstå udtalelserne fra ministeren som et tilsagn om, at hun arbejder videre med planerne om integrerede læreruddannelser, og at Roskilde universitetscenter kan arbejde videre med disse tanker også.

Jeg har samtidig hæftet mig ved, at ministeren om basisuddannelserne udtalte, at hun

mente, at de kunne blive tilfredsstillende, selv om de ikke var det nu. Det tyder på, at ministeren vil bruge de muligheder, hun har for en styring, og som jeg omtalte i mit første indlæg.

Fru Gerda Møller havde en række bemærkninger til den forhenværende socialdemokratiske regering, og hr. Heinesen har svaret på det meste. Jeg skal derfor nøjes med at kommentere bemærkningerne om tilfældighederne og det faglige niveau og indhold, som også andre ordførere har været inde på.

Lad mig tage udgangspunkt i en udtalelse fra mit første indlæg, hvor jeg understregede, at socialdemokratiet ønskede en nuanceret stillingtagen, der ikke bremsede forsøg, men heller ikke lod dem løbe løbsk. Derfor blev der den 17. juni 1973 udstedt en bekendtgørelse om basisuddannelserne i Roskilde universitetscenter, og det kan nok være nødvendigt for debatten her i dag at understrege nogle enkelte af de ting, der stod i denne bekendtgørelse.

I § 3 nævnes de enkelte basisuddannelser, og der redegøres for, hvilket indhold disse basisuddannelser skal have. I § 7, stk. 3, siges det:

„I god tid før påbegyndelsen af et nyt semester fastlægges en detaljeret plan for uddannelsen i det kommende semester.“

Og endelig lyder § 16:

„Der udarbejdes en studievejledning om hver af de 3 basisuddannelser. I hver studievejledning indgår et eksempel på, hvorledes studierne kan forløbe for en gruppe i 1.-4. semester“.

Denne bekendtgørelse blev præciseret i skrivelsen af 19. september 1973, som flere ordførere har været inde på. Det blev den også på baggrund af professor J. P. Skous redegørelse, som hr. Flygaard var inde på. Heri præciseredes det:

„Det er i bekendtgørelsen forudsat, at projekterne vælges således, at hele fagkredsen dækkes. Da det enkelte projekt ofte kun vil give indsigt i et begrænset felt af et fagområdes teorier, kan det eksempelvis støttes ved kurser og seminarer, som giver et mere sammenhængende billede af et fagområdes teorier og metoder. Det bør af normalplanen og studievejledningen fremgå, hvilke metoder og teorier samt dermed knyttede teknikker de studerende efter afslutningen

[Ritt Bjerregaard.]

af basisuddannelsen skal have kendskab til og kunne anvende.“

Dette understreger socialdemokratiets ønske og krav om et rimeligt fagligt niveau. Men det kan være nødvendigt i den debat, vi har her i dag, at understrege, at der er tale om 1. års studerende, og at vi ikke ved de traditionelle universiteter bedømmer det faglige niveau på dette tidspunkt. Det faglige niveau på Roskilde universitetscenter har formentlig den samme spredning, som vi kender fra traditionelle universiteter, og det må i alle tilfælde bygge på en fornemmelse. Som hr. Maigaard understregede det, var det faglige niveau åbenbart af en sådan art, at man fra ministeriets side mente, at der kunne bygges videre på det.

Det er åbenbart også vigtigt at understrege, at der på Roskilde universitetscenter er tale om forskellige basisuddannelser, og at det er det samfunds-faglige område, der har været mest omtalt. Det er nok karakteristisk, for det er jo netop her, vores samfund-analyseres og behandles, og her, man forholder sig kritisk, hvad der formentlig er en del af den videnskabelige metode. Der har også i debatten i dag flere gange været henvist til konkrete emner og områder, man havde arbejdet med på Roskilde universitetscenter. Det kan næppe være meningen, at folketinget skal bedømme, om det ene emne er mere relevant end det andet på universitetscentre. Vigtigt er selvfølgelig det udbytte, de studerende får af de emner, de arbejder med, og her er vurderingerne jo meget skiftende. Der har været bragt forskellige citater, og jeg skal også bringe et fra en ansat ved Roskilde universitetscenter. Det er professor Arne Thing Mortensen, der havde en artikel i Berlingske Tidende i mandags, den 3. april. Han siger:

„Så vidt jeg kan vurdere, giver standarden i de studerendes arbejde foreløbig ingen holdepunkter for at betvivle, at de vil kunne nå op på de forudsatte afgangsniveauer inden for normalstudietiderne, som endda er meget stramme. For det første par årganges vedkommende må man forudse nogle overskridelser, men det er jo en selvfølge, der ikke bør føre til overilede foranstaltninger“. Professor Arne Thing Mortensen arbejder under det humanistiske område.

Nye arbejdsmetoder og nye videnskabsteo-

rier kan selvfølgelig gøre det vanskeligt med en bedømmelse, der tilgodeser det nyes fordele, bl. a. bredden og den manglende tidlige specialisering.

Socialdemokratiet er tilhænger af eksperimenter, og vi har intet ønske om, at folketinget skal inddrages i vurderinger af fagligt niveau på hvert enkelt trin på universiteterne. Vi vedkender os univesitetsstyrelsesloven, der blev vedtaget af de fem gamle partier i sidste samling, også det konservative folkeparti, men vi mener, som jeg har understreget det tidligere, at ministeren skal bruge de muligheder, der ligger for at styre udviklingen, således som hr. Heinesen påpegede at socialdemokratiet havde gjort det tidligere.

Den foreslåede dagsorden skal jeg ikke på nuværende tidspunkt tage stilling til, da jeg ikke nåede at se den, før jeg fik ordet.

Halvgaard (FP):

For mig at se er ondets rod med hensyn til problemerne på Roskilde universitetscenter, at basisuddannelserne er uacceptable, og man kan ikke bygge videre på noget, som ligger på så lavt et niveau.

Hr. Maigaard forsøger at give det udseende af, at fordi man er imod en læreruddannelse, er man også imod centertanken, altså at korte uddannelser integreres med de lange uddannelser. Det er en misforståelse. Jeg tror, enhver i folketinget kan tilslutte sig, at der hurtigst muligt bliver skabt mulighed for mellemuddannelser, vel at mærke på alle vore højere læreanstalter. Derfor er det så vigtigt, at hele uddannelsesstrukturen tages op til debat for at sikre, at disse korte uddannelser får et forsvarligt indhold.

Med hensyn til hr. Maigaards kritik af, at det udelukkende var på grundlag af uformelle informationer, undervisningsministeren tog sin beslutning — og vi andre, i hvert fald fremskridtspartiet, for den sags skyld også — om at stoppe for læreruddannelsen ved Roskilde universitetscenter, anmoder jeg hr. Maigaard om endnu en gang at læse materialet om RUC igennem.

Ikke alene dets tidligere rektor, Erling Olsen, har rettet kritik mod basisuddannelsens indhold, men også f. eks. de naturvidenskabelige lærere har offentligt givet udtryk for en alvorlig bekymring, og endelig

[Halvgaard.]

fremgår det med al ønskelig tydelighed af korrespondancen mellem undervisningsministeriet og Roskilde universitetscenter, at problemerne er af virkelig alvorlig karakter.

Det blev også nævnt fra hr. Maigaards side, at de udtalelser, der var kommet fra de faglige udvalg, var positive. Jeg vil da gerne citere nogle udtalelser, som er kommet fra kemiudvalget:

„Udvalget finder, at det faglige niveau i kemi er betænkelig lavt og næppe udgør et realistisk fundament for erhvervelse af undervisningskompetence i kemi i folkeskolen og på det gymnasiale niveau ved henholdsvis 1/2 og 1 1/2 års studium.“

Jeg vil også gerne i den forbindelse stille det spørgsmål til undervisningsministeren: hvorledes bedømmes studie- og normalplanerne? Eller kort sagt: hvem afgør, om kravene i skrivelsen fra undervisningsministeriet af den 19. september er opfyldt?

Jeg ser derfor kun to muligheder med hensyn til Roskilde universitets fremtid. Den ene mulighed er, at man standser eksperimenterne totalt. Den anden mulighed er, at Roskilde universitetscenter sættes under en vis form for administration på den måde, at for det første sætter man styrelsesloven på Roskilde universitetscenter ud af kraft, og for det andet nedsætter folketinget en kommission, der administrerer Roskilde universitetscenter indtil videre, og for det tredje fastsættes og planlægges det faglige niveau i samarbejde med universiteterne i henholdsvis København og Århus.

Brøndlund Nielsen (V):

Om den debat, der her føres, vil jeg gerne sige, at jeg tror ikke, der er nogen, der er uenig i, at der skal være en bedre integration i uddannelserne, forstået på den måde, som jeg gav udtryk for i mit første indlæg, at der skal være bedre overgangsmuligheder, så der ikke er nogen, der kommer ind i disse blindgyder. Men jeg vil også gerne igen understrege, at det kan lige så vel ske ved en række regler for, hvordan man kan gå over fra den ene uddannelse til den anden blandt de eksisterende uddannelser.

Jeg har på et tidspunkt også fået et positivt svar fra daværende undervisningsminister Heinesen, der gik ud på, at der arbejdedes med tanker om et sådant bredt udsnit af

overgangsmuligheder. Jeg går ud fra, at det er noget, der fortsættes med, og det må da være rigtigt, sådan at der ikke er nogle unge, der bliver lokket ind i blindgyder, og sådan at man også kan bevare de undervisningsinstitutioner, der er placeret decentralt ude omkring i landet med de fordele, det indebærer. Det var, så vidt jeg forstod, også dette integrationsbegreb fru Edele Kruhchow talte om.

Jeg lægger altså det i det, som jeg her har sagt, at det ikke nødvendigvis kun skal være på en stor institution. Vi er vel alle klar over, at tendensen til at samle ting på meget store institutioner ikke i alle henseender er heldig, og på mange felter søger vi at komme væk fra det, så vi bør bevare det, vi har, der i forvejen er fordelt bedre geografisk.

Så vil jeg gerne sige om Roskilde universitetscenter, der igen har været meget drøftet, at der selvfølgelig kan siges både for og imod nogle af de ting, der laves. Jeg kan da godt sige, at jeg synes, det er udmærket, der gøres forsøg, men det er nu engang sådan, at forsøg plejer at være noget, man gennemfører i begrænset målestok, og ikke noget, man straks bygger op i så stort omfang, som tilfældet er med Roskilde universitetscenter.

Jeg har selv haft lejlighed til at følge et projekt dernede, og jeg synes, det var et udmærket stykke arbejde, der dér blev lavet, men når jeg læser den rapport om arbejdet, som er kommet fra Roskilde universitetscenter selv, må jeg nok sige, at der i det er begrundelser for, at man ikke ligefrem iler med at udbygge centeret med nye ting og gøre det større og større.

Man kan ikke lade være med at hæfte sig ved, at en af de ting, der har været stærk interesse for at studere, er Anders And & Co. Det har man studeret både i hus 9 og 10, så vidt jeg forstår. Men den slags kan jo godt gøres videnskabeligt. Det har været en undersøgelse af tegneserien Anders And & Co. med vægt på dels en tekstanalytisk udrådning, dels en undersøgelse af, hvordan en given serie i en konkret situation fungerede. Men det er ærlig talt ikke lige det, man tror er mest centralt med henblik på bl. a. at blive folkeskolelærer, at man søger at angribe sådan noget så teoretisk.

Et andet sted har man været utilfreds— det er i hus 9 — med den form, arbejdet

[Brøndlund Nielsen.]

havde, og så har man øjensynlig på ret løs måde delt sig op i en række nye grupper, og da det nu var ind under jul, havde man forskellige projekter, der strakte sig fra jul i massemedierne over det sociale virkelighedsbillede i Anders And & Co. til en sammenligning af skolebøger fra DDR og Forbundsrepublikken. Det er ikke så mærkeligt, der står, at ved begyndelsen af 2. semester herskede der nogen forvirring.

Sådan er der flere ting. Et andet sted har man åbenbart haft mere generelle problemer, for dér havde man indtryk af, at opgaverne og projekterne var slået for stort op og var for ambitiøse. Det kan næppe være studiet af Anders And, man her har taget op.

Det er da klart, at når disse ting kommer frem i debatten og bliver lagt frem her ærligt og åbent fra centeret selv, må man sige, at der er nogle ting, som man må have undersøgt en ekstra gang, og jeg kan da helt tilslutte mig de ønsker, som min partifælle hr. Brøndsted her fremkom med.

Så taler hr. Maigaard om, at det er sådan alle steder, at der i første og andet år på seminarier er problemer. Nu har jeg også undervist på seminarier, og jeg kan godt fortælle hr. Maigaard, at problemerne er dog ikke af den karakter, at man studerer Anders And og derefter ikke rigtig synes, at man har fået noget ud af det.

Jeg skal ikke her komme ind på de mange advarsler, som mange har citeret, fra Erling Olsen, professorerne Skou og Elbek og administrationschef Engberg-Pedersen, men sige, at disse ting dog begrundes, at vi i hvert fald søger at bremse op for tempoet i udbygningen af Roskildeceneret, og at vi ikke uden videre uddanner folkeskolelærere på et sådant center, ved hvis arbejdsform der kan sættes så mange spørgsmålstegn.

Jeg vil så blot sige, at jeg er glad for ministerens tilsagn om mere debat om disse ting, for det er klart, at et af problemerne er, som også fru Inger Stilling Pedersen var inde på, at der er en hel del unge, der er gået i gang med en uddannelse, uden at der har været tale om en lovgivning om det, de påbegyndte og sigtede imod.

Der har også været megen kritik af, at der måske er blevet planlagt nogle ting, som nu alligevel ikke bliver gennemført. Derom vil

jeg sige, at det er nu engang vilkårene i folkestyret. Et flertal kan ændre sig, og så kan det ikke nytte noget, at der har været lagt en række vældige planer, hvis det er sådan, at de politiske myndigheder, der repræsenterer befolkningen, ønsker, at udviklingen skal gå i en anden retning. Planlægning kan ændres. Det, man må rette sig efter, er lovgivningen og det, der kommer ud af hele folkestyret.

Edele Kruchow (RV):

For at der ikke skal opstå misforståelser omkring, hvad jeg sagde i mit første indlæg vedrørende integreret læreruddannelse, og så den dagsorden, som nu er foreslået af socialistisk folkeparti, vil jeg gerne gentage noget af det.

Jeg sagde udtrykkeligt, at vi i det radikale venstre havde hæftet os meget ved ministerens udtalelse i dag om, at hendes interesse for den integrerede læreruddannelse er positiv. Og så sagde jeg lidt senere: derfor vil det radikale venstre gerne have tilsagn om, at vi ved den kommende debat i maj om hele helhedsplanlægningen af de videregående uddannelser får oplysning om ministerens syn på de mange forskellige muligheder, der ligger i ordene „integreret uddannelse“, for det er jo et vidt begreb, således som jeg har prøvet at forstå det.

Hvis ministeren, uden at vi skal hænge os i de mindste biord, kunne give et tilsagn om noget sådant, tror jeg, der kunne blive enighed om mangt og meget ikke blot i dag, men også senere hen.

Hr. Maigaard sagde, at vi ligesom overdimensionerede tallene omkring lærerbehoget efter at have studeret den betænkning, vi fik for 2 dage siden, og nævnte, at jeg ikke havde tænkt på de erhvervsfaglige grunduddannelser. Jeg nævnte netop også dette forhold i min tale, så det er taget i betragtning. Jeg tror, vi skal have tid til at studere den omtalte betænkning grundigt, jeg tror, vi kan få meget ud af det alle sammen.

I øvrigt vil jeg gerne understrege, at det er med vilje, det radikale venstre i dag har afholdt sig fra citater om, hvordan mange forestiller sig studieforholdene på Roskilde universitetscenter, således som de siges at have udviklet sig, siden de første studenter begyndte for halvandet år siden.

Det er slet ikke, fordi vi, eller i hvert fald

[Edele Kruchow.]

jeg, kritikløst ser på, hvad der er omtalt også her i dag, men jeg har endnu ikke haft lejlighed til virkelig at se alt dette i sammenhæng. Vi regner med, at der vil foreligge en uvildig og saglig vurderingsmulighed i løbet af forholdsvis kort tid eller i hvert fald i løbet af få år. Men jeg er enig med hr. Flygaard i, at idealet for alle uddannelses- og forskningssteder er et frit studie- og forskningsmiljø, og at politisk infiltrering, af hvad art den end måtte være, i sådanne miljøer er af det onde.

Vi har netop ved vor stillingtagen i øvrigt i dag ikke ønsket at stille seminarierne i skygge, fordi vi godt ved, at seminarier i landets tyndt befolkede områder kan være en kulturfaktor, hvor livet omkring forsøg, meningsdannelser, foredrag osv., netop fordi seminariet har både lærerstuderende og lærere, kan vise sig at være en vigtig del af en egns kulturliv, noget, der selvfølgelig er særlig lykkeligt i tyndt befolkede områder, og hvor man i anden sammenhæng samtidig arbejder med egnsudviklingsspørgsmål. Derfor fremførte vi også med vægt nødvendigheden af en planlægning for hele landet med hensyn til en eventuel kommende regulering af tilgangen til seminarierne.

Vi er også opmærksomme på, at arbejdsform og udnyttelsesgrad af undervisningsmulighederne på uddannelsessteder af enhver art, altså også inden for den højere undervisning, er noget, vi i almindelighed bør have interesse for her i folketinget. Derfor bør vi ikke blot interessere os for disse forhold i forbindelse med Roskilde universitetscenter, men i almindelighed, og det har vi gode muligheder for at gøre gennem udvalgsarbejde og på anden måde.

Roskilde universitetscenters bygninger blev opført med en fantastisk hurtighed og udstyret med alt nødvendigt inventar i løbet af 1½ eller 2 år. Alle måtte beundre, at det var muligt rent teknisk at gøre dette, fra beslutningen om at rejse bygningerne blev taget i 1970, og til den dag i september 1972, da de første studenter kom. Nu er der over 1.000 på Roskilde universitetscenter. Jeg skal indrømme, at jeg siden har stillet mig det spørgsmål, om det, uanset om det er et undervisningssted eller en anden institution, virkelig er muligt for så mange mennesker i løbet af så kort tid at tilpasse sig et

stort og nyt miljø, uden at der på den ene eller den anden måde opstår alvorlige problemer.

Nu taler hr. Heinesen om, at VKR-regeringens beslutningsgrundlag har fastsat en hæsbæsende tidsplan, og VKR-regeringen skal således have skyld for, at der er utilfredshed med det ene og det andet her i dag. Jeg vil dog gerne sige, at de to socialdemokratiske undervisningsministre siden september 1971, da der dannedes en socialdemokratisk regering, har haft lejlighed til på forskellig parlamentarisk måde at bremse det ene eller det andet, uden at det var gået ud over helheden, måske netop i forbindelse med disse planer om læreruddannelsen, som vi hører om her i dag.

Gerda Møller (KF):

Hr. Heinesen syntes ikke, at jeg havde været særlig elskværdig imod ham, men hvorfor dog så sart? Jeg synes heller ikke, at fru Ritt Bjerregaard var særlig elskværdig over for den tidligere KVR-regering, som fru Ritt Bjerregaard bogstavelig talt gav skylden for hele den situation, som vi har omkring Roskilde universitetscenter i dag. Jeg merer da ærlig talt, at det var en særdeles ynkværdig stilling, den tidligere undervisningsminister, hr. Heinesen, tog heroppe på talerstolen som forsvar bare at pukke på arven efter den tidligere regering, efter at man selv har haft magten i 2 år.

Jeg gav i mit første indlæg en forklaring på, hvorfor det gik så hurtigt med Roskilde universitetscenters oprettelse, så det skal jeg ikke komme ind på igen, men når hr. Heinesen heroppe fra talerstolen fralægger sig ansvaret for RUC på grund af undervisningsplanerne, så må vi da ikke glemme — og jeg vil da gerne her have lov til at korrigere hr. Heinesen — at årsagen til, at socialdemokratiet stemte imod, var ikke undervisningsplanerne. Det blev der i hvert fald ikke nævnt et ord om ved de to behandlinger fra de to ordførere, der talte, de 2 gange lovforslaget har været til behandling her, hr. K. B. Andersen i 1969 og hr. Camre i 1970. Nej, det, der var årsagen, var for begge de herrers vedkommende, at de ønskede det første center bygget et andet sted, det skulle ikke ligge i Roskilde. Jeg tror, det var hr. K. B. Andersen, der ønskede, at det skulle ligge i Nordjylland, og hr. Camre

[Gerda Møller.]

ønskede, det skulle ligge i Vestjylland. Det var den begrundelse, der blev givet, og jeg må da sige, at man var ikke kommet spor længere med planlægningen, selv om man var gået ind for en anden beliggenhed for centeret.

Til hr. Heinesens bemærkninger om, at jeg jo skulle løfte arven efter fru Ellen Strange Petersen, og at det var derfor, jeg holdt den tale, jeg gjorde, vil jeg sige: ja men det er jeg da heller ikke spor ked af. Fru Ellen Strange Petersen var den første, jeg var lige ved at sige her i landet, men i hvert fald her i tinget, der så den udvikling, der ville ske med Roskilde universitetscenter. Det er da sådan set kedeligt, at det ikke er hende, der står på denne talerstol i dag, det havde hun da fortjent.

Med hensyn til lovhjemmelen må jeg stadig væk hævde, at loven af 28. maj 1970, hvor der i § 1, stk. 3 og 4, står, at de økonomiske rammer for Roskildecenterets opbygning fastsættes ved lov, aldrig er blevet opfyldt. Hverken hr. Heinesen eller fru Ritt Bjerregaard har gjort forsøg på at få en sådan lov igennem, men alligevel er udbygningen af Roskildecenteret fortsat, uden at folketinget har haft mulighed for at tage stilling til, hvordan centeret skulle fungere, og til de økonomiske konsekvenser på længere sigt. Man er efter min opfattelse gået videre, end loven af 4. juni 1970 hjemler adgang til, og man har fortsat udbygningen efter den dato, der er fastsat i denne lov. Jeg mener, at udviklingen omkring Roskilde universitetscenter i høj grad kalder på en lovgivning både om økonomien og om undervisningens indhold. Det er i orden, at man eksperimenterer med en basisuddannelse, men det kan ikke som i Roskilde ske helt løsrevet fra den øvrige undervisningspolitik.

Dette universitetscenter blev, som jeg sagde i min første ordførtale, lagt i Roskilde for at aflaste København, og fordi det var nær ved Risø. Hvad ligner det så, at en lille gruppe sammen med undervisningsministeren planlægger hele forløbet uden om

lovgivningsmagten og med resultater, der afviger meget fra det, man oprindeligt havde tænkt sig.

Jeg har ikke sagt, at det fysiske grundlag for RUC ikke er i orden, men med hensyn til det faglige indhold, basisuddannelsernes udformning, overbygningerne, og hvad uddannelserne i øvrigt skal bruges til, er folketinget aldrig blevet spurgt.

Jeg har da også lyst til i den forbindelse at sige, at i sommeren 1973 måtte den daværende undervisningsminister, hr. Heinesen, da også indirekte indrømme, at hele sagen om RUC havde været præget af en uordentlig procedure. Det hele, fik vi at vide, var foregået ganske overordentlig forceret, og han oplyste samtidig, at udbygningen af RUC støttede sig primært til godt og vel en halv snes aktstykker, som havde passeret folketingets finansudvalg. Ja men finansudvalget foretager ikke nogen uddannelsespolitisk, pædagogisk eller forskningspolitisk bedømmelse, og det er derfor, jeg stadig vil hævde, at der ikke har været dette lovgrundlag.

Jeg godtager altså ikke, som hr. Heinesen sagde her fra talerstolen, at det bevillingsmæssige og det legale grundlag er tilvejebragt gennem tilslutning til de årlige finanslove, og jeg mener heller ikke — og det er en bemærkning til fru Ritt Bjerregaard — at man kan lovgive over bekendtgørelser.

Med hensyn til forslaget om motiveret dagsorden, som er stillet af hr. Maigaard, vil jeg gerne sige, at det kan vi ikke gå ind for fra den konservative folketingsgruppes side. Vi kan ikke være med til at opfordre undervisningsministeren til at forelægge planer for en koordineret uddannelse af lærere til folkeskole, gymnasium og HF ved de herskende universitetscentre for folketinget, før man har foretaget de nødvendige forsøg, de nødvendige eksperimenter, og både kontrolleret og vurderet disse forsøg.

Jeg vil i den forbindelse sige, at vi i den konservative folketingsgruppe netop har den indstilling, at der mange steder trænges til en afklaring af forholdene inden for den

[Gerda Møller.]

højere uddannelse, og RUC er jo kun en del af vort uddannelsessystem. Det er også baggrunden for, at den konservative folketingsgruppe har foreslået, at der skal nedsættes en parlamentarisk kommission, der skal kulegrave alle forhold på vore højere læreanstalter. Det skal ske hurtigt, mener vi, i løbet af 6 måneder, og under et sådant arbejde vil folketinget komme virkelig ind i forholdene. De vil kunne kræve alle de oplysninger, der ønskes fra såvel private som offentlige myndigheder, og dermed få et grundlag for at træffe de nødvendige beslutninger.

Ingolf Knudsen (CD):

Hr. Maigaard synes at befinde sig godt i dag. Medlemmet bolttrer sig festligt og forsøger at føre uddannelsespolitik ved at stille dagsordensforslag, ligesom hr. Maigaard fremfører en del postulater her fra talerstolen, hvis værdi der kan sættes stort spørgsmåltegn ved.

Hr. Maigaard påstår, at eksperter — og nu får vi en understregning af, at det er eksperter — har fundet ud af, at man kan bygge oven på basisuddannelserne og dermed skabe noget værdifuldt. Jeg er enig i, at eksperterne har prøvet at stille nogle modeller op for de videregående uddannelser, de uddannelser, der følger efter basisuddannelserne på Roskilde universitetscenter, men jeg tror ikke, at man kan tage dette til indtægt for, at eksperterne samtidig har anerkendt basisuddannelsernes værdi, al den stund man ikke har kunnet vurdere denne værdi.

Det er dér, jeg har forsøgt at sætte ind og sagt noget om, at man ved Roskilde har basisuddannelser, hvis udgangspunkt og eneste udgangspunkt er de sociale omgivelser set ud fra det projektorienterede gruppearbejdes målestok, og jeg har sagt, at jeg mener, at dette er for ensidigt, og at det i allerhøjeste grad trænger til en analyse, også uden at man behøver at skippe det, man kalder eksperimenterne.

Men det, som jeg har anset for det væsentligste i denne debat, og som ingen rigtig er kommet ind på her, ej heller undervisningsministeren, er spørgsmålet om, hvem der træffer afgørelsen om studiernes mål og indhold, og jeg må indrømme, at jeg synes, det er et væsentligt spørgsmål. Hr. Morten

Lange var lidt inde på det, idet han antydede, at det var undervisningsministeren, der traf den slags afgørelser, vel forstået gennem sine embedsmænd.

Dér mener jeg at vi må sætte ind, for det er efter min opfattelse helt forkert. Jeg mener, at det må være et samfundsanliggende, og når det er et samfundsanliggende, er det et politisk ansvar. Derfor mener jeg, det er på høje tid, at dette ting på en eller anden vis får taget stilling til, hvad vi vil med vore uddannelser, og får truffet afgørelse om deres mål og indhold. Jeg tror, at vi må tage det ansvar og den arbejdsopgave på os.

Så noterede jeg mig, at fru Ritt Bjerregaard sagde, at socialdemokratiet vedkender sig styrelsesloven. Det var jo en kategorisk udtalelse, som jeg egentlig er lidt ked af, for jeg havde da håbet, at man kunne komme ind i en debat om styrelsesloven, som jeg tror i allerhøjeste grad — jeg ved godt, det ikke er den, vi skal diskutere her i dag — på mange områder har vist sig ikke at fungere, som man havde tænkt sig, hvorfor vi på et tidspunkt alvorligt bør tage den op til overvejelse også.

Chr. Christensen (KrF):

På baggrund af de udtalelser, jeg fremsatte i førte omgang, må det stå klart, at mit parti ikke kan medvirke til det forslag om motiveret dagsorden, der er fremsat af hr. Maigaard. Det er min opfattelse, at såfremt denne dagsorden vedtages, må man i virkeligheden i takt med udbygningen af, skal vi sige læreruddannelsen ved universitetscentre gå i gang med en afvikling af uddannelsen ved de seminarier, som ikke ligger direkte i forbindelse med universitetscentre. En sådan udvikling er vi meget imod, da det er vores opfattelse, at den vil være til stor skade for den danske folkeskole. Derfor må vi afvise forslaget.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg vil gerne tage mit udgangspunkt i en udtalelse af fru Inger Stilling Pedersen, som jeg synes meget fornuftigt beretter om de indtryk, hun har af sit besøg på Roskilde universitetscenter forleden. Med de forhold, som man naturligvis må tage over for et kort besøg, siger fru Inger Stilling Pedersen, at det er hendes indtryk, at man har virket godt i gruppen, at man har fået noget ud af

[Freddy Madsen.]

det. Men, siger fru Inger Stilling Pedersen, det spørgsmål, der rejser sig, og det, der er vanskeligt at vurdere, er, om man nu også har tilegnet sig de nødvendige kundskaber. Det går sådan set igen hos en række af ordførerne, at de bestandig i vurderingen af basisuddannelserne vender tilbage til, at man ikke har nogen måling af, hvor mange kundskaber man tilegner sig, og at det, man nu vil have diskussion om, er opstillingen af en eller anden form for målsætning og et program for, hvad der skal komme ud af disse basisuddannelser.

Efter min opfattelse er vi her ved et af debattens centrale hovedpunkter, fordi det, der faktisk var grundlaget for basisuddannelserne, og det, man var enig om også her i tinget, dengang man satte denne lov i kraft, var netop, at disse basisuddannelser skulle udgøre noget væsentligt nyt i uddannelsessystemet. Jeg har i mit tidligere indlæg påvist, hvordan det netop er en hel ny form, man står over for, som er baseret på, at man i stedet for at sørge for, at eleverne tilegner sig en række konkrete kundskaber og en række konkrete discipliner, lægger vægt på at udvikle arbejdsmandshoveder, der senere vil sætte eleverne i stand til med de redskaber, de her udvikler, at tilegne sig den konkrete viden. Det er jo her, man efter min mening fuldkommen afspejler debatten om disse ting, hvis man ikke har forståelse for, at man her står over for noget nyt, der ikke er måleligt med den gængse alen. Det fører efter min mening over til en række af de øvrige misforståelser, som går igen i debatten, til spørgsmålet om niveauet, der er for lavt, uden man i og for sig kan dokumentere andet, end at der på et par punkter er lidt skepsis omkring det, mens der også ligger en lang række saglige udtalelser om, at det i virkeligheden står ganske godt til.

Så vil jeg godt sige om en række af de projekter, der er i gang, at nu tager man nogle enkelte eksempler ud. I formiddags var det det med slumstormerne, der holdt for, og nu i eftermiddag er det åbenbart Anders And, der skal have en omgang. Det kan naturligvis nok lyde lidt mærkværdigt, og det er klart, at til at bringe ud i den store offentlighed er det ganske udmærket.

Må jeg ikke minde om, at for et par år siden blev der rejst en vældig debat om det

formålstjenlige i ved et af de etablerede universiteter, nemlig Århus universitet, at lave doktordisputatser om romerske vandhjul, og jeg vil tro, at der er nogle af dem, som finder det overordentlig odøst at studere de virkninger, som seriepresse kan have i vores samfund, ikke har noget imod, at der faktisk foretages oldtidsforskning også om noget så specielt som romerske vandhjul. Men her er vi ved et af kardinalpunkterne, for hvis man vil have denne eksperimentelle uddannelse, og hvis man også vil gøre den samfundsorienteret, som man har sagt, man ville, så er det klart, at der i vidt omfang må være frihed til at fastsætte de projekter, man vil arbejde med, idet formålet stadig væk er at udvikle den arbejds metode, der faktisk skal sætte eleverne i stand til at erkende og tilegne sig kundskaber også på længere sigt.

Så til spørgsmålet om nogle af de politiske problemer, som ganske vist ikke har spillet så fremtrædende en rolle senere i debatten, men som gjorde det i formiddags.

Det er hr. Chr. Christensen, der siger noget om, hvad man har udtalt sig om på Roskilde universitet, og han fremhæver, at en talsmand for en gruppe har sagt noget om denne samfundsskabte institution, hvorfra samfundet skulle bekæmpes, og at han ikke kom på RUC for at dyrke videnskab, men for at lave politisk aktion. Men man glemmer i den forbindelse samtidig at fastholde, at der er opstillet nogle normer og krav for, hvad der skal til, for at man kan få en uddannelse som folkeskolelærer ved Roskilde universitet, at der er fastsat normer og eksaminere, der skal garantere, at de, der til sin tid skal ud i folkeskolen, også har de nødvendige kundskaber og det nødvendige grundlag. Der bliver en ubehagelig fornemmelse tilbage af efter denne udtalelse, at mennesker, der har en sådan opfattelse, ikke senere, selv om de i øvrigt har de nødvendige kvalifikationer, kan blive lærere i folkeskolen. Jeg håber ikke, at det er en sådan opfattelse, der ligger bag. Det tilsvarende ville være, at én, der efter vores opfattelse har et indremissionsk syn på tilværelsen, ikke, selv om han opfylder de nødvendige kvalifikationer for at blive lærer, kan accepteres i folkeskolen.

Med hensyn til undervisningsministerens svar vil jeg sige, at jeg deler den opfattelse,

[Freddy Madsen.]

som er kommet til udtryk fra forskellig side, at mangelen på tidsfrister er fuldkommen utilfredsstillende.

Undervisningsministeren siger, at hun gerne vil være med til at udvikle centertanken og den integrerede læreruddannelse, men, siger hun så, vi må have omfattende diskussioner, før vi går videre. Ja men ligger det ikke i hele det eksperiment, som man her gennemfører, at der løbende ud fra det erfaringsmateriale, der indhøstes, må føres diskussioner og fastsættes retningslinjer, efter min mening ikke alene af undervisningsministeren, men også af folketinget, for, hvordan denne uddannelse skal udvikles, og hvordan den skal køre videre? Derfor synes jeg stadig væk ikke, det er tilfredsstillende.

Og så en bemærkning med hensyn til min anmodning til undervisningsministeren om at præcisere, hvad det var for en ensidig ideologisk holdning, der var tale om. Naturligvis var det i nogen grad en imødekommeelse af mit krav, at undervisningsministeren sagde, at der efter hendes mening måtte være basis for et alsidigt ideologisk indhold. Hvis det skal forstås — og det vil jeg godt have præciseret — på den måde, at undervisningsministeren tager klart afsand fra, at debatten om Roskilde universitetscenter er et spørgsmål om at dyrke uddannelserne på et marxistisk grundlag, hvis de i øvrigt er i overensstemmelse med de uddannelsesmæssige og videnskabelige normer, som vi i fælles interesse må kræve opfyldt, så mener jeg, det er tilfredsstillende, men jeg synes, at ministeren skulle præcisere det.

Vi er som sagt ikke tilfredse med de svar, som er afgivet af undervisningsministeren i spørgsmålet om uddannelsernes videre forløb. Vi mener, det er forkert at standse dem, og at de hurtigst muligt må sættes i gang igen, og ud fra det kan mit parti også stemme for den af hr. Maigaard foreslåede dagsorden.

Flygaard (DR):

Jeg forstod undervisningsministeren således, at hun virkelig nærede et ønske om at medvirke til en alsidig belysning af forholdene omkring Roskilde universitetscenter. På den baggrund vil jeg gerne stille ministeren det konkrete spørgsmål, om hun vil for-

anledige den af professor Skou indleverede rapport offentliggjort, således at interesserede parter virkelig får en mulighed for at bedømme synspunkter set fra en anden side end de officielle rapporter, der er kommet fra Roskilde.

Fra retsforbundets side ser vi positivt på de nye undervisningsformer, hvis sigtet er kundskabsmeddelelse. Vi vil altså gerne understrege, at vi vil se positivt på nye uddannelsesformer. Samfundet har ændret sig, og det må også påvirke vort adfærdsmønster. Vi kan godt acceptere både en integreret undervisning og en problemorienteret undervisning, hvis man i øvrigt kan leve op til de krav, vi foran har anført. Vi mener ikke, at den gamle og den nye undervisningsform skal være et spørgsmål om et enten-eller, men om et både-og.

Med hensyn til den af SF foreslåede dagsorden vil jeg sige, at vi synes, den binder for meget i sin nuværende formulering. Undervisningsministeren vil være mere frit stillet, hvis den blev ændret, og da undervisningsministeren har udtrykt sig meget positivt med hensyn til at følge udviklingen op på det undervisningsmæssige område, skal jeg på mit partis vegne tillade mig at stille følgende *ændringsforslag* til det af hr. Maigaard stillede forslag om motiveret dagsorden:

„Ordene „ved universitetscentrene i Odense, Roskilde og Ålborg“ udgår.“

Formanden:

Der er nu stillet følgende ændringsforslag til det af hr. Maigaard stillede forslag om motiveret dagsorden (se ovenfor). Jeg skal også lade dette ændringsforslag indgå i debatten.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Jeg vil gerne til hr. Flygaard sige, at jeg har ikke noget som helst imod at sørge for, at den rapport, som professor Skou har udarbejdet, bliver offentliggjort.

Til hr. Maigaards dagsordensforslag vil jeg sige, at jeg ikke vil gå ind for dets ordlyd. Den pålægger mig nemlig at forelægge planer for en koordineret uddannelse af lærere. Vi har herhjemme en læreruddannelseslov. En ny lov, der indeholder planer, vil det tage tid og forberedelse at udarbejde. Derfor

[Undervisningsministeren.]

kan jeg ikke binde mig til inden for en bestemt tid at forelægge planer om en ny læreruddannelse.

Derimod vil jeg gerne forny det tilsagn, jeg allerede én gang har givet, om at nedsætte et udvalg, der kan undersøge problemerne. Det vil bl. a. blive et sådant udvalgs opgave at redegøre for, hvad der ligger i begrebet koordineret eller integreret læreruddannelse. Dermed har jeg besvaret fru Edele Kruchows spørgsmål positivt, men det vil ikke være muligt at lave arbejdet i løbet af en måneds tid.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 16.

Mødet udsat kl. 15.30.

Mødet genoptaget kl. 16.

Forhandlingen genoptoges.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Det er en bemærkning til hr. Freddy Madsen angående mit syn på basisuddannelsen. Hvis hr. Freddy Madsen havde hørt godt efter, ville han have hørt, at jeg sagde, at man måtte forvente samme standpunkt, når man var færdig med en læreruddannelse. Spørgsmålet er, om man på 1½ år kan nå at komme op på samme niveau.

Ordføreren for forespørgerne (Maigaard) (SF):

I formiddags, da debatten begyndte, spurgte fru Edele Kruchow på det radikale venstres vegne, om man ved debatten i maj om helhedsplanlægningen af de videregående uddannelser kunne få oplysning om ministerens syn på de mange forskellige muligheder, der ligger i udtrykket „integreret læreruddannelse“, for det er jo et vidt begreb, som fru Edele Kruchow sagde. Og det har ministeren nu svaret bekræftende på. Man kunne spørge sig selv: hvorfor var

hun ikke imødekomme, hvorfor viste hun ikke forhandlingsvilje tidligere? Hvorfor skal vi føre en lang debat for at få de tilsagn, som man bad om allerede tidligt på formiddagen?

Det, der er sket nu, er, at ministeren, foruden at have sagt, at hun har velvilje over for centertanken — det har hun i øvrigt sagt hele tiden — har føjet to ting til. Den ene er, at hun har givet et tilsagn om, at der skal nedsættes et udvalg, som skal arbejde med problemet integreret og koordineret uddannelse. Hun har altså givet sin velvilje form. Den anden er, at vi ved debatten om H-planen, som jeg forstår kommer i april, vil få visse overvejelser — det kan ikke blive alverden, der er ikke lang tid til, det forstår jeg godt, jeg har ikke noget imod, at brødet bages — og visse tanker om disse ting.

Ved siden af den meget brede og meget ubestemte velvilje har vi altså nu fået nedsat et udvalg, og vi har fået at vide, at vi får noget om disse sager allerede i april. Det synes jeg er vigtigt, fordi vi altså nu får et udvalg, der skal arbejde med koordineret, integreret læreruddannelse. Det nye består i, at man ikke kan lave en integreret læreruddannelse, man kan ikke lave en læreruddannelse, hvor folkeskolelæreruddannelsen er en uddannelse i sig selv og samtidig er første led i en akademisk uddannelse til gymnasieleærer, på seminarierne alene. Og det betyder, at det hovedsynspunkt, der hidtil har været regeringens, at læreruddannelserne ene og alene hører hjemme på seminarierne, ikke gælder mere, og på den baggrund synes jeg, vi er kommet et stykke vej. Vi har set velvilje, vi har set forhandlingsvilje, det vil jeg godt takke for, og jeg vil derfor gerne på SFs vegne tage det fremsatte forslag om motiveret dagsorden tilbage.

Formanden:

Det af hr. Maigaard fremsatte forslag om motiveret dagsorden er taget tilbage. Ønsker nogen at optage det?

Freddy Madsen (DKP):

Ja.

Formanden:

Forslaget om motiveret dagsorden er gen-

[Formanden.]

optaget og må altså stadig indgå i debatten.

(Kort bemærkning).

Edele Kruchow (RV):

Jeg vil gerne takke ministeren, fordi ministeren imødekom de ønsker, jeg havde om et tilsagn. Jeg synes, det er tilfredsstillende, og jeg synes ikke, jeg behøvede at have hr. Maigaard til sådan at uddybe, hvor tilfredsstillende det var. Nu ved vi, at hr. Maigaard tager sit forslag om motiveret dagsorden tilbage, og så er det jo muligt, at det skal fortsætte på anden måde, men på det radikale venstres vegne kan jeg sige, at vi er tilfredsstillede af ministerens svar.

(Kort bemærkning).

Halvgaard (FP):

Da jeg endnu ikke har fået svar på de to spørgsmål, jeg har stillet undervisningsministeren, vil jeg gerne gentage for det første: er det Roskilde universitetscenter selv, der godkender sine egne studievejledninger og normalplaner? I benægtende fald vil jeg gerne have oplyst, hvem der foretager denne bedømmelse. For det andet: finder undervisningsministeren den sporadiske, supplerende undervisning, som gives studerende, der inden påbegyndelsen af studierne ikke har taget adgangsgivende eksaminer, forsvarelig?

Med hensyn til de to dagsordensforslag, som er fremsat, kan jeg kun sige, at for et parti som fremskridtspartiet, der ønsker Roskilde og Ålborg universitetscentre nedlagt, er retsforbundets ændringsforslag et fremskridt. Selv om det vedtages, kan fremskridtspartiet dog ikke stemme for dagsordensforslaget, som det så foreligger, idet vi ingen anledning finder til at koste med undervisningsministeren på læreruddannelsesområdet.

(Kort bemærkning).

Brøndlund Nielsen (V):

Da jeg forstår, at dagsordensforslaget, som hr. Maigaard har taget tilbage, er genoptaget, vil jeg gerne på venstres gruppes vegne sige, at vi agter at stemme imod såvel dette forslag som ændringsforslaget.

(Kort bemærkning).

Ingolf Knudsen (CD):

Jeg forstår, at hr. Maigaard tager forslaget tilbage, og at der er andre, der ønsker det opretholdt, og det må vel være ensbetydende med, at det skal til en eller anden afstemning her i tinget. Derfor vil jeg gerne sige, at centrum-demokraterne vil stemme imod, og vi gør det ud fra den betragtning, at vi mener, at spørgsmålet om det at koordinere læreruddannelserne ikke er et spørgsmål, der skal overgives til ministeriel behandling, men det er et spørgsmål, der hører hjemme her i folketinget. Derfor er det folketingets undervisningsudvalg, der har ansvaret for, at disse forhandlinger kommer i gang.

(Kort bemærkning).

Freddy Madsen (DKP):

Til fru Inger Stilling Pedersen vil jeg først gerne sige, at jeg jo gentagne gange har sagt, at der er fastlagt normer for, hvad man skal kunne for at blive folkeskolelærer. Vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt det så lader sig gøre inden for terminerne, vil jeg gerne sige, at det jo netop også ligger i eksperimentets karakter, at det er det, man også må undersøge, mens det løber videre, og at man også burde tænke lidt på de unge mennesker, det faktisk går ud over i den situation. Det er også ud fra den betragtning, vi har ønsket at opretholde SFs forslag om motiveret dagsorden, idet vi mener, at SF i denne dagsorden endog har strakt sig meget vidt med hensyn til imødekommelse over for undervisningsministeren. I betragtning af de diskussioner, der har været omkring uddannelserne i Roskilde, finder vi ikke, at det er nødvendigt at standse undervisningen og standse udbygningen af uddannelserne derved, mens man diskuterer disse ting. Vi mener, at de skal føres videre så hurtigt som muligt, og derfor mener vi også, at undervisningsministeren faktisk som et minimum burde være bundet af det, som er foreslået i dette dagsordensforslag.

Jeg vil også gerne sige med hensyn til det ændringsforslag, der er stillet af hr. Flygaard, at vi mener, det gælder om at gøre denne diskussion så konkret som muligt. Det drejer sig faktisk om centrene i Odense,

[**Freddy Madsen.**]

Roskilde og Ålborg, og derfor mener vi, at det bør fastholdes i dagsordensforslaget.

(Kort bemærkning).

Flygaard (DR):

Jeg vil gerne takke ministeren for tilsagnet om at offentliggøre Skou-rapporten. Med hensyn til det af SF fremsatte forslag om motiveret dagsorden, som er overtaget af kommunisterne, skal jeg meddele, at vi ikke kan stemme for det; men som følge af, at kommunisterne har overtaget SF's dagsordensforslag, opretholder vi vort ændringsforslag.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forespørgerne (Maigaard) (SF):

Jeg skal sige to ord til hr. Freddy Madsen. Jeg er enig i det sigte, hr. Freddy Madsen lagde op. Det skal der ikke være nogen tvivl om. Jeg er enig i, at vi strakte os vidt, da vi formulerede dagsordenen, men vi ville altså også gerne have et flertal. Det er jo ikke ligeegyldigt. Jeg er også enig i, at det har været forkert at standse læreruddannelserne ved RUC; det har jeg plæderet for hele formiddagen og også her efter middag.

Men det drejer sig efter vor mening ikke blot om at demonstrere partiets herlighed — i hr. Freddy Madsens tilfælde må det være partiet med stort P — det drejer sig også om at prøve at nå nogle resultater, og vi har nået to ting i dag: vi har for det første nået, at vi får nogle videre overvejelser fra regeringen den 25. april, og det takker vi som nævnt for. For det andet, at der nedsættes et udvalg, som skal tage sig af spørgsmålet omkring integreret læreruddannelse, og det betyder, at man opgiver hovedsynspunktet: at seminarierne alene kan klare opgaven. Lige så snart man anerkender begrebet integreret læreruddannelse, må man opgive, at seminarierne alene kan klare opgaven, og så er vi kommet vidt. Vi takker naturligvis for velviljen, det gør vi; vi synes, det er et resultat, som gør, at vi et kort øjeblik glemmer dette, at vi skal demonstrere partiets herlighed, og er glade for resultaterne, vi har hentet hjem.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Socialdemokratiet startede denne debat med i dag at konstatere, at der næppe kunne komme noget ud af den, når vi var modstandere af, at den overhovedet skulle finde sted. Vi mener, at debatten har understreget, at der er kommet meget lidt ud af det hele, og vi synes, at dagsordenerne har været lige så unyttige som debatten som helhed, og derfor vil vi undlade at stemme.

(Kort bemærkning).

Freddy Madsen (DKP):

Jeg vil gerne sige til hr. Maigaard, at vi ikke opretholder dette dagsordensforslag for at demonstrere partiets herligheder. Det er, som om flere og flere i dette land anerkender, at det ikke er nødvendigt af den grund. Men det, der er det afgørende, er jo ikke bare, om et parti har nogle standpunkter, men det er også et spørgsmål om, hvad der er rigtigt eller forkert i den givne situation. Og det er da rigtigt, at der er opnået fremskridt under debatten, det bestrider vi ikke, men spørgsmålet er så, om man finder disse fremskridt tilfredsstillende. Vi har ikke særlig gode erfaringer med hurtigheden i det udvalgsarbejde, som foregår i dette hus. Undervisningsministeren har yderligere understreget, at man ikke skulle tro, at man kunne blive færdig på en månedens tid i udvalget. Det viser altså, at det helt ligger på det løse, hvad der kommer ud af det, og derfor mener vi, at det er nødvendigt i denne situation ikke at demonstrere, men at gøre et forsøg på at fastslå, hvad der faktisk er ret og rimeligt i denne sag.

Morten Lange (SF):

I konsekvens af, hvad jeg tidligere sagde under debatten, synes jeg, det er et udmærket tilsagn, vi har fået fra undervisningsministeren. Især på baggrund af, at der jo allerede fra hendes ministerium foreligger et meget vægtigt materiale i sagen, er dette, at man denne gang skal nedsætte et udvalg til at se på tingene, jo ikke nødvendigvis en begravelsesforanstaltning. Det, som jeg føler anledning til at sige, var, at denne sag har et vist fællestræk med dronning Dagmars situation. Hun døde som bekendt på grund

[Morten Lange.]

af en forsinket forløsning, og det ville jo være glimrende, om vi kunne undgå dette i et spørgsmål, som i den grad lægger sig i vejen for andre udviklinger i de højere uddannelser.

Hvis jeg har forstået forslaget eller de tanker, som ministeren kom med, korrekt, nemlig at det var et udvalg, der skulle nedsættes for at få løst problemerne inden for en overskuelig tid, så anser jeg formuleringen for at være rigtig og også rigtigt, at vi selv trækker vort dagsordensforslag tilbage. Men jeg håber, at fru Ritt Bjerregaard dog har fået lidt andet ud af debatten end en bekymret mimik. Jeg synes, at vi har fået et dårligt udspil til løsningen igennem ministerens overilede handlinger, og da man jo skal lægge mere vægt på, at man vender tilbage til fornuftens sti, end man skal straffe folk for deres synder, så føler jeg i virkeligheden, at ministeren er gået et stykke vej i dag, og hvis vi kan nå så langt, hver gang vi har en debat, så signer det dog sådan til en afveksling vore gerninger.

(Kort bemærkning).

Edele Kruchow (RV):

Det radikale venstre stemmer imod den opretholdt dagsorden. Vi er jo tilfredse med det tilsagn, vi har fået fra ministeren. Det har vi sagt, og så synes vi, at det øvrige nu er en ganske unødvendig demonstration, og vi forstår det faktisk ikke. Vi synes ligefrem, det er skadeligt at demonstrere på den måde.

(Kort bemærkning).

Ingolf Knudsen (CD):

Blot dette til hr. Maigaard, at jeg synes, han drager for vidtgående konklusioner, når han udlægger ministerens udsagn således, at seminarierne ikke alene kan klare opgaverne med hensyn til læreruddannelse. Det synes jeg ikke kan stå uimodsagt. Jeg mener, at seminarierne på fortrinlig vis inden for gældende lov har opfyldt de krav, der kan stilles til læreruddannelsen. Det, der er spørgsmålet, og det, vi har diskuteret her, er, om der er en anden mulighed, en anden vej til at uddanne lærere. Det er vel også det, vi skal have undersøgt, og det skal da i allerhøjeste

grad foregå i et samarbejde med de bestående institutioner.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forespørgerne (Maigaard) (SF):

Jeg skal kort sige til hr. Ingolf Knudsen, at når man fra regeringens side accepterer, at der skal nedsættes et udvalg, som skal arbejde med integrerede læreruddannelser, altså med et system, hvor folkeskolelæreruddannelsen er en uddannelse i sig selv og dernæst første led i en anden uddannelse — det er jo det, det betyder — så accepterer man hermed, at seminarierne ikke kan klare opgaven alene, og det er det, der er det nye i debatten her.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Jeg vil gerne sige til hr. Maigaard, at jeg bestemt ikke synes, han skal fortolke mig længere, end mine ord kan bære.

Jeg har stillet mig meget positivt over for at nedsætte et udvalg, som kan se på den koordinerede eller den integrerede læreruddannelse, og jeg er glad for, at så mange er positivt indstillet over for, at vi får det udvalg nedsat. Men jeg må lige minde hr. Maigaard om, at så længe der ikke er fundet frem til et resultat, det, som udvalget jo netop skal arbejde med, så må vi holde den lov, vi har, og loven siger, at indtil videre foregår uddannelsen af lærerne på seminarierne. Hvad udvalget når frem til, ja, det skal vise sig til sin tid, men længere må hr. Maigaard altså ikke fortolke mine ord.

Jeg vil også gerne lige, for at man ikke senere skal komme med kritik, sige, at jeg jo netop sluttede af med at sige, at det udvalg, vi vil nedsætte, og som skal arbejde med disse ting, jo ikke kan gøre arbejdet færdigt i løbet af en måned. Derfor må hr. Maigaard altså ikke nu komme og sige, at den 25. april har jeg lovet at kunne redegøre for disse synspunkter.

Jeg vil gerne sige til hr. Halvgaard, som efterlyste et svar fra min side på spørgsmålet om, hvorvidt det er centeret, der godkender sine egne planer: jeg går ud fra, at det er det, der ligger i basisuddannelsen som sådan, der er tænkt på, og dér må jeg svare: ja, i princippet er det centeret, der godken-

[Undervisningsministeren.]

der disse planer, men det sker inden for bekendtgørelsens rammer. Sådan er det altså inden for universitetsverdenen i øvrigt, og det er der altså ikke noget nyt i.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forespørgerne (Maigaard) (SF):

Ministeren advarer mig mod at overfortolke, hvad hun har sagt. Jeg vil meget nødig overfortolke ministeren, og jeg har ikke på nogen måde givet anledning til at fortolke ministeren sådan, at man ikke skulle holde loven. Altså: så længe vi har 1966-loven, har vi 1966-loven, og så bliver vi inden for rammerne af den. Jeg har ikke på nogen måde prøvet at fortolke ministeren væk fra det standpunkt. Det er mit eget standpunkt.

Ministeren har sagt to ting i dag, det kan hun ikke være ukendt med. For det første har hun udtrykt en varm velvilje, lidt florumvunden, for disse integrerede læreruddannelser, og den har hun nu givet form med udvalget. Vi har altså en velvilje fra regeringens side over for tanken om integrerede læreruddannelser, lagt frem allerede tidligt i morges, mellem kl. 10 og 11, af ministeren. For det andet har vi nu et tilsagn om et udvalg, der arbejder med det. Det er det nye, og det gør, at jeg synes, det er rimeligt at se på, hvad der kommer. Vi fortolker altså velviljen fra i formiddags og løftet om udvalget i sammenhæng.

Op så har jeg naturligvis ikke ment, at ministeren skulle komme med resultatet om en måned, men jeg har noteret mig, at ministeren har svaret velvilligt på fru Edele Kruchows spørgsmål, som gik på, at man kunne komme med nogle overvejelser, når vi diskuterede H-planen. Fru Edele Kruchow sagde maj; vi hører nu, at det er i april, men der vil i al fald komme nogle overvejelser. Det har ministeren svaret positivt på, og det kan man ikke løbe fra. Det er

et led i baggrunden for, at vi tog vort forslag om motiveret dagsorden tilbage.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag af Flygaard (se sp. 4920) til forslag om motiveret dagsorden af Maigaard, taget tilbage af denne, men derefter optaget af Freddy Madsen *forkastedes* med 91 stemmer mod 26; 32 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Forslaget om motiveret dagsorden, oprindeligt fremsat af Maigaard (se sp. 4903), af denne taget tilbage, men derefter optaget af Freddy Madsen (se sp. 4922), *forkastedes* med 99 stemmer mod 6; 44 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Selv kan jeg udmærket høre, hvad jeg siger; jeg håber, det også gælder for medlemmerne.

Udvalget om offentlige arbejder har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af lov om Københavns lufthavnsvæsen. Eksemplarer vil blive omdelt.

Fra finansministeriet er modtaget anmodning om, at der af folketinget vælges et nyt medlem til *lønningsrådet* i stedet for medlem af folketinget Holten, der har ønsket at udtræde. Til nyt medlem for den resterende del af rådets 4 års funktionsperiode, der er påbegyndt 1. marts 1974, har vedkommende gruppe udpeget *Lindholt*, der således er valgt.

Fra medlemmer af folketinget Albertsen, Ivar Nørgaard, Poul Dalsager og Knud Nielsen har jeg modtaget meddelelse om, at de som følge af deltagelse i møder i Europa-parlamentet ikke vil kunne give møde i tin-

[Formanden.]

get i mindst 7 dage, hvorfor de anmoder om orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv fra og med den 5. april samt om, at stedfortræderne må blive indkaldt.

Der er foretaget ændring i følgende udvalg:

Det politisk-økonomiske udvalg:

Udtræder: Erhard Jakobsen.

Nyt medl.: Palle Juul.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 5. april, kl. 11 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Albertsen.*
- 2) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Albertsen.*
- 3) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Ivar Nørgaard.*
- 4) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Ivar Nørgaard.*
- 5) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Knud Nielsen.*
- 6) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Knud Nielsen.*
- 7) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Poul Dalsager.*
- 8) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Poul Dalsager.*
- 9) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Arentoft.*
- 10) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Arentoft.*

11) *Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.*

12) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om bunden opsparing.

13) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af en landsskatteret og om tilsynet med skatteligningen m. v.

14) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om anvendelse af sommer-tid.

15) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om kommunernes styrelse [af Ingolf Knudsen m. fl.].

16) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af skat på folkepension [af Arne Bjerregaard m. fl.].

17) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om pas til danske statsborgere [af Hanne Rein-toft m. fl.].

18) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af postloven [af Juul-Madsen m. fl.].

Mødet hævet kl. 16.25.